

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้าง
คติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่น
อีสานร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

ณัฐกิตติ์ สิริวัฒนาทากุล
และคณะ

2565

รายงานการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น
DEVELOPING A TRAINING CURRICULUM FOR PRIMARY SCHOOL THAI LANGUAGE TEACHERS TO STRENGTHEN MORALS FOR STUDENTS. BY ORGANIZING LEARNING USING LOCAL ISAAAN LITERATURE TOGETHER WITH THE COACHING PROCESS. SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE KHON KAEN PROVINCIAL EDUCATION OFFICE

บัญชา ธรรมบุตร
ณัฐกิตติ์ สิริวัฒนาทากุล
อรรถพงษ์ ผิวเหลือง
บัญชา เกียรติจรุงพันธ์
รัชนีบุรณ์ เนตรภักดี

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)
สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2565
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รายงานการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

DEVELOPING A TRAINING CURRICULUM FOR PRIMARY SCHOOL THAI LANGUAGE TEACHERS TO STRENGTHEN MORALS FOR STUDENTS. BY ORGANIZING LEARNING USING LOCAL ISAAAN LITERATURE TOGETHER WITH THE COACHING PROCESS. SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE KHON KAEN PROVINCIAL EDUCATION OFFICE

ณัฐกิตติ์ สิริวัฒนาทากุล

บัญชา ธรรมบุตร

อรรถพงษ์ ผิวเหลือง

บัญชา เกียรติจรุงพันธ์

รัชনীบุรณ์ เนตรภักดี

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)

สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ประจำปีงบประมาณ 2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของชุดโครงการวิจัยนี้คือเพื่อสังเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 และพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยทั้ง 2 เรื่อง ดังนี้ 1) การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา ภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2) การจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ความรู้เกี่ยวกับคตินิยม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 4) ความคิดเห็นของนักเรียน การจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ภาพรวม อยู่ในระดับมาก 5) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและหาความต้องการจำเป็น พบว่าอาจารย์และครูภาษาไทยต่างต้องการให้มีหลักสูตรอบรมในเรื่องการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน เพื่อที่ครูจะได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนอ่านและเขียนภาษาไทย ได้นำแนวคิดใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน 6) ผลการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม พบว่าหลักสูตรฝึกอบรมฉบับร่างมีความสอดคล้องในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเหมาะสมในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการนำหลักสูตรไปทดลองใช้พบว่า หลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญ .05 ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมครูเป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของครู และนำไปใช้เสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนได้

คำสำคัญ : 1. การพัฒนาหลักสูตร 2. เสริมสร้างคตินิยม 3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่น 4. กระบวนการโค้ช

ABSTRACT

The objective of this research project is to synthesize local Isaan literature. To strengthen morality for students in the 21st century, develop a training curriculum for primary Thai language teachers by organizing learning using local Isaan literature. Together with the coaching process, Schools under the jurisdiction of the Khon Kaen Provincial Education Office, The results of both studies are as follows: 1) Writing a learning management plan for the Thai language using local Isaan literature. The overall level is high to strengthen students' morality in 21st-century primary school Thai language teachers. 2) Organizing Thai language learning using local Isaan literature. To strengthen morality for students in the 21st century of Thai language teachers at the primary level. Overall, it was at the highest level. 3) Knowledge about morality. After studying, it was significantly higher than before studying at the .05 level. 4) Students' opinions Management of Thai language learning using local Isaan literature to strengthen morals for students in the 21st century. Overall, it is at a high level. 5) Results of studying basic information and finding necessary needs. It was found that teachers and Thai language teachers wanted training courses on learning management using local Isaan literature. To strengthen morals for students so that teachers will have knowledge and understanding about teaching reading and writing Thai. New ideas were used in teaching and learning. 6) Results of the design and development of the training curriculum. It was found that the draft training curriculum was consistent overall. At the highest level and appropriately overall at the highest level, the results of using the curriculum were significantly higher after training 0.05 Overall learning management ability. At the highest level, the results of evaluating and improving the curriculum found that the teacher training curriculum is a curriculum that meets the needs of teachers. And can be used to strengthen the morals of students.

Keywords: 1. Curriculum development 2. Strengthening morals 3. Learning management using local literature 4. Coaching process

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสำเร็จจากความเมตตาจากที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำหน้าที่หลักเป็นปรึกษางานวิจัยนี้ ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือคอยชี้แนะแนวทางในการทำวิจัยในครั้งนี้ ตลอดจนการให้ประสบการณ์ในการทำวิจัยด้วยความเอาใจใส่ด้วยความเมตตา เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญที่ได้กรุณาตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งผู้บริหาร คณะครู และนักเรียน โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ที่ได้ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและให้ข้อมูลที่ครบถ้วน ขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่มีได้เอื้อนาม และขาดมิได้คือ กราบขอบพระคุณคณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต อีสาน ทุกท่านที่ได้เมตตาแก่คณะผู้วิจัย

สุดท้ายนี้คณะผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ ครอบครัว ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ และอีกหลายท่านที่มีได้กล่าวนาม ที่มีส่วนช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และเป็นแรงบันดาลใจให้คณะผู้วิจัยมีมานะ พยายามในการทำวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จ

คุณค่าและประโยชน์อันเกิดจากงานวิจัยฉบับนี้ คณะผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดา มารดา ผู้ทรงคุณวุฒิ และครู อาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์วิทยาการต่าง ๆ ให้แก่คณะผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ได้ให้ทุนสนับสนุนในการทำวิจัยในครั้งนี้

ณัฐกิตติ์ สิริวัฒนาทากุล

หัวหน้าโครงการชุดวิจัย และคณะ

1 สิงหาคม 2567

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 ปัญหาการวิจัย	6
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	6
1.4 ขอบเขตการวิจัย	7
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	10
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ	11
2. แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัย	13
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร	19
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการโค้ช	30
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับวรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน	31
2.5 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคติธรรม	41
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
2.7 กรอบแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย	45
3. การสังเคราะห์ภาพรวมจากการสังเคราะห์ “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครู ภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการ จัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียน ในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น”	46
3.1. การสังเคราะห์ภาพรวม	46
3.2 ผลการศึกษาจากการสังเคราะห์โครงการต่าง ๆ	46
4. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	55
4.1 สรุปผลการศึกษา	55
บรรณานุกรม	57
ภาคผนวก ก เอกสารการตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย	65
ประวัตินักวิจัย	67

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 การเสนอภาพรวมการสังเคราะห์ชุดโครงการ จำนวน 2 โครงการ	45

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 ภาพกรอบแนวคิดการวิจัย	12
2 ภาพแสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหลักสูตร	19

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 66 ว่า “บุคคลซึ่งอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอิทธินุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติและมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 (6) ส่งเสริมและสนับสนุนความรู้รักสามัคคีและการเรียนรู้ ปลูกจิตสำนึกและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ ตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษาในมาตรา 24 ได้บัญญัติว่า “ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอน แหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการได้มีการกำหนดระบบพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขึ้นในปี 2548 ที่มุ่งเน้นให้มีการพัฒนาบนฐานความคิดสมรรถนะ เพื่อให้ผู้บริหารและครูเข้าสู่กระบวนการประเมินสมรรถนะ โดยไปผูกกับการเลื่อนวิทยฐานะ และคาดหวังว่าจะนำไปสู่ศักยภาพการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในที่สุด ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้สามารถทำหน้าที่ของตนได้อย่างเข้มแข็งจริงจัง ต้องได้รับการสนับสนุนปัจจัยและกระบวนการที่จะช่วยให้สามารถจัดการเรียนรู้ และดำเนินงานด้านการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายทั้งของนักเรียนและของสถานศึกษา (จรรุวรรณ ศิลปะรัตน์, 2548)

ในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 7 มาตรา 57 ได้บัญญัติไว้ว่า ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการ ศึกษาและยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 64) นอกจากนี้ยังได้ชี้ให้เห็นถึงการพัฒนาลักษณะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นโดยสำรวจ ความต้องการของผู้เรียน จัดหลักสูตรที่มุ่งให้ปราชญ์ผู้รู้ใน พื้นที่เป็นผู้สอน มีหลักสูตรสำหรับผู้นำการเรียนรู้ เพื่อให้เป็น ผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้รวมทั้งเป็นแหล่งข้อมูลของชุมชน และที่ปรึกษาทางวิชาการของชุมชนทำการวิจัยร่วมกับชุมชน การถอดรหัสความรู้ภูมิปัญญาที่อยู่ในตัวคนให้เป็นความรู้ ที่เปิดเผยและสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการต่อยอด ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่รวมทั้งสร้างศักยภาพชุมชนให้สามารถจัดการความรู้ในชุมชน (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549 : 105)

นอกจากนี้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดเรื่องของท้องถิ่น และชุมชนไว้ว่า ให้สถานศึกษาจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดทำ สาระในรายละเอียดเป็นรายปีหรือรายภาคให้สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดการศึกษามุ่งเน้น ความสำคัญโดยยึดผู้เรียนสำคัญที่สุด ให้ความสำคัญต่อภูมิปัญญาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย ส่วนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กล่าวไว้ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเมื่อผู้เรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ข้อ 5 ว่า ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิต สาระณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข อีกทั้ง ยังกล่าวในเรื่องการจัดการเรียนรู้ ด้านบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน ว่าผู้สอนต้องจัดบรรยากาศที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ อีกทั้งต้องจัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้ เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียน การสอน ด้านบทบาทผู้เรียน ต้องเสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อความรู้อย่าง ลมมือปฏิบัติจริง สร้างสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเองและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ ต่าง ๆ ในเรื่องของสื่อการเรียนรู้สถานศึกษาต้องจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบ สารสนเทศการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อ การศึกษาค้นคว้าและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน สังคมโลกวรรณกรรม ใช้เป็นครั้งแรกในพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. 2475 ซึ่งหมายถึงสิ่งที่เขียนขึ้นทั้งหมด จะใช้รูปแบบใดหรือเพื่อความมุ่งหมายใดก็ได้ เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น บทละครพูด บทละครรำ สารคดี บทความ ตำรา ข่าว ประกาศแจ้งความ ฉลากยา คำอธิบาย วิธีใช้ต่างๆ ฯลฯ (กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ. 2540 : 1) ชูติมา สัจจามันท์และคณะ (2543 : 1) ให้ทรรศนะว่า วรรณกรรมเป็นบันทึกความรู้ ความคิด ประสบการณ์ของมนุษย์ สืบทอดและสร้าง ความเชื่อมต่อของสังคม เป็นกระจกสะท้อนให้เห็นภาพชีวิตความเป็นอยู่ สังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนทรรศนะ ความเชื่อของผู้คนในสังคม กลุ่มชนในภาคอีสานต่างก็มี วรรณกรรมของตนเอง เช่น กลุ่มเขมร-ส่วย กลุ่มโคราช ก็มีวรรณกรรมของตนเอง ซึ่งเรียกว่า "วรรณกรรมเขมร" และ "วรรณกรรมโคราช" ตามลำดับ แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะวรรณกรรมของ กลุ่มไทย-ลาว ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของภาคอีสาน ชาวอีสานกลุ่มวัฒนธรรมไทย-ลาว ได้สืบทอด วัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำโขงร่วมกับชาวล้านช้างมาตั้งแต่อดีต ฉะนั้นจึงมีลักษณะร่วมกันอยู่มากทางด้าน วรรณกรรม ตัวอักษร ตลอดจนภาษาพูด โดยเมื่อพิจารณาอย่างละเอียดแล้วพบว่าภาษาอีสานกับ ภาษาลาวมีความคล้ายคลึงกันมาก จนเกือบเป็นภาษาเดียวกัน จะต่างกันที่สำเนียงเพี้ยนกันเพียง เล็กน้อยเท่านั้น ในการสืบทอดวัฒนธรรมด้านวรรณกรรมและตัวอักษรนั้น พบว่าอาณาจักรล้านช้าง ได้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับอาณาจักรล้านนาในสมัยราชวงศ์มังราย ดังปรากฏในพงศาวดารล้านช้าง และพงศาวดารโยนก กล่าวไว้ว่า ในสมัยพระเจ้าโพธิสารราชแห่งล้านช้าง (พ.ศ. 2063 - 2093) ได้ส่ง ราชทูตไปขอพระไตรปิฎก 60 คัมภีร์ และพระเทพมงคลเถระจากเชียงใหม่ สมัยพระเมืองแก้วได้ไป เผยแพร่พระธรรมในอาณาจักรล้านช้างเมื่อ พ.ศ. 2066วรรณกรรมและตัวอักษรจึงเข้าไปในล้านช้าง ในครั้งนั้นด้วย และเมื่อชาวล้านช้างขยายกลุ่มชนมาอาศัยที่ภาคอีสาน ได้นำวัฒนธรรมเหล่านั้นมา

ด้วย จึงพบว่า วรรณกรรมอีสานจำนวนมากมีเนื้อเรื่องเหมือนกับวรรณกรรมทางภาคเหนือ เช่นเรื่อง นางผมหมอม จำปาสีตัน สังข์สินชัย และลั่นทอง เป็นต้น

วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของไทยที่เกิดจากภูมิปัญญาทางภาษาของปราชญ์ชาวบ้านในการคิดสร้างสรรค์ผลงานออกมาเป็นวรรณกรรม รูปแบบต่าง ๆ เช่น เพลง ภาษิต นิทาน ตำนาน ผญา คำ สอຍ กลอนลำ เป็นต้น วัตถุประสงค์เพื่อความบันเทิง หรือต้องการจะสะท้อนถึงขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปะวัฒนธรรมความเชื่อและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่ออนุชนรุ่นหลังในการศึกษาเรื่องราว ความเป็นมาของท้องถิ่นนั้น ๆ นอกจากนี้ การศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นนั้นยังให้คุณค่าต่าง ๆ ได้แก่ 1. คุณค่าทางการถ่ายทอดภูมิปัญญา วรรณกรรมเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษในท้องถิ่น ซึ่งแสดงออกทางด้านภาษา ศิลปวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ คติชีวิต เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงอารยธรรมที่เจริญรุ่งเรือง 2. คุณค่าทาง สันตนาการ วรรณกรรมพื้นบ้าน มีรูปแบบที่สามารถให้ความบันเทิง ทั้งด้านอรรถรสทางภาษาและเนื้อเรื่อง เช่น นิทานคำกลอนต่าง ๆ สามารถนำมาขับร้องเป็นท่วงทำนองที่ไพเราะ เป็นต้นแบบที่ศิลปินอีสานนำมาเป็นอาชีพได้ เช่นหมอลำต่าง ๆ ก็ใช้พื้นฐานทางวรรณกรรมในการเรียบเรียงทั้งเนื้อเรื่องและฉันทลักษณ์ 3. คุณค่าในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ถือเป็นประเพณีของอีสานในการสวด ขวัญ เช่นการแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ สวดขวัญผู้ป่วย ตลอดจนการแสดงความยินดี การต้อนรับแขกบ้าน แขกเมือง นับเป็นจิตวิทยาขั้นสูงที่ปราชญ์โบราณได้คิดค้นขึ้น ถือเป็นประเพณีสืบมา หมอสุด (ชาวบ้านมักเรียกว่า "พ่อพราหมณ์") บางคนมีโบลานอ่านประกอบเพื่อให้เกิดความขลัง และโบลาน นั้นมักจารด้วย "อักษรธรรม" 4. คุณค่าในการอบรมสั่งสอน มีวรรณกรรมหลายเรื่องที่มีเนื้อหาในการสั่งสอน ให้คติเตือนใจ ให้แนวทางในการดำรงชีวิตให้มีความสุข อันเป็นคำสอนที่อิงหลักพุทธศาสนา แทรกอยู่ในวรรณกรรมอย่างแยบยล ผู้ฟังจึงได้รับทั้งความบันเทิงและความคิดที่ดีงามไปในขณะเดียวกัน และ 5. คุณค่าในทางประวัติศาสตร์ มีวรรณกรรมจำนวนมากที่กล่าวถึงตำนานต่าง ๆ อันเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างหนึ่ง เช่น ตำนานขุนบรม ตำนานอุรังคธาตุ (ประวัติพระธาตุพนม) ท้าวสุ่งท้าวเจือง พื้นเมืองอุบล เป็นต้น หรือแม่แต่นิทานก๋อมนักยักซ์ ซึ่งเป็นตอนหนึ่งของขบถผีบุญที่โด่งดังในภาคอีสานเมื่อ ปี พ.ศ. 2444 (สมัยรัชกาลที่ 5) (มนัส สุขสาย. 2544 ก : 206)

นอกจากนี้วรรณกรรมท้องถิ่นยังสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับ ข้อคิด คติธรรมต่าง ๆ ที่ปรากฏในวรรณกรรมนั้น ๆ เป็นอย่างดี โดยครูอาจจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยยกวรรณคดีท้องถิ่นที่มีหลักธรรม สอดแทรกข้อคิด คติเตือนใจให้แก่ผู้เรียน นอกจากนี้ผู้เรียนจะ สนุกกับการเรียนรู้วรรณคดีดังกล่าวแล้ว ยังทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง สำนึก รักษาข้อมูลท้องถิ่น รู้จักความเป็นมาของท้องถิ่นตนเอง อีกทั้งยังได้นำคติธรรมคำสอนของตนเองไปใช้ ในการพัฒนาผู้เรียน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนได้ในอนาคต สอดคล้องกับ สถิติ ภาคมฤค และ คณะ (2553) ที่ได้ทำวิจัยการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นจากวรรณกรรมอีสานเรื่องสุวรรณจักรกumar พบว่าให้คุณค่าด้านภูมิปัญญาคำสอน พบว่า สุวรรณจักรกumarเป็น วรรณกรรมทางพุทธศาสนาซึ่ง ปรากฏคำสอน ทั้งทางโลกและ ทางธรรมอย่างบริบูรณ์ คำสอนที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องนี้ ล้วน เป็นผลที่เกิดจากการกลั่นกรองจากเหตุการณ์ในอดีต แล้วจดจำและบัญญัติเป็นคำสอน ข้อพึงปฏิบัติ และข้อไม่พึง ปฏิบัติ ภูมิปัญญาด้านคำสอนนั้นนอกจากจะเกิดจากการเรียนรู้ ในอดีตแล้วยังรับอิทธิพล จากหลักธรรมทางพุทธศาสนาเป็น หลักสำคัญ คำสอนที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องนี้ย่อมเป็น ข้อ

แสดงถึงความต้องการหาทางออกเพื่อหลีกเลี่ยงจากปัญหา ที่จะเกิดขึ้นเพื่อให้ตนและสังคมอยู่ร่วมกัน ได้อย่างสงบสุข ภูมิปัญญาคำสอนทางโลก พบว่า สุวรรณจักรกumar ปรากฏคำสอนด้านครอบครัว คำสอนด้านการประกอบอาชีพ คำสอนด้านการปกครอง คำสอนเหล่านี้สะท้อนถึงความ คาดหวังต่อ พฤติกรรมของบุคคลเพื่อให้มีการปฏิบัติตนที่ ถูกต้อง คำสอนครอบครัว มีข้อนำสังเกตว่าจะมุ่งเน้น สอนสตรี เป็นหลักสำคัญทั้งนี้อาจเพราะสตรีเป็นเพศที่มีข้อควรระวังใน การปฏิบัติตนมากและสตรียังมีผลต่อครอบครัวและสังคม เป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ สตรีต้องเป็นผู้รับผิดชอบทั้งงานบ้าน งานเรือน ดูแลเลี้ยงดูบุตรภรรยา ดูแลสามี ด้วยภาระ หน้าที่เช่นนี้จึงปรากฏว่ามีคำสอนเพื่อให้สตรีปฏิบัติตน ใน เหมาะสมและสามารถทำหน้าที่ตนเองได้ อย่างดี คำสอนการประกอบอาชีพ มีข้อพึงสังเกตว่า วรรณกรรมเรื่องนี้มุ่งเน้นสอนให้ผู้ประกอบอาชีพมีคุณธรรม จริยธรรมในการประกอบอาชีพอย่างซื่อ สัตว์สุจริตทั้งนี้อธิบาย ได้ว่าคำสอนดังกล่าวเป็นภูมิปัญญาที่ขัดเกลาและต้องการ ประชากรที่มีความ ซื่อสัตย์สุจริตอันจะทำให้การประกอบ อาชีพและการเป็นอยู่ในสังคมมีความสุข คำสอนด้านค่านิยม มี ข้อพึงสังเกตว่า การไปเที่ยวเล่นนอกบ้านนั้นต้องแต่งกายให้ รัดกุมและแต่งกายตามฐานะของตนเอง ทั้งนี้เพราะการ แต่งกายบ่งบอกถึงฐานะและการเป็นผู้รู้กาลเทศะ นอกจากนี้ ยังมีข้อพึงสังเกตว่า มี คำสอนที่กล่าวถึงค่านิยมในการ กินหมากเพราะคนในสมัยก่อนนิยมกินหมากกันมากแต่ นัยยะสำคัญ ของคำสอนนั้นมุ่งเน้นไปที่การแสดงไมตรีต่อผู้ มาเยือนโดยการใช้เครื่องเคี้ยว คือ หมากพลูเป็นของ ต้อนรับ แสดงมิตรไมตรี คำสอนการปกครอง พบว่า มีภูมิปัญญาด้านการใช้ คำสอนโดยเน้นให้ ผู้ปกครองยึดเอาหลักธรรมทางศาสนาเป็น เครื่องยึดเหนี่ยวและลดความแข็งกร้าวในการใช้พระราช อำนาจของพระราชา คำสอนนี้จึงแสดงถึง ภูมิปัญญาในการ สร้างกรอบการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง เพื่อให้สามารถ ปกครองและควบคุมประชาชนได้ด้วยความสามารถ ภูมิปัญญาคำสอนทางธรรม พบว่า สุวรรณจักรกumar ปรากฏคำสอนด้านความเชื่อและศาสนา อันเป็นคำสอนที่ 14 ซึ่งสอนพระราชา พระสงฆ์ และประชาชน วรรณกรรม อีสานเรื่องสุวรรณจักรกumarมีคำสอนที่สอดคล้องและมี แนวทาง คำสอนที่ได้แนวคิดจากคอง 14 เพื่อสั่งสอนผู้คนให้มี คุณธรรมจริยธรรมซึ่งกล่าวได้ว่าวรรณกรรม อีสานเรื่อง สุวรรณจักรกumarมีคำสอนที่เป็นบรรทัดฐานทางสังคมเพื่อให้ ผู้รับสารจากวรรณกรรมเรื่อง นี้ นำเอาไปปรับใช้ในการดำรง ชีวิตของต่อไป

อย่างไรก็ตามแม้ว่าวรรณกรรมท้องถิ่นจะมีความสำคัญดังกล่าวข้างต้น แต่ทั้งนี้ยังพบว่าครู ส่วนใหญ่นั้นยังขาดการนำองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นนี้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ ผู้เรียน ซึ่งจากการสอบถามและสัมภาษณ์ครูภาษาไทยเกี่ยวกับการนำวรรณกรรมท้องถิ่นไปใช้ พบว่า ส่วนใหญ่มองว่า ขาดการอบรมในเรื่องดังกล่าว ไม่แน่ใจว่าจะนำข้อมูลวรรณกรรมท้องถิ่นไปจัด กิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างไร ไม่สามารถบูรณาการเนื้อหาวรรณกรรมท้องถิ่นให้เข้ากับแผนการ จัดการเรียนรู้ได้ นอกจากนี้จากการสอบถามความต้องการจำเป็นเบื้องต้น พบว่า ครูส่วนใหญ่ต้องการ จัดอบรมเพื่อเพิ่มเติมความรู้ในด้านวรรณกรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่ออบรมแล้วสามารถ นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ โดยการอบรมอาจจะเป็นการอบรมระยะสั้น เสาร์-อาทิตย์ หรือวันหยุดต่าง ๆ นอกจากนี้ยังต้องการอบรมในแนวอบรมเชิงปฏิบัติการอีกด้วย เพื่อจะได้ลงมือใน การปฏิบัตินำองค์ความรู้สู่แผนการจัดการเรียนรู้ และต้องการให้อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญไปติดตามการ จัดการเรียนการสอน คอยให้คำชี้แนะในโรงเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับ Maggioli (2000) ที่ได้กล่าวถึงแนวคิดการพัฒนาวิชาชีพสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษาว่า การ

พัฒนาวิชาชีพที่ผ่านมาในอดีตและดำเนินการอยู่ในปัจจุบันส่งผลทางบวกต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนน้อยมาก เพราะเป็นแต่เพียงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการที่มีระยะเวลาสั้นๆ โดยบุคลากรและหน่วยงานต้นสังกัดขาดการมีส่วนร่วม ความร่วมมือร่วมใจกันของผู้บริหาร คณะครูและนักเรียนในการปฏิบัติงานหรือการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จนั้น ควรมีการให้ผู้รู้มาให้คำแนะนำชี้แนะแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ ดังที่ Higgins and Leat (2001 : 63) ได้กล่าวไว้ว่าวิธีการที่ใช้ในการทำการพัฒนาครูเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นมีหลากหลาย ได้แก่ การให้ความรู้ การเป็นแบบอย่างในการทำงาน การสืบเสาะอย่างมีวิจารณญาณ การเรียนรู้แบบรวมพลังและการชี้แนะ การดำเนินให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลง ควรพิจารณาในเรื่องเป้าหมายหรือสิ่งที่ต้องการให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลงแล้วจึงเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น จึงจะทำให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการแต่จากการพัฒนาครูที่ผ่านมาพบว่าการพัฒนาครูประจำการนั้นมีหลายลักษณะ เช่น การศึกษาต่อเพิ่มเติม การฝึกอบรมระยะสั้น การศึกษางานไปพร้อมกับการปฏิบัติงาน การทัศนศึกษา เยี่ยมชมกิจการ การอบรมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการ ซึ่งแต่ละลักษณะมีวิธีการที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับความต้องการและนโยบายของหน่วยงานแต่ละแห่ง (รวัตร์ สิริภูบาล. 2543 : 33 -34)

การพัฒนาครูดังกล่าวนี้บ่งชี้ว่ายังไม่ประสบผลสำเร็จมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลสำเร็จในระยะยาว ซึ่งกระบวนการให้คำแนะนำกระบวนการหนึ่งคือ Coaching Approach โดยที่ Mink, Owen และ Mink (1993 : 2) กล่าวว่า การโค้ชเป็นกระบวนการของบุคคลที่เรียกว่าผู้โค้ช สร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่ช่วยให้เขาเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ผู้โค้ชจะช่วยให้บุคคลได้บรรลุเป้าหมายการทำงานในระดับที่สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ กระบวนการนี้เป็นกรสร้างให้บุคคลมีความเข้มแข็งขึ้น ภูมิใจในตนเองแสดงความสามารถซึ่งเป็นผลต่อการทำงานที่จะตามมา กระบวนชี้แนะจึงเป็นกระบวนการเสริมพลังอำนาจ สอดคล้องกับคำกล่าวของเฉลิมชัย พันธุ์เลิศ (2549 : 23) ที่กล่าวว่า การโค้ชเป็นการดำเนินการที่เน้นปฏิสัมพันธ์รายบุคคลหรือกลุ่มย่อยของผู้ที่มีหน้าที่ชี้แนะได้ช่วยเหลือให้ผู้ได้รับการชี้แนะ สามารถวัดกรอบความคิด ทบทวนการทำงานที่ผ่านมา และแสวงหาแนวทางในการพัฒนา/แก้ปัญหาการทำงานด้วยตนเอง นอกจากนี้การโค้ชยังเป็นกระบวนการที่เป็นเครื่องมือสำคัญที่ได้รับการยอมรับให้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้ได้รับการโค้ชตระหนักรู้ถึงความเป็นไปของตนเองและจุดที่ตนเองยืนอยู่ในทุก ๆ ด้าน อันมีความสำคัญยิ่งต่อการกำหนดเป้าหมายอย่างสร้างสรรค์ รวมถึงการค้นพบศักยภาพและความสามารถของตนเองที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้นด้วยความมุ่งมั่นและตั้งอยู่บนทัศนคติที่ดีผู้ที่มีบทบาทอันยิ่งใหญ่นี้ ได้แก่ โค้ช (Coach) อาจจะเป็นผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการโค้ชบุคลากร เริ่มตั้งแต่ความรู้ความเข้าใจในการโค้ชซึ่ง เป้าหมายวัตถุประสงค์ การเรียนรู้เพื่อรู้จักรักรรรมชาติของผู้ที่จะได้รับการโค้ช วิธีการโค้ช (Coach) การวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่าง ๆ ในการโค้ช ตลอดจนสามารถมีเทคนิคอันแยบยลเพื่อปฏิบัติการโค้ชซึ่งให้สมบูรณจนจบกระบวนการและทรงความมีประสิทธิภาพให้เกิดแก่ผู้ได้รับการโค้ช ซึ่งการโค้ชนี้นับเป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ พัฒนางานประจำของตนเอง ตลอดจนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาองค์กรหรือหน่วยงานต่อไป ดังเช่น สมาน รังสิโยภุชณ์ (2524 : 80) ที่กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการทำงานดีขึ้น ตลอดจนมี

ทัศนคติที่ดีในการทำงานให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นหรืออีกนัยหนึ่ง การพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการที่จะเสริมสร้างและเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ ความสามารถ ทักษะ อุปนิสัย ทัศนคติ และวิธีการในการทำงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งการโค้ชครูถือว่าการสร้างความรู้ความเข้าใจ เพิ่มเติมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้แก่ครูผู้ที่จะนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้กับนักเรียน

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงได้เห็นความสำคัญดังกล่าวจึงได้ดำเนินการวิจัยโดยเป็นการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ชโรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ทั้งนี้เพื่อครูจะได้นำความรู้ดังกล่าวไปพัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนได้น้อมนำหลักคำสอน คตินิยมจากวรรณกรรมท้องถิ่นไปใช้ในการชีวิตประจำวัน

1.2 คำถามการวิจัย

1. สภาพความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่นเป็นอย่างไร
2. หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น มีความสอดคล้อง และมีความเหมาะสมอย่างไร
3. หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น มีองค์ประกอบอะไรบ้าง เป็นอย่างไร
4. การประเมินและปรับปรุงการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่นเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21
2. เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับกระบวนการโค้ชโรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการ จังหวัดขอนแก่น

4. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

5. เพื่อประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1. เนื้อหา

เนื้อหาสาระที่นำมาใช้การฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 แนวคิดวรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 แนวคิดการเสริมสร้างคตินิยมสำหรับผู้เรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาไทย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

เนื้อหาสาระด้านวรรณกรรมท้องถิ่นที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่

1. นิทานพื้นบ้าน จำนวน 10 เรื่อง

2. ตำนานพื้นบ้าน จำนวน 10 เรื่อง

3. เพลงพื้นบ้าน จำนวน 10 เพลง

1.4.2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จัดลำดับประชากรและกลุ่มตัวอย่างตามลำดับขั้นของการวิจัย ดังนี้

ขั้นที่ 1

ขั้นวิเคราะห์สภาพความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

ประชากร

1. ครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 220 คน

2. อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาการสอนภาษาไทย ระดับอุดมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วยอาจารย์จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น 5 คน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 8 คน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 5 คน รวมจำนวน 18 คน

3. ศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1-5 เขตละ 1 คน รวมจำนวน 5 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์

1. ครูผู้สอนภาษาไทยดีเด่นระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 10 คน โดยได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sample)

2. อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาการสอนภาษาไทย ระดับอุดมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วยอาจารย์จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น 1 คน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 3 คน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 1 คน รวมจำนวน 5 คน โดยได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sample)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

1. ครูภาษาไทยดีเด่น/ครูเชี่ยวชาญ 3 คน ศึกษานิเทศก์ 1 คน อาจารย์สาขาวิชาการสอนภาษาไทย 3 คน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา 2 คน รวมจำนวน 9 คน โดยได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sample)

ขั้นที่ 2

ขั้นการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ชโรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

ประชากร

ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาร่างหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

1. รศ.ดร.สิทธิพล อัจฉรินทร์	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. รศ.ดร.เชษฐา จักรไชย	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
3. ผศ.ดร.จตุภูมิ เขตจัตุรัส	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
4. ผศ.ดร.อรรถพล อินต๊ะเสนา	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
5. ผศ.ดร. พชรกฤต ศรีบุญเรือง	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ขั้นที่ 3

ขั้นทดลองใช้ และประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

ประชากร

1. ครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 220 คน

2. นักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2 จำนวน 2534 คน

กลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการอบรมระยะที่ 1 (Training)

ครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 100 คน โดยได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sample) โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sample)

กลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการติดตาม (Coaching)

1. ครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 10 คน โดยได้มาด้วยวิธีการคัดเลือกแบบอาสาสมัคร (Voluntary Selection) ซึ่งผู้รับการคัดเลือกแบบอาสาสมัครจะต้องผ่านการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

2. นักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2 ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 150 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sample) ซึ่งเป็นนักเรียนที่กำลังเรียนกับครูผู้เข้ารับการอบรมและอาสาสมัครให้ติดตามด้วยกระบวนการโค้ช

1.4. 3 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีด้วยกัน 2 ตัวแปร คือ

ตัวแปรต้น ได้แก่

หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

ตัวแปรตาม คือ

1) ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

2) ความรู้ความเข้าใจหลักคติธรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

1.4.5. ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 (สิงหาคม-กันยายน 2565)

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียน

ในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น หมายถึง มวลประสบการณ์ที่จัดขึ้นเพื่อใช้ในการหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่นมีองค์ประกอบดังนี้ 1) สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) สาระการเรียนรู้ประจำหน่วย 5) กระบวนการฝึกอบรม 6) กิจกรรมการเรียนรู้ 7) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 8) วัดและประเมินผลหลักสูตร ประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 แนวคิดวรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 แนวคิดการเสริมสร้างคตินิยมสำหรับผู้เรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาไทย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน หมายถึง การนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ไปใช้ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งวัดได้จากแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ซึ่งวัดได้จากแบบประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับการโค้ช หมายถึง การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยนำวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานตามที่ได้ส่งเคราะห์มาแล้ว นำมาออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นกระบวนการสอนซึ่งเป็นนวัตกรรมการสอน 3 นวัตกรรม ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 2) การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา และ 3) การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการคิดขั้นสูงจีแพส (GPAS 5 STEPS) หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการโค้ชในการติดตามชี้แนะ ให้คำปรึกษาแก่ครูผู้จัดกิจกรรม

ความรู้ความเข้าใจหลักคตินิยมสำหรับนักเรียน หมายถึง คะแนนจากการทดสอบผู้เรียนด้านคตินิยมจากรวมวรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน โดยได้จากการทดสอบจากแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจหลักคตินิยมสำหรับนักเรียน จำนวน 20 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น

ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา หมายถึง ผู้มีหน้าที่จัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2 ซึ่งเป็น

นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2 ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 150 คน

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

2. ครูผู้เข้ารับการอบรมได้นำองค์ความรู้ด้านวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตรงตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ได้แนวปฏิบัติที่ดี (best practices) เกี่ยวกับการเสริมสร้างคตินิยมแก่นักเรียนซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้อง ในการวางแผนและนำหลักสูตรไปใช้ในการพัฒนาคตินิยมของนักเรียนต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการศึกษาค้นคว้า ทฤษฎี แนวคิด บทความ เอกสาร และผลการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งสาระสำคัญ ดังนี้

- 2.1. แนวคิดเกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัย
- 2.2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร
- 2.3. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการโค้ช
- 2.4. แนวคิดเกี่ยวกับวรรณคดีท้องถิ่นอีสาน
- 2.5. แนวคิดเกี่ยวกับคตินิยม
- 2.6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 กรอบแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

2.1. แนวคิดเกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ทั้งนี้การวิชาการได้กล่าวถึงความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัยดังนี้

ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัย

โดยสรุป การสังเคราะห์การรายงานการวิจัย คือกระบวนการที่นำไปสู่การสร้างข้อสรุปรวมเกี่ยวกับผลการวิจัยในรายงานต่าง ๆ ที่มีการศึกษาภายใต้ประเด็นวิจัยเดียวกัน แต่อาจมีความแตกต่างในวิธีการดำเนินการ หรือแนวทางการแก้ไขปัญหา หรือสภาพบริบทเงื่อนไขที่ต่างกัน จุดมุ่งหมายของการสังเคราะห์การวิจัย เพื่อให้ได้ข้อความรู้ในเชิงสรุปผลการวิจัยที่มีอยู่กระจัดกระจาย ให้มีความชัดเจนและได้ข้อยุติยิ่งขึ้น

ประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ (จิรพรรณ บุญสูง, 2545)

1) การสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะ (Qualitative Synthesis) เป็นการสังเคราะห์งานวิจัย ในลักษณะของการเขียนบรรยายสรุป จัดหมวดหมู่ประเด็นข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยแต่ละเรื่อง โดยบรรยายให้เห็นความสัมพันธ์และความขัดแย้งระหว่างผลการวิจัยในเรื่องนั้น ๆ

2) การสังเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Synthesis) เป็นการใช้ระเบียบวิธีการทางสถิติมาวิเคราะห์ผลการวิจัยเพื่อหาข้อสรุปให้เป็นที่ยุติ งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ต้องเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณที่ให้ข้อมูล และค่าสถิติที่เพียงพอต่อการนำมาสังเคราะห์

ความเป็นมาของการสังเคราะห์งานวิจัย

นางลักษณะ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (2545) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของการสังเคราะห์งานวิจัยไว้ว่า การสังเคราะห์งานวิจัย (Research Synthesis) เป็นระเบียบวิธีการศึกษาหาข้อเท็จจริงเพื่อตอบปัญหาวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยการรวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหานั้น ๆ มาศึกษาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ และนำเสนอข้อสรุปอย่างมีระบบให้ได้คำตอบปัญหาที่เป็นข้อยุติ การดำเนินการสังเคราะห์งานวิจัยที่ได้เป็นสองแบบ แบบแรกเป็นการสังเคราะห์งานวิจัย ใน

ฐานะเป็นงานส่วนหนึ่งของการวิจัย การสังเคราะห์งานวิจัยแบบนี้คือกิจกรรมสำคัญใน การศึกษา รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนั่นเอง แบบที่สองเป็นการสังเคราะห์งานวิจัยที่ เป็นงานวิจัยเสร็จสิ้นสมบูรณ์ในตัว ผลจากการสังเคราะห์งานวิจัยแบบนี้เป็นประโยชน์ต่อการหา คำตอบปัญหาวิจัยที่เป็นข้อยุติสุดท้าย ซึ่งนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อวงวิชาการ และเป็นประโยชน์ ต่อมวลมนุษยและสังคมได้อย่างกว้างขวาง

วิธีวิทยาการสังเคราะห์งานวิจัยในระยะแรก เป็นการสังเคราะห์ด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ อันเป็นวิธีหนึ่งที่ยังคงใช้กันอยู่ในปัจจุบันด้วย Kulik และ Kulik ระบุว่า การสังเคราะห์งานวิจัยเชิง คุณภาพในลักษณะที่เป็นการบรรยาย (narration) เริ่มใช้กันมาตั้งแต่คริสต์ทศวรรษที่ 1930 ต่อมา เมื่อนักวิจัยเห็นจุดอ่อนของวิธีการสังเคราะห์แบบบรรยาย ว่า เป็นวิธีการที่ไม่มีระบบ มี ความเป็น อัตนัยสูง ผลการวิจัยแตกต่างกันตามความสามารถและประสบการณ์ของนักวิจัยผู้ทำ การ สังเคราะห์จึงได้พยายามปรับปรุงโดยนำสถิติวิเคราะห์เข้ามาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ ข้อมูล เพื่อสังเคราะห์งานวิจัย วิธีวิทยาการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสังเคราะห์งานวิจัยจึงมีการพัฒนาให้ ดีขึ้น และเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

ความพยายามของนักสถิติในการพัฒนาวิธีการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณ เห็นได้ชัด จากจำนวนวิธีการสังเคราะห์งานวิจัยที่ได้รับการพัฒนาขึ้นก่อนที่จะมีการพัฒนาวิธีการวิเคราะห์ อภิमान Kulik และ Kulik สร้างวิธีการสังเคราะห์ที่แตกต่างกันทั้งหมดเป็น 3 วิธี คือ วิธีนับ (counting) ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ วิธีรวมผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ (combining statistical tests) หรือวิธีรวมค่าความน่าจะเป็น (combining probability levels) และวิธีรวมค่าขนาดอิทธิพล (combining treatment effects) ส่วน Hunter และ Schmidt ได้ สร้าง วิธีการที่แตกต่างกันไว้เป็น 3 วิธีคือ วิธีนับคะแนนเสียงแบบเดิม (traditional vote-counting) วิธี รวมค่าความน่าจะเป็นสะสม (Cumulation of p-values) วิธีนับคะแนนเสียงที่ ถูกต้องตามสถิติ (statistically correct vote-counting) ซึ่งแยกเป็นสองวิธีย่อย คือ วิธีการหา ระดับนัยสำคัญจากผล การนับคะแนนเสียง (vote-counting method yielding significance level) กับวิธีประมาณค่าขนาดอิทธิพลจากผลการนับคะแนนเสียง (vote counting method yielding estimator of effect size) ส่วน Hedges และ Olkin สร้างวิธีการที่แตกต่างกันไว้ 3 วิธี คือ วิธีนับคะแนนเสียงแบบเดิม (conventional vote-counting) วิธีทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ ของผลรวม (tests of statistical Significance of combined results) และ วิ ธี การ หา ค่าประมาณการนับคะแนนเสียง (vote counting estimator) เนื่องจากวิธีการสังเคราะห์ทั้งหมด ที่ได้จากการแบ่งประเภทของนักสถิติทั้ง 3 รายดังกล่าวข้างต้น มีบางวิธีที่มีลักษณะใกล้เคียงกันแต่ มีชื่อเรียกต่างกัน ดังนั้น นงลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ว่องวานิช (2545) จึงรวมทุกวิธีที่ต่างกัน จัดแยกกลุ่มใหม่ ได้เป็นวิธีการ สังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณต่างกันรวม 4 วิธีที่ได้รับการพัฒนา ก่อนที่จะมีการพัฒนาวิธีการ วิเคราะห์อภิमानดังนี้

1) วิธีนับคะแนนเสียงแบบเดิม (Traditional Vote-Counting Methods)

การสังเคราะห์งานวิจัยด้วยการวิเคราะห์เชิงปริมาณแบบวิธีนับคะแนนเสียง เป็นการ สังเคราะห์งานวิจัยจากการนับความถี่ของผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ การสังเคราะห์ งานวิจัยวิธีนี้เป็น การนำรายงานการวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ มาจัดแยกเป็นสามกลุ่ม คือ กลุ่มที่มี

นัยสำคัญทางสถิติและค่าสถิติเป็นบวก กลุ่มที่มีนัยสำคัญทางสถิติและค่าสถิติเป็นลบ และกลุ่มที่ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติ จากนั้นจึงสังเคราะห์โดยการนับความถี่รายงานวิจัยแต่ละกลุ่ม วิธีนับคะแนนเสียงแบบเดิมมีจุดอ่อนตรงที่มีความลำเอียงเกิดขึ้น เนื่องจากงานวิจัยบางเรื่องมีกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ ทำให้ได้ผลการวิจัยมีนัยสำคัญทางสถิติ แม้ว่าจะมีขนาดอิทธิพลหรือค่าสหสัมพันธ์ต่ำ สิ่งที่เป็นจุดอ่อนอีกอย่างหนึ่งคือ การละเลยสารสนเทศที่เป็นผลการวิจัยที่สำคัญ เพราะการเสนอผลการวิจัยแต่เพียงว่าอิทธิพลของตัวแปรจัดกระทำมีนัยสำคัญเท่านั้น ไม่เพียงพอที่จะทำให้ทราบว่าขนาดอิทธิพลมีมากน้อยเท่าไร

2) วิธีหาระดับนัยสำคัญจากผลการนับคะแนนเสียง (Vote-Counting Method Yielding Significance Level)

การสังเคราะห์งานวิจัยด้วยการวิเคราะห์เชิงปริมาณแบบการหาระดับนัยสำคัญจากผลการนับคะแนนเสียง เป็นวิธีที่ใช้หลักทางสถิติว่า เมื่อสมมติฐานศูนย์เป็นจริง หรือเมื่อพารามิเตอร์ขนาดอิทธิพลมีค่าเป็นศูนย์ ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติในรูปค่าความน่าจะเป็น (p-values) ที่ได้จากงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์จะมีค่าเกินกว่า 0.50 อยู่ร้อยละ 50 และมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.50 อยู่ร้อยละ 50 ดังนั้น นักสังเคราะห์งานวิจัยจึงสามารถนำสัดส่วนของงานวิจัยที่มีค่าความน่าจะเป็นเกิน 0.50 มาทดสอบสมมติฐานว่าเกินกว่าค่าที่กำหนดหรือไม่ โดยใช้การทดสอบไบนอมิเยล (binomial test) หรือการทดสอบไคสแควร์ แต่ Hunter และ Schmidt กล่าวว่า วิธีนี้มีจุดอ่อน เนื่องจากเป็นวิธีที่ใช้ไม่ได้เมื่อสมมติฐานศูนย์ในการทดสอบงานวิจัยแต่ละเรื่องเป็นเท็จ และเป็นวิธีที่ไม่ให้สารสนเทศเกี่ยวกับขนาดอิทธิพล

3) วิธีการประมาณค่าขนาดอิทธิพลจากผลการนับคะแนนเสียง (Vote-Counting Method Yielding Estimator of Effect Size)

จากจุดอ่อนของการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยวิธีนับคะแนนเสียงแบบเดิม นักสถิติจึงได้ปรับปรุงวิธีการนับคะแนนเสียงให้ดีขึ้น ให้สามารถประมาณค่าพารามิเตอร์ขนาดอิทธิพล (effect size) ได้ Hedges และ Olkin ได้สร้างตารางสำเร็จสำหรับประมาณค่าพารามิเตอร์ขนาดอิทธิพลเมื่อทราบจำนวนงานวิจัยที่ให้ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติแล้วมีนัยสำคัญทางบวก และได้สร้างสูตรการประมาณค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานสำหรับการประมาณค่าช่วงความเชื่อมั่น (confidence interval) ของพารามิเตอร์ขนาดอิทธิพลด้วย การประมาณค่าช่วงความเชื่อมั่นมีใช้ทั้ง การแจกแจงแบบไค้่งปกติ และการแจกแจงแบบไคสแควร์ Hedges และ Olkin ได้พัฒนาสูตรการประมาณค่าขนาดอิทธิพล และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พร้อมทั้งสูตรการประมาณค่าช่วงความเชื่อมั่นด้วยทั้งกรณีที่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ทุกเรื่องมีขนาดเท่ากัน และมีขนาดไม่เท่ากัน นอกจากนี้ Hedges และ Olkin ยังได้สรุปไว้ด้วยว่า วิธีการสังเคราะห์งานวิจัยแบบนับ คะแนนเสียงที่ปรับปรุงให้มีการประมาณค่าพารามิเตอร์ขนาดอิทธิพลเมื่อกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย มีขนาดแตกต่างกันนั้น เป็นวิธีการคล้ายกับการวิเคราะห์โมเดลการตอบสนองข้อสอบ (Item Response Model)

Hunter, Schmidt, Hedges และ Olkin ได้ยกตัวอย่างแสดงให้เห็นการประมาณค่าขนาดอิทธิพลจากผลการนับคะแนนเสียง สำหรับตัวอย่างของ Hedges และ Olkin คือ ถ้ามีงานวิจัย 7 เรื่อง ซึ่งทุกเรื่องมีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมขนาด 30 คนเหมือนกัน ในจำนวน 7

เรื่องนี้ให้ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติมีนัยสำคัญ 2 เรื่อง จะประมาณค่าขนาดอิทธิพลได้จากสัดส่วน $2/7 = 0.29$ เมื่อใช้ตารางสำเร็จรูปของ Hedges และ Olkin ได้ค่าประมาณขนาดอิทธิพลเท่ากับ -0.15 และค่าประมาณช่วงความเชื่อมั่นประมาณค่าตามการแจกแจงแบบโค้ง ปกติ และแบบโคสแควร์เท่ากับ $(-0.69, 0.05)$ และ $(-0.37, 0.02)$ ตามลำดับ การประมาณค่าตามตัวอย่างนี้กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นว่ากลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยทุกเรื่องมีขนาดเท่ากัน ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างจากงานวิจัยมีขนาดไม่เท่ากันต้องใช้วิธีคำนวณหาค่าเฉลี่ยเรขาคณิตให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างก่อน

เนื่องจากวิธีนี้เป็น การประมาณค่าโดยใช้สารสนเทศน้อยมาก คือใช้แต่เพียงสัดส่วนจำนวนงานวิจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติเท่านั้น และค่าประมาณที่ได้จะมีความถูกต้องมากขึ้นก็ต่อเมื่อมีงานวิจัยเป็นจำนวนมากเท่านั้น จึงทำให้วิธีการสังเคราะห์แบบนี้ไม่เป็นที่นิยมใช้ในปัจจุบัน Hunter และ Schmidt กล่าวว่า วิธีนี้อาจมีประโยชน์ในกรณีที่นักสังเคราะห์งานวิจัยไม่สามารถประมาณค่าขนาดอิทธิพลด้วยวิธีอื่นได้เพราะข้อมูลในการวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ไม่ครบถ้วน

4) วิธีรวมค่าความน่าจะเป็น (Cumulative of p-values)

การสังเคราะห์งานวิจัยด้วยการวิเคราะห์เชิงปริมาณแบบรวมค่าความน่าจะเป็น เป็นการนำค่าความน่าจะเป็นซึ่งเป็นดัชนีมาตรฐานไม่มีหน่วย มารวมกันด้วยวิธีการทางสถิติ โดยทั่วไปใช้ การรวมกันด้วยวิธีการหาค่าเฉลี่ย นักสถิติศึกษาการแจกแจงของค่าเฉลี่ยความน่าจะเป็นที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง ประมาณค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานและสร้างสูตรสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานว่า ค่าเฉลี่ยพารามิเตอร์ความน่าจะเป็นแตกต่างจากศูนย์หรือไม่ Hedges, Hedges, Olkin, และ Rosenthal ได้สรุปว่า มีวิธีการที่ได้รับการพัฒนาโดยนักสถิติหลายคน วิธีแรกได้แก่วิธีของ L. H. c. Tippett พัฒนาเมื่อ ค.ศ.1931 วิธีนี้ปรับปรุงโดย B. Wilkinson เมื่อ ค.ศ.1951 โดยใช้ค่า ความน่าจะเป็นต่ำสุดมารายงานและทดสอบว่าภายใต้สมมติฐานศูนย์ว่าขนาดอิทธิพลไม่แตกต่าง จากศูนย์นั้น ค่าความน่าจะเป็นต่ำสุดมีค่าน้อยหรือมากกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด วิธีที่สอง คือ วิธีของ E. s. Eddington พัฒนาเมื่อ ค.ศ.1972 โดยการใช้การหาผลรวมค่าความน่าจะเป็นจาก งานวิจัยทุกเรื่อง แล้วตรวจสอบค่าความน่าจะเป็นที่ได้กับระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ Hedges และ Olkin กล่าวว่า วิธีนี้มีจุดอ่อน เพราะงานวิจัยที่มีค่าความน่าจะเป็นสูงมากเพียงเรื่องเดียวจะทำให้เกิดความลำเอียงได้เมื่อค่าความน่าจะเป็นจากงานวิจัยส่วนใหญ่มีค่าต่ำ วิธีที่สาม คือ วิธีอินเวอร์สโคสแควร์ (inverse Chi-square method) ของ R. A. Fisher พัฒนาเมื่อ ค.ศ.1932 โดยสังเคราะห์ค่าความน่าจะเป็นจากการหาผลคูณของค่าความน่าจะเป็นและทดสอบด้วยค่าสถิติโคสแควร์ วิธีที่สี่ คือวิธีของ K. Pearson พัฒนาเมื่อ ค.ศ.1933 โดยการนำค่าความน่าจะเป็นของความเชื่อมั่นในรูป $(1 - p)$ จากงานวิจัยทุกเรื่องมาหาผลคูณ แล้วตรวจสอบผลที่ได้ Hedges และ Olkin ระบุว่า วิธีการของ Fisher มีอำนาจการทดสอบสูงกว่าวิธีการของ Pearson วิธีที่ห้า คือ วิธีอินเวอร์สเนอร์มัล (inverse normal method) ของ T. Liptak พัฒนาเมื่อ ค.ศ.1958 โดยปรับค่าความน่าจะเป็นให้เป็นคะแนนมาตรฐานที่มีการแจกแจงปกติ นำมาหาค่าเฉลี่ยซึ่งหาได้ทั้งแบบถ่วงและไม่ถ่วงน้ำหนัก แล้วทดสอบด้วยค่าสถิติซี วิธีสุดท้ายคือ วิธีโลจิท (logit method) ของ E. O. George พัฒนาเมื่อ ค.ศ.1977 โดยเปลี่ยนค่าความน่าจะเป็นให้อยู่ในรูปโลจิท (logit) แล้วทดสอบ

ด้วยค่าสถิติที่ วิธีการรวมค่าความน่าจะเป็นเพื่อสังเคราะห์งานวิจัยเหล่านี้ไม่ยุ่งยาก ไม่ซับซ้อน และไม่มีข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับค่าพารามิเตอร์ เพราะทุกวิธีเป็นการทดสอบนัยสำคัญ แบบสถิติที่พาราเมตริก แต่ยังมีจุดอ่อน เนื่องจากผลการสังเคราะห์ไม่ให้ค่าประมาณขนาด อิทธิพล และในกรณีที่ม้งานวิจัยเพียงเรื่องเดียวมีพารามิเตอร์ขนาดอิทธิพลไม่เท่ากับศูนย์ทำให้ผลการวิเคราะห์ไม่ถูกต้องได้ จะเห็นได้ว่าข้อค้นพบจากงานวิจัย หรือค่าสถิติที่เป็นผลการวิจัยที่ ใช้สำคัญ การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณช่วงก่อนที่จะมีการวิเคราะห์ห่อภิมาณนั้นมีอยู่ 2 แบบ ดังนี้

ค่าสถิติแบบแรก คือ ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ ซึ่งแยกเป็นสามกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีนัยสำคัญทางสถิติทางบวก กลุ่มที่มีนัยสำคัญทางสถิติทางลบ และกลุ่มที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ การเสนอผลการสังเคราะห์ทำในรูปการแจกแจงความถี่ของงานวิจัยตามกลุ่มทั้งสามกลุ่ม เนื่องจากผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติว่ามีหรือไม่มีนัยสำคัญทางสถิตินั้นขึ้นอยู่กับขนาดของ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ดังนั้น การสังเคราะห์งานวิจัยแบบนี้จึงไม่เป็นที่นิยมใช้ในปัจจุบัน

ค่าสถิติแบบที่สอง เป็นดัชนีมาตรฐานที่เป็นผลการวิจัย คือ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ หรือค่าความน่าจะเป็น (probability value หรือ p-value) ของค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบสมมติฐานทางสถิติเพื่อตอบปัญหาวิจัย ถ้าผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ มีนัยสำคัญทางสถิติสูง ค่าความน่าจะเป็นมีค่าต่ำมาก ค่าความน่าจะเป็นมีช่วงพิสัย ตั้งแต่ 0.00 ถึง 1.00 จัดว่าเป็นค่าสถิติที่เป็นมาตรฐานไม่ขึ้นกับค่าของตัวแปร แต่ยังขึ้นกับขนาด ของกลุ่มตัวอย่าง ดัชนีมาตรฐานแบบนี้จึงไม่เป็นที่นิยมใช้ในปัจจุบัน

ความพยายามของนักสังเคราะห์งานวิจัยในการพัฒนาวิธีการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณ ช่วงก่อนที่จะมีการพัฒนาวิธีการวิเคราะห์ห่อภิมาณนั้น ให้ความสำคัญกับผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติก่อน จากนั้นจึงพยายามแก้จุดอ่อนของผลการทดสอบสมมติฐานด้วยการนำระดับนัยสำคัญทางสถิติหรือค่าความน่าจะเป็นมาใช้ในการสังเคราะห์ ในระยะหลังนักวิจัยตระหนักว่า ข้อค้นพบสำคัญของงานวิจัยคือ ขนาดอิทธิพล จึงได้พัฒนาวิธีการสังเคราะห์โดยการประมาณค่าขนาดอิทธิพลจากงานวิจัยและพัฒนาวิธีการสังเคราะห์งานวิจัยโดยการรวมค่าขนาดอิทธิพลอันเป็นต้นกำเนิดของการวิเคราะห์ห่อภิมาณ

แม้ว่านักวิจัยจะได้เริ่มใช้หลักการวิเคราะห์ห่อภิมาณมาตั้งแต่ช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 แต่นักวิจัยเหล่านั้นใช้หลักการวิเคราะห์ห่อภิมาณเพื่อตอบคำถามวิจัยของตน โดยมีได้เจตนาพัฒนาวิธีการให้เป็นวิธีการสังเคราะห์งานวิจัย Hunter และ Schmidt สรุปว่า การวิเคราะห์ ห่อภิมาณเริ่มใช้ในสาขาวิทยาศาสตร์การเกษตรก่อน ต่อมาใน ค.ศ.1933 นักวิจัยจึงเริ่มใช้หลักการ วิเคราะห์ห่อภิมาณในสาขาสังคมศาสตร์ โดย R. L. Thorndike ได้สังเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความ เชื่อมั่นของ มาตรฐานวัดเชาวน์ปัญญาจากงานวิจัย 36 เรื่อง และปรับแก้ความคลาดเคลื่อนจากกลุ่ม ตัวอย่างวิธีการดังกล่าวนับเป็นรากฐานของการวิเคราะห์ห่อภิมาณในปัจจุบัน ต่อมามีนักวิจัยอีก หลายคนได้ใช้หลักการวิเคราะห์ห่อภิมาณ เช่น E. E. Ghiselli, R. Rosenthal ได้สังเคราะห์ค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากงานวิจัย โดยการหาค่าเฉลี่ยเมื่อปี ค.ศ.1961 จะเห็นได้ว่านักวิจัย เหล่านี้ใช้หลักการวิเคราะห์ห่อภิมาณเพื่อสังเคราะห์ค่าสถิติตอบคำถามวิจัยของตน โดยมีได้เจตนา พัฒนาการสังเคราะห์งานวิจัยโดยตรง

ช่วงคริสต์ทศวรรษที่ 1960 เป็นช่วงเวลาที่นักวิจัยเริ่มต้นพัฒนาวิธีการสังเคราะห์งานวิจัยโดยการสังเคราะห์ค่าขนาดอิทธิพล นับเป็นช่วงเวลาที่วิธีการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณได้รับความสนใจมากขึ้น และมีการพัฒนาวิธีการให้ดีขึ้น Kulik และ Kulik สรุปว่า นักวิจัยที่พัฒนา วิธีการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณ อันเป็นต้นแบบของการวิเคราะห์อภิमानต่างก็ได้บัญญัติศัพท์สำหรับวิธีการสังเคราะห์ที่พัฒนาขึ้นอย่างหลากหลาย เช่น การสังเคราะห์งานวิจัย (synthesis of research) การบูรณาการงานวิจัย (research integration) การวิจัยงานวิจัย (research of research) การรวมผลงานวิจัย (cumulation of research results) การปริทัศน์เชิง ปริมาณงานวิจัย (quantitative review of research) และ การปริทัศน์งานวิจัย (research review) เป็นต้น แต่ G. V. Glass เป็นนักวิจัยคนแรกที่บัญญัติศัพท์คำว่า Meta-Analysis ขึ้นใช้ โดยได้ นำเสนอในปาฐกถางานประชุมประจำปี สมาคมนักวิจัยการศึกษาอเมริกันในฐานะประธานการประชุม นับแต่นั้นมา นักวิจัยทั่วไปต่างยอมรับและนิยมใช้ศัพท์คำนี้กันอย่างแพร่หลายมาจนถึงปัจจุบัน

ขั้นตอนของการสังเคราะห์งานวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยมีขั้นตอนเหมือนกับการทำงานวิจัย โดยทั่วไปประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2530)

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดหัวข้อปัญหา การสังเคราะห์งานวิจัยเริ่มจากการกำหนดปัญหา การวิจัยที่มีปัญหาอย่างน้อย 2 ปัญหา นักวิจัยมักจะสนใจและทำวิจัยในปัญหาที่มีคุณค่าและเป็นปัญหาที่ยังไม่มีคำตอบที่แน่ชัด การสังเคราะห์งานวิจัยจะทำได้ดีก็ต่อเมื่อมีรายงานการวิจัยในปัญหาที่ใกล้เคียงกัน และมีหลายเรื่องที่ให้ผลแตกต่างกัน จึงจะเหมาะสมที่จะทำการสังเคราะห์

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหา เมื่อกำหนดหัวข้อปัญหาแล้ว นักสังเคราะห์งานวิจัยต้องนิยามปัญหาให้ชัดเจน ศึกษาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเพื่อเป็นการกำหนดแบบแผนและสมมติฐานการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การเสาะค้น คัดเลือก และรวบรวมงานวิจัย การดำเนินการขั้นตอนนี้ประกอบด้วยวิธีดำเนินการ 3 ขั้นตอนคือ

1) การเสาะค้นงานวิจัย นักสังเคราะห์งานวิจัยต้องค้นคว้า และเสาะแสวงหา งานวิจัยทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่กำหนดไว้ การเสาะค้นงานวิจัยส่วนใหญ่จะหาได้จาก เอกสาร เช่น รายงานการวิจัย ปรินทูนีพจน์ บทคัดย่อปรินทูนีพจน์ วารสาร ดัชนีค้นวารสาร เป็นต้น

2) การคัดเลือกงานวิจัย นักสังเคราะห์งานวิจัยต้องอ่าน ศึกษา และตรวจสอบ งานวิจัยแต่ละเรื่องอย่างละเอียด ต้องสร้างเกณฑ์ในการคัดเลือกงานวิจัยให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพ ดีมีความเที่ยงตรงภายในและความเที่ยงตรงภายนอกสูงตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้

3) การรวบรวมผลงานวิจัย อาจใช้การจดบันทึก การถ่ายเอกสาร หรือการกรอกแบบฟอร์มก็ได้ ทั้งนี้ นักวิจัยต้องใช้ความระมัดระวังเก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้ข้อมูลที่เที่ยงตรง เชื่อถือได้ และครบถ้วนสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์เพื่อสังเคราะห์ผลการวิจัย ขั้นนี้เน้นการจัดกระทำและ วิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยผลการวิจัยรายละเอียดลักษณะและวิธีการวิจัยจากงานวิจัย

ทั้งหมด เพื่อสังเคราะห์หาข้อสรุปที่เป็นข้อยุติและทดสอบว่าสอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่ จากนั้นจึงแปลความหมายผลการวิเคราะห์เพื่อตอบปัญหาการวิจัย

ขั้นตอนที่ 5 การเสนอรายงานผลการสังเคราะห์งานวิจัย การเขียนรายงานการสังเคราะห์งานวิจัยมีหลักการเช่นเดียวกับการเขียนรายงานการวิจัยโดยทั่วไป นักสังเคราะห์งานวิจัยต้องเสนอรายละเอียดวิธีการดำเนินงานทุกขั้นตอนพร้อมทั้งข้อสรุปข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะจากการสังเคราะห์งานวิจัยโดยใช้ภาษาที่ถูกต้องและชัดเจน

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

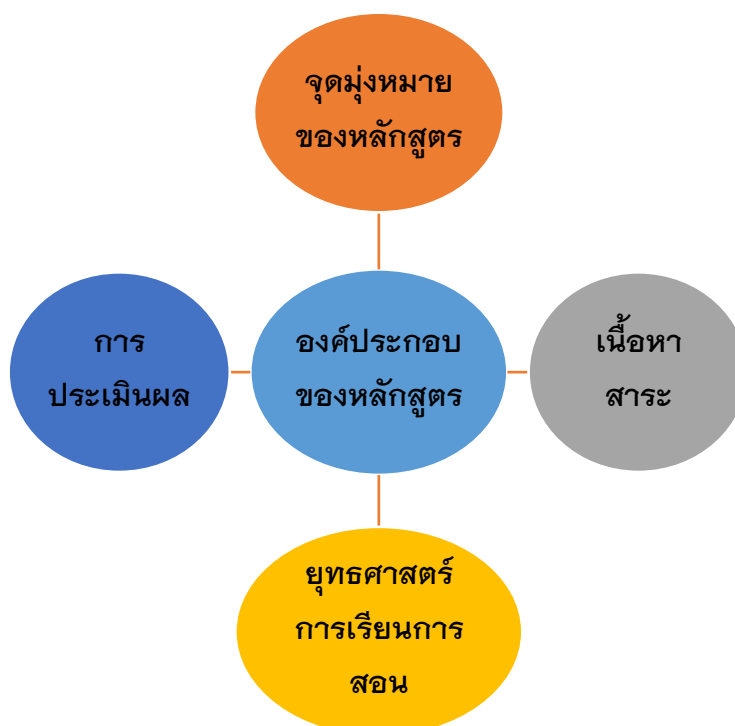
หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์สอนที่ทางโรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียน โดยกำหนดจุดมุ่งหมายไว้อย่างชัดเจน โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ซึ่งหลักสูตรทุกประเภทต้องประกอบด้วยส่วนประกอบที่แน่นอน

ความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรเป็นแนวทาง ในการปฏิรูปครูส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเติบโตเป็นพลเมืองดี ของประเทศชาติ นอกจากนี้หลักสูตรยังเป็นตัวกำหนดแนวความรู้ ความสามารถ ความประพฤติ และเจตคติที่ดีของผู้เรียน

องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตร มีความสำคัญต่อหลักสูตร เพราะหากผู้ใช้หลักสูตรจัดองค์ประกอบหลักสูตรไม่ครบ หลักสูตรนั้น ๆ อาจจะไม่สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบของหลักสูตรได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร

ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรคือการวางโครงการที่จะช่วยให้ผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมาย มี 2 ลักษณะ คือ การปรับปรุงหลักสูตร และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรต้องอาศัยความจำเป็นพื้นฐาน 3 ด้าน คือ พื้นฐานด้านปรัชญา พื้นฐานด้านจิตวิทยา และพื้นฐานด้านสังคม

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร ประกอบไปด้วย การวิเคราะห์ความต้องการ การกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาสาระ การคัดเลือกประสบการณ์เรียนรู้ การจัดประสบการณ์เรียนรู้ และวัดและประเมินผล

การนำหลักสูตรไปใช้

แนวคิดเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้

แนวคิดของการนำแนวคิดในการนำหลักสูตรไปใช้ เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายทั้งผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ครู และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งขอบเขตและภาระงานของการนำหลักสูตรไปใช้นั้นมีขอบเขตกว้างขวาง ผู้นำหลักสูตรไปใช้จึงต้องใช้ความระมัดระวังและรอบคอบเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ใช้หลักสูตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หลักการนำหลักสูตรไปใช้

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าหลักการนำหลักสูตรไปใช้นั้นจะต้องมีการเตรียมการและการวางแผน ควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ครูซึ่งถือว่าเป็นผู้มีบทบาทมากที่สุดจึงจำเป็นต้องเข้าใจหลักสูตรให้ถ่องแท้ การนำหลักสูตรไปใช้จะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่สนับสนุนหลักสูตร ระหว่างการนำหลักสูตรไปใช้ถ้าหากเกิดปัญหาบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันแก้ปัญหา และต้องมีการติดตาม นิเทศ กำกับ ตลอดจนประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบ

ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้

วิธีการฝึกอบรมจะแตกต่างกันไปตามกลุ่มเป้าหมายของการใช้หลักสูตร เช่น ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้อง วิธีการอบรมจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับนโยบาย เจตนารมณ์ของหลักสูตรการจัดงบประมาณและบริการสนับสนุนการใช้หลักสูตรและการสอน วิธีการที่ใช้ส่วนมากจะเป็นการประชุมชี้แจงสาระสำคัญและ แนวทางการปฏิบัติ เป็นต้น วิธีการที่ใช้ส่วนมากจะเป็นมุ่งเน้นการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพราะการที่จะเข้าใจหลักสูตรจนสามารถปฏิบัติการสอนได้นั้นต้องลงมือฝึกปฏิบัติจริงครูจึงจะเห็นภาพรวมและเกิดความมั่นใจในการสอน วิธีการฝึกอบรมแบบนี้จะสิ้นเปลืองงบประมาณและต้องใช้ระยะเวลาานพอสมควร ดังนั้นทรัพยากรต่าง ๆ การเตรียมวัสดุสำหรับการฝึกอบรม จะต้องมีการวางแผนอย่างดีเพื่อไม่ให้ครูเกิดความสับสนและไม่แน่ใจซึ่งเป็นเหตุการณ์ไม่ยอมรับหลักสูตรใหม่ตามมา นอกจากนั้นครูให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้ทราบผลของการฝึกอบรมปัญหาและแนวทางแก้ไข โดยให้ผู้อบรมได้มีส่วนร่วมวางแผนการแก้ปัญหา และตัดสินใจ สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผลของการพัฒนาหลักสูตรดำเนินไปสู่การปฏิบัติจริงได้มากขึ้น

ขั้นตอนการใช้หลักสูตร

การนำหลักสูตรไปใช้เป็นการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การใช้หลักสูตรจะมีงานหลัก 3 ลักษณะ คือ

1. การบริหารและบริการหลักสูตร
2. การดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร
3. การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

ขั้นตอนติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

1. การนิเทศและการใช้หลักสูตรในโรงเรียน การนิเทศมีความจำเป็นอย่างยิ่งในหน่วยงานทุกแห่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการศึกษา เพื่อเป็นการช่วยปรับปรุงการเรียนการสอน สังกัด อุทรานันท์ (2532 : 268-269) กล่าวว่า การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรในระหว่างการใช้หลักสูตรนั้น หน่วยงานส่วนกลางในฐานะผู้พัฒนาหลักสูตรควรจัดส่งเสริมเจ้าหน้าที่ไปให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรเพิ่มเติม และติดตามผลการใช้หลักสูตรในโรงเรียนว่าได้ดำเนินการด้วยความถูกต้องหรือไม่ มีปัญหาใดเกิดขึ้นหรือไม่หากไม่มีปัญหาจะได้แก้ไขให้ลุล่วงไปสำหรับหน่วยงานในระดับท้องถิ่นอาจดำเนินการให้คำปรึกษาแนะนำและช่วยเหลือแก่ครูผู้ใช้หลักสูตรให้ดำเนินการใช้หลักสูตรอย่างถูกต้อง

การนิเทศการใช้หลักสูตรหรือการนิเทศการจัดการเรียนการสอน ต้องคำนึงถึงหลักสำคัญของการนิเทศ คือ การให้คำแนะนำช่วยเหลือไม่ใช่การตรวจสอบเพื่อจับผิดแต่ประการใด โดยลักษณะเช่นนี้ ผู้นิเทศจำเป็นจะต้องสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีกับผู้รับการนิเทศ การดำเนินการนิเทศจะต้องดำเนินไปด้วยบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตยและร่วมมือกัน

2. การติดตามและการประเมินผลการใช้หลักสูตร จะต้องมีการวางแผนไว้ให้ชัดเจนว่าจะทำการประเมินส่วนใดของหลักสูตร ถ้าการวางแผนเกี่ยวกับการประเมินไม่ชัดเจนเมื่อมีความต้องการจะทำการประเมินในหัวข้อนั้นหรือส่วนนั้น บางครั้งอาจจะกระทำไม่ได้ต่อเนื่อง ดังนั้น การวางแผนเพื่อการประเมินหลักสูตรจะต้องชัดเจน และจะต้องใช้วิธีการประเมินอย่างไรจึงจะได้ผลเป็นภาพรวมที่สามารถนำมาอธิบายได้ว่า สิ่งใดเป็นบรรยากาศ หรือสภาวะแวดล้อมที่เอื้ออำนวยเท่าที่ดำเนินการใช้หลักสูตรไปแล้วบรรลุถึงสิ่งที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด สามารถตอบสนองความมุ่งหมายหลักที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินหลักสูตรว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่ การออกแบบประเมินที่กว้างและลึก คือการมองภาพรวมทั้งหมดของการใช้หลักสูตรการหาตัวบ่งชี้สำคัญๆ นั้นจะต้องระมัดระวังเรื่องตัวแปรทางด้านวัฒนธรรมสังคมและทางเศรษฐกิจด้วยเพราะบางอย่างผู้ประเมินอาจจะมองข้ามไป เช่น โรงเรียนขนาดใหญ่ย่อมได้เปรียบกว่าโรงเรียนขนาดเล็กองค์ประกอบที่ตั้งของโรงเรียน ถ้าชุมชนให้ความสนับสนุนอย่างดีก็มีผลต่อการใช้หลักสูตรหรือโรงเรียนเล็กมากเกินไป เช่น มีนักเรียน 40-50 คน มีครู 2-3 คนบางครั้งอาจจะเป็นปัจจัยที่ทำให้ไม่สามารถที่จะพัฒนาได้มากเท่าที่ควรหลักการจะร่างให้ดี สมบูรณ์สักเท่าใดก็ตามการนำหลักสูตรไปใช้ก็ควรพิจารณาให้รอบคอบ ถึงแม้ว่าปัจจุบันนี้จะมีระบบกลุ่มโรงเรียนช่วยเหลือก็ตาม บริบททางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมจะเป็นสิ่งที่มาช่วยเสริมให้สามารถอธิบายได้ชัดเจนว่าเหตุใดการนำหลักสูตรไปใช้ได้ผลหรือไม่ได้ผล เพราะมีปัจจัยแทรกซ้อนทางเศรษฐกิจ สังคมและค่านิยมของบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยข้อพิจารณาในการประเมินหลักสูตร

ความหมายของการประเมินหลักสูตร

จากคำกล่าวข้างต้นสามารถสรุปความหมายของการประเมินหลักสูตรว่า หมายถึง กระบวนการหาข้อมูลสารสนเทศ เพื่อตัดสินคุณค่าของหลักสูตรโดยอาศัยการวัดจากสิ่งต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ทราบว่าหลักสูตรนั้นดีหรือไม่อย่างไร มีคุณภาพเพียงใด หรือได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ อันจะนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นต่อไป

จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร

ทาบ (Taba, 1962:310) ได้กล่าวไว้ว่าการประเมินหลักสูตรกระทำขึ้นเพื่อศึกษา กระบวนการต่างๆ ที่กำหนดไว้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงใดบ้างที่สอดคล้องหรือขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ ของการศึกษาการประเมินดังกล่าวจะครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดของหลักสูตรและกระบวนการ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้แก่จุดประสงค์ขอบเขตของเนื้อหาสาระคุณภาพของผู้ใช้บริการและผู้ใช้ หลักสูตรสมรรถภาพของผู้เรียนความสัมพันธ์ของวิชาต่างๆ การใช้สื่อและวัสดุการสอน ฯลฯ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537 : 218-219) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรโดยทั่ว ๆ ไปจะมี จุดมุ่งหมายดังนี้เพื่อหาคุณค่าของหลักสูตรโดยตรวจสอบดูว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมา นั้นสามารถ บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่เพื่อวัดผลดูว่าการวางเค้าโครงและรูปแบบระบบของหลักสูตรรวมทั้ง วัสดุประกอบหลักสูตรและการบริหารและบริการหลักสูตรเป็นไปในทางที่ถูกต้องแล้วหรือไม่การ ประเมินหลักสูตรจากผู้เรียนเองหรือการประเมินผลผลิตเพื่อตรวจสอบดูว่าลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่เพียงใด

รูปแบบของการประเมินหลักสูตร

ในเรื่องรูปแบบของการประเมินหลักสูตร มีนักวิชาการซึ่งเชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตร และการประเมินผลเสนอแนะหลายรูปแบบด้วยกันซึ่งสามารถนำมาศึกษาเพื่อเลือกใช้ให้เหมาะสม กับความต้องการ ในปัจจุบันรูปแบบของการประเมินหลักสูตรสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ใหญ่ ๆ คือ

1. รูปแบบของการประเมินหลักสูตรที่สร้างเสร็จใหม่ ๆ เป็นการประเมินผลก่อนนำ หลักสูตรไปใช้ กลุ่มนี้จะเสนอรูปแบบที่เด่น ๆ คือ รูปแบบการประเมินหลักสูตรด้วยเทคนิคการ วิเคราะห์แบบ ปุ้ยแซงค์ (Puissance Analysis Technique)

2. รูปแบบของการประเมินหลักสูตรในระหว่างหรือหลังการใช้หลักสูตรสามารถ แบ่งเป็นกลุ่มย่อย ๆ ได้เป็น 4 กลุ่ม คือ

- 2.1 รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal Attainment Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่จะประเมินว่าหลักสูตรมีคุณค่ามากน้อยเพียงใด โดยพิจารณา จากจุดมุ่งหมายเป็นหลัก กล่าวคือพิจารณาว่าผลที่ได้รับเป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ เช่น รูปแบบการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์ (Ralph W. Tyler) และรูปแบบการประเมินหลักสูตร ของแฮมมอนด์ (Robert L. Hammond)

- 2.2 รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ไม่ยึดเป้าหมาย (Goal Free Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่ไม่นำความคิดของผู้ประเมินเป็นตัวกำหนดความคิดในโครงการ ประเมินผู้ประเมินจะประเมินเหตุการณ์ที่เกิดตามสภาพความเป็นจริง ความเป็นอิสระในการ

ประเมินและไม่ต้องมีความลำเอียง เช่น รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสคริฟเวน (Michael Scriven)

2.3 รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ยึดเกณฑ์เป็นหลัก (Criterion Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการตัดสินคุณค่าของหลักสูตรโดยใช้เกณฑ์เป็นหลัก เช่น รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสเตค (Robert E. Stake)

2.4 รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ช่วยในการตัดสินใจ (Decision-Making Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการทำงานอย่างมีระบบเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น รูปแบบการประเมินของโพรวัส (Malcolm Provus) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) และรูปแบบการประเมินหลักสูตรของดอริสโกว์ (Doris T. Gow) เป็นต้น

รูปแบบของการประเมินหลักสูตรของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam)

แดเนียลแอลสตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) ได้อธิบายความหมายของการประเมินผลทางการศึกษาเอาไว้ว่าเป็นกระบวนการการบรรยายการหาข้อมูล และการให้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจทางเลือก ฉะนั้นรูปแบบการประเมินผลหลักสูตรตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีมจึงเป็นรูปแบบเหมาะสมแก่การช่วยตัดสินใจเพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุด

ตามปกติสถานการณ์ในการตัดสินใจ (Decision Setting) โดยทั่วไปจะประกอบด้วยมิติที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. มิติด้านข้อมูลที่มีอยู่ (Information Grasp) คือถ้าเราจะตัดสินใจทำอะไรสักอย่าง เราจำเป็นต้องคำนึงว่าเรามีข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนั้นอยู่มากน้อยเพียงใด

2. มิติด้านปริมาณความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการให้เกิดขึ้น (Degree of Change) คือความหมายว่าถ้าเราจะตัดสินใจทำอะไรสักอย่างหนึ่ง เราต้องคำนึงว่าเมื่อทำไปแล้วจะเกิดการเปลี่ยนแปลงจากเดิมมากน้อยสักแค่ไหน

จากรูปแบบการประเมินผลหลักสูตรตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีมแสดงให้เห็นว่า

1. สถานการณ์ตัดสินใจที่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย แต่หาข้อมูลที่จะช่วยให้การตัดสินใจนั้นมีอยู่มาก สถานการณ์การตัดสินใจอย่างนี้เรียกว่า Homeostatic

2. สถานการณ์ตัดสินใจที่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยและข้อมูลที่จะช่วยในการตัดสินใจก็มีอยู่น้อย สถานการณ์การตัดสินใจอย่างนี้เรียกว่า Incremental

3. สถานการณ์ตัดสินใจที่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก แต่หาข้อมูลที่จะช่วยในการตัดสินใจมีอยู่น้อย สถานการณ์การตัดสินใจอย่างนี้เรียกว่า Neomobilistic

4. สถานการณ์ตัดสินใจที่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก และข้อมูลที่จะช่วยในการตัดสินใจก็มีอยู่มาก สถานการณ์การตัดสินใจอย่างนี้เรียกว่า Metamorphism

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การตัดสินใจนั้นไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์แบบใดก็ตามก็จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลเชิงประมาณ (Evaluation Data) มาช่วยเป็นพื้นฐาน เพราะการตัดสินใจใดๆ ของผู้บริหารที่ไม่ใช่ข้อมูลเชิงประมาณมาเป็นพื้นฐานในการหาทางเลือกย่อมเสี่ยงต่อความล้มเหลวในการดำเนินงานตามทางเลือกนั้นอย่างมาก

ส่วนการตัดสินใจทางการตัดสินใจนั้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องจะจัดเนื้อหาวิชาในหลักสูตรอย่างไรจะจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีไหน จะใช้สื่อการเรียนการสอนอะไร จะจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอะไร ถ้าพิจารณาในแง่ของวิธีการกับผลที่เกิดขึ้นและสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นจริง เราอาจจำแนกการตัดสินใจออกได้เป็น 4 ประเภท

1. Planning Decisions เป็นการตัดสินใจโดยคาดหวังว่าเราต้องการให้เกิดผลทางการศึกษาอย่างไร เช่นหลังจากที่นักเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปแล้วนักเรียนควรมีคุณสมบัติที่เด่น ๆ อะไรบ้าง ฉะนั้นการตัดสินใจชนิดนี้จึงนำมาเป็นประโยชน์ในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือในการวางแผนจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี จึงเรียกรการตัดสินใจอย่างนี้ว่าการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน

2. Structuring Decisions เป็นการตัดสินใจโดยคาดหวังว่าถ้าต้องการให้เกิดผลทางการศึกษาตามที่คาดหวังไว้ในข้อ 1 นั้นเราควรจะวางโครงสร้างหรือวางรูปแบบของการใช้หลักสูตรที่พึงประสงค์เอาไว้ได้อย่างไร เช่น ถ้าจะให้เด็กนักเรียนมีคุณสมบัติตรงตามที่คาดหวังเอาไว้ในโรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมอย่างไรการบริหารงานควรเป็นแบบใด ครูควรจัดการเรียนการสอนอย่างไร ควรให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรอะไรบ้าง ฯลฯ จึงเรียกรการตัดสินใจแบบนี้ว่าการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้าง

3. Implemening Decisions เป็นการตัดสินใจว่า ตามความเป็นจริงนั้นได้มีการนำหลักสูตรไปใช้ตามแนวทางที่คาดหวังเอาไว้หรือไม่ มีการควบคุมหรือแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้วิธีการที่เกิดขึ้นจริงๆ เป็นไปตามที่ต้องการมากน้อยเพียงใด จึงเรียกรการตัดสินใจแบบนี้ว่าการตัดสินใจเกี่ยวกับการนำไปใช้

4. Recycling Decisions เป็นการตัดสินใจหลังจากศึกษาตามหลักสูตรไปแล้วนั้นจริงๆ แล้วนักเรียนมีคุณสมบัติอย่างไร มีความรู้ มีทักษะ มีเจตคติ เป็นอย่างไรและเป็นไปตามที่คาดหวังเอาไว้หรือไม่ มีอะไรบ้างที่ต้องรักษาไว้ มีอะไรบ้างที่ต้องละทิ้งหรือต้องปรับขยายเสียใหม่ จึงเรียกรการตัดสินใจแบบนี้ว่าการตัดสินใจเกี่ยวกับคุณสมบัติที่พึงประสงค์

ทั้งหมดที่กล่าวมา 4 ข้อนี้ คือประเภทการตัดสินใจทางการศึกษา แต่ตามความคิดของ สตีฟเฟิลบีมนั้น การตัดสินใจทุกๆ เรื่องจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลเชิงประเมินในการพิจารณาขั้นพื้นฐานและสตีฟเฟิลบีมได้ให้แนวคิดไว้ว่า การประเมินผลหลักสูตรนั้นมีสิ่งสำคัญที่เราต้องประเมินอยู่ 4 ด้านคือ

1. การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้หลักการและเหตุผลมากำหนดจุดมุ่งหมาย การประเมินสภาพแวดล้อมจะช่วยให้ผู้พัฒนาหลักสูตรรู้ว่า สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีอะไรบ้าง สภาพการณ์ที่คาดหวังและสภาพที่แท้จริงในสภาพแวดล้อมดังกล่าวเป็นอย่างไร มีความต้องการ หรือปัญหาอะไรบ้างที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองหรือแก้ไข มีโอกาสและสรรพกำลังที่จำเป็นอะไรบ้างที่ยังไม่ได้ถูกนำมาใช้ในการจัดการศึกษา และสืบเนื่อง มาจากปัญหาอะไรบ้าง ฯลฯ ในการประเมินสภาพแวดล้อมนี้ ผู้ประเมินอาจใช้วิธีดังต่อไปนี้

1.1 การวิเคราะห์ความคิดรวบยอด (Conceptual Analysis)

1.2 การทำวิจัยด้วยการเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์จริงๆ (Empirical Studies)

1.3 การอาศัยทฤษฎีและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ การประเมินสภาพแวดล้อมนี้จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจด้านการวางแผนหรือกำหนดจุดมุ่งหมาย (Planning Decision)

2. ประเมินตัวป้อน (Inputs Evaluation) เป็นการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลมาช่วยตัดสินใจว่า จะใช้ทรัพยากรหรือสรรพกำลังต่าง ๆ ที่มีอยู่เพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่างไร จะขอความช่วยเหลือด้านทรัพยากรและสรรพกำลังจากแหล่งภายนอกหรือไม่ จะใช้วิธีจัดการเรียนการสอนแบบใดดีจึงจะประเมินด้วยตัวป้อนอาจจะทำได้โดย

2.1 จัดทำในรูปแบบของคณะกรรมการ

2.2 อาศัยผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีผู้ทำเอาไว้แล้ว

2.3 ว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญมาให้การปรึกษา

2.4 ทำการวิจัยเชิงทดลองเป็นการนำร่อง

อนึ่ง ขอให้สังเกตว่าวิธีการประเมินนี้มีความแตกต่างกันออกไปมาก นับแต่ใช้วิธีง่าย ๆ โดยอาศัยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ หรือของคณะกรรมการ

ไปจนถึงวิธีการที่ซับซ้อน เช่น การวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับความต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงนั้นมีอยู่มากหรือน้อยนั่นเอง ตัวอย่างเช่น ในการตัดสินใจแบบ Homeostatic ที่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย แต่ทว่าข้อมูลที่จะมาช่วยในการสนับสนุนนั้นมีอยู่มากแล้วในบางกรณีอาจไม่จำเป็นต้องประเมินผลในลักษณะที่ยุ่งยากซับซ้อนแต่ประการใด อย่างไรก็ตามถ้าสถานการณ์การตัดสินใจแบบ Incremental หรือ Neomobilitistic ที่ต้องการนำนวัตกรรมบางอย่างมาใช้ในหลักสูตรประเมินผลเพื่อให้ได้ข้อมูลสนับสนุนจำเป็นต้องใช้วิธีการที่รอบคอบรัดกุมยิ่งขึ้นเพื่อให้ได้ผลที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้นั่นเอง

ฉะนั้นการประเมินตัวป้อนนี้จะช่วยให้เราได้ข้อมูลในการตัดสินใจ ถ้าเราจะจัดการศึกษาตามหลักสูตร เราควรจะขอความร่วมมือและช่วยเหลือจากแหล่งภายนอกหรือไม่ควรจะหาวิธีใดวิธีการหนึ่งที่มีอยู่แล้วหรือวิธีการที่คิดค้นขึ้นมาใหม่ การดำเนินงานในโรงเรียน เช่น การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างครู และนักเรียน ฯลฯ ควรเป็นอย่างไรจึงจะช่วยให้การนำหลักสูตรไปใช้ประสบความสำเร็จ การประเมินตัวป้อนนี้จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจด้านโครงสร้างหรือการวางรูปแบบในการดำเนินงาน (Structuring Decision)

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสืบค้นจุดอ่อนของรูปแบบการดำเนินตามที่คาดหวังเอาไว้ หรือจุดอ่อนของการดำเนินงานในชั้นทดลองการใช้หลักสูตร เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการเลือกวิธีการต่อไป ฉะนั้นต้องมีการจดบันทึกผลการประเมินกระบวนการนั้นจำเป็นต้องอาศัยวิธีการหลายๆ อย่างต่าง ๆ กัน เช่น

3.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วมปฏิบัติ

3.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์

3.3 การสัมภาษณ์

3.4 การใช้แบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า

3.5 การเขียนรายงานประเภทปลายเปิด

อย่างไรก็ตาม ในการประเมินกระบวนการนี้ บางครั้งจำเป็นต้องตั้งคณะกรรมการในการประเมินผลขึ้นมาโดยเฉพาะ และให้คณะกรรมการชุดนี้มีเวลาการทำประเมินอย่างเต็มที่ เช่น ถ้าเป็นสถาบันระดับอุดมศึกษาก็อาจจะได้แก่ทีมงานในหน่วยวิจัยของสถาบันนั่นเอง แต่ถ้าเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา

ก็อาจจะได้แก่ศึกษานิเทศก์ของจังหวัดเพราะการตั้งครูในโรงเรียนทำหน้าที่ประเมินผล โดยเฉพาะทำได้ยากเนื่องจากมีข้อจำกัดอยู่หลายอย่าง เช่น

เรื่องเวลาซึ่งมีความจำเป็นมากในกรณีที่สถานการณ์การตัดสินใจเป็นแบบ Incremental และ Neomobilistic เพราะมีข้อมูลที่จะช่วยในการตัดสินใจอยู่แล้วน้อยมาก แต่ถ้าหากสถานการณ์การตัดสินใจแบบ Homeobilistic ซึ่งต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย ขณะเดียวกันก็มีข้อมูลที่จะนำมาใช้สนับสนุนอย่างมากแล้ว ผู้บริหารและครูในโรงเรียนอาจช่วยกันทำการประเมินก็ได้

การประเมินกระบวนการนี้ให้ข้อมูลที่ช่วยในการตัดสินใจด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ปฏิบัติจริงๆ (Implementing Decisions)

4. การประเมินผลผลิต (Products Evaluation) มีจุดมุ่งหมายจะตรวจสอบว่า ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนนั้นเป็นไปตามที่คาดหวังเอาไว้มากเพียงใด อาจทำได้โดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์สัมพันธ์กับหลักสูตรอื่นที่มีอยู่ก็ได้

ในกระบวนการการศึกษานั้นการประเมินผลผลิตจะให้ข้อมูลที่นำมาช่วยตัดสินใจว่ามีกิจกรรมทางการศึกษาอะไรบ้างที่ควรทำต่อไป เลิกทำหรือควรนำมาปรับปรุงแก้ไขเสียใหม่ นอกจากนั้นยังให้ข้อมูลที่นำไปเชื่อมต่อหรือสานต่อเข้ากับขั้นตอนอื่นๆ ของกระบวนการทางการศึกษาได้อีกด้วย เช่น โรงเรียนหนึ่งมีปัญหาครูไม่พอสอนหรือครูมีภาระกิจมากจนไม่มีเวลาจะเตรียมการสอนให้ได้ผล จึงได้คิดค้นนวัตกรรมทางการสอนแบบ RIT (Reduced Instructional Time) ขึ้นมาใช้ เสร็จแล้วการทำประเมินผลผลิตของการเรียนแบบ RIT ดูพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั้นอยู่ในขั้นที่จะนำไปเผยแพร่ในโรงเรียนอื่นๆ ที่ประสบปัญหาอย่างเดียวกันได้ เพราะเป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายไม่สิ้นเปลืองมากนัก อย่างนี้ผู้บริหารการศึกษาก็อาจใช้ผลจากการประเมินดังกล่าวมาช่วยตัดสินใจประกาศให้โรงเรียนต่างๆ นำนวัตกรรม RIT ไปใช้จัดการเรียนการสอนต่อไป การประเมินผลผลิตนี้จะให้ข้อมูลที่ช่วยในการตัดสินใจว่า จะเก็บรักษาไว้ เลิกใช้หรือปรับปรุงแก้ไขใหม่ (Recycling Decisions) เนื่องจากสตัฟเฟิลบีมให้แนวคิดว่าการประเมินผลหลักสูตรนั้นมีสิ่งที่จะต้องประเมินอยู่ 4 อย่าง คือ Context, Input, Process และ Products รูปแบบการประเมินผลของเขาจึงเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปว่าเป็น CIPP Model

รูปแบบการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler)

ไทเลอร์ (Tyler, 1949 : 248) เป็นผู้ที่วางรากฐานการประเมินหลักสูตร โดยเสนอแนะแนวคิดว่าการประเมินหลักสูตรเป็นการเปรียบเทียบว่าพฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ โดยการศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบของกระบวนการจัดการศึกษา 3 ส่วน คือ จุดมุ่งหมายทางการศึกษา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

ไทเลอร์มีความเชื่อว่า จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างชัดเจนรัดกุมและจำเพาะเจาะจงจะเป็นแนวทางในการประเมินผลในภายหลัง บทบาทของการประเมินหลักสูตรจึงอยู่ที่การดูผลผลิตของหลักสูตรว่าตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดหรือไม่ แนวคิดของไทเลอร์เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรจึงยึดความสำเร็จของจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal Attainment Model)

ไทเลอร์มีความเห็นว่าจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร คือ

1. เพื่อตัดสินว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ตั้งไว้ในรูปของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมนั้นประสบผลสำเร็จหรือไม่ ส่วนใดที่ประสบผลสำเร็จก็อาจเก็บไว้ใช้ได้ต่อไป แต่ส่วนใดที่ไม่ประสบผลสำเร็จควรจะปรับปรุงแก้ไข

2. เพื่อการประเมินค่าความก้าวหน้าทางการศึกษาของกลุ่มประชากรขนาดใหญ่เพื่อให้สาธารณชนได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือและเข้าใจปัญหาความต้องการของการศึกษา และเพื่อใช้ข้อมูลนั้นเป็นแนวทางในการปรับปรุงนโยบายทางการศึกษาที่คนส่วนใหญ่เห็นด้วย

รูปแบบการประเมินหลักสูตรของแฮมมอนด์ (Hammond)

โรเบิร์ต แฮมมอนด์ (Robert Hammond) มีแนวคิดในการประเมินหลักสูตรโดยยึดจุดประสงค์เป็นหลักคล้ายไทเลอร์ แต่แฮมมอนด์ได้เสนอแนวคิดที่ต่างจากไทเลอร์ โดยที่แฮมมอนด์เสนอว่า โครงสร้างสำหรับการประเมินนั้นประกอบด้วยมิติ (Dimensions) ใหญ่ๆ หลายมิติด้วย แต่ละมิติก็จะประกอบด้วยตัวแปรสำคัญ อีกหลายตัวแปร ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหลักสูตรขึ้นอยู่กับการปะทะสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างตัวแปรในมิติต่าง ๆ เหล่านี้ มิติทั้ง 3 ได้แก่ มิติด้านการเรียน การสอน มิติด้านสถาบัน และมิติด้านพฤติกรรม

1. มิติด้านการสอน ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญ 5 ตัวแปร คือ

1.1 การจัดชั้นเรียนและตารางสอน คือการจัดครูและนักเรียนให้พบกันและดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งการจัดในส่วนนี้จะต้องคำนึงถึงเวลาและสถานที่

1.2 เนื้อหาวิชา หมายถึง เนื้อหาวิชาที่จะนำมาจัดการเรียนการสอน การจัดลำดับเนื้อหาให้เหมาะสมกับระดับวุฒิภาวะของผู้เรียนและชั้นเรียนแต่ละระดับ

1.3 วิธีการ หมายถึง หลักการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียน รวมทั้งปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

1.4 สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ หมายถึง สถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือ และอุปกรณ์พิเศษ ห้องปฏิบัติการ วัสดุสิ้นเปลืองต่าง ๆ รวมถึงสิ่งที่มีผลต่อการใช้หลักสูตร และการสอนด้านอื่น ๆ

1.5 งบประมาณ หมายถึง เงินที่ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน การซ่อมแซม เงินเดือนครู ค่าจ้างบุคลากรที่จะทำงานการใช้หลักสูตรประสบความสำเร็จ

2. มิติด้านสถาบัน ประกอบด้วยตัวแปรที่ควรคำนึงถึงในการประเมินหลักสูตร 5 ตัวแปร คือ

2.1 นักเรียน มีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ อายุ เพศ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา ความสนใจ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สุขภาพกายและสุขภาพจิต ภูมิหลังทางครอบครัว

2.2 ครูมีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ อายุ เพศ วุฒิสูงสุดทางการศึกษา ประสบการณ์ทางการสอน เงินเดือน กิจกรรมที่ทำเวลาว่างการฝึกอบรมเพิ่มเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรในช่วงระยะเวลา 1-3 ปี และความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

2.3 ผู้บริหาร หมายถึง มีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงถึงในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ อายุ เพศ วุฒิสูงสุดทางการศึกษา ประสบการณ์ทางการศึกษา เงินเดือน ลักษณะทางบุคลิกภาพ การฝึกอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรในช่วงระยะเวลา 1-3 ปี และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านวิชาการ

2.4 ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง มีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงถึงในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ อายุ เพศ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ลักษณะของการให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือ ลักษณะทางบุคลิกภาพและความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

2.5 ครอบครัว มีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ สถานภาพสมรส ขนาดครอบครัว รายได้ สถานที่อยู่ การศึกษา การเป็นสมาชิกของสมาคม การโยกย้ายจำนวนบุตรที่อยู่ในโรงเรียนนี้ และจำนวนญาติที่อยู่ร่วมโรงเรียน

2.6 ชุมชน มีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงถึงในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ สถานภาพชุมชน จำนวนประชากร การกระจายของอายุของประชากร ความเชื่อ (ค่านิยม ประเพณี ศาสนา) ลักษณะทางเศรษฐกิจ สภาพการณ์ให้บริการสุขภาพอนามัย และการรับนวัตกรรมเทคโนโลยี

3. มิติด้านพฤติกรรม มีองค์ประกอบของพฤติกรรม 3 ด้าน คือ พฤติกรรมด้านความ (Cognitive Domain) พฤติกรรมด้านทักษะ (Psychomotor Domain) และพฤติกรรมด้านเจตคติ (Affective Domain)

แนวความคิดการประเมินหลักสูตรของแฮมมอนด์ เริ่มด้วยการประเมินหลักสูตรที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้ได้ข้อมูลเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ แล้วจึงเริ่มกำหนดทิศทางและกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ควรจะเริ่มต้นที่วิชาใดวิชาหนึ่งในหลักสูตรมีดังนี้

1. กำหนดสิ่งที่ต้องการประเมินควรจะเริ่มต้นที่วิชาใดวิชาหนึ่งในหลักสูตร เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ และจำกัดระดับชั้นเรียน

2. กำหนดตัวแปรในมิติการสอนและมิติสถาบันให้ชัดเจน

3. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยระบุถึง

1) พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงว่าประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนด

2) เงื่อนไขของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น

3) เกณฑ์ของพฤติกรรมที่บอกให้รู้ว่ามีนักเรียนประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์มาก

น้อยเท่าใด

4) ประเมินพฤติกรรมที่ระบุไว้ในจุดประสงค์ ผลที่ได้จากการประเมินจะเป็นตัวกำหนดพิจารณาหลักสูตรที่ดำเนินใช้อยู่เพื่อตัดสินใจ รวมทั้งการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

5) วิเคราะห์ผลภายในองค์ประกอบและความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมแท้จริงที่เกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นผลสะท้อนกลับไปสู่วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ที่ตั้งไว้ และเป็นการตัดสินใจว่าหลักสูตรนั้นมีประสิทธิภาพเพียงใด

6) พิจารณาสິงที่ควรเปลี่ยนแปลงปรับปรุง

แนวคิดในการประเมินหลักสูตรของแสมมอนต์ใช้แนวคิดจองไทเลอร์เป็นพื้นฐานในการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และการการใช้ข้อมูลจากการประเมินผลในการปรับปรุงจุดประสงค์ของหลักสูตรนั้น แต่แสมมอนต์ในแนวคิดที่เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ตัวแปรของมิติด้านการสอน และมิติด้านสถาบันซึ่งอาจมีผลต่อความสำเร็จของหลักสูตรนั้นด้วย

รูปแบบการประเมินหลักสูตรของโพรวัส (Provus, Discrepancy Evaluation Model)

โพรวัส ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินหลักสูตรซึ่งเรียกว่า “การประเมินผลความแตกต่างหรือการประเมินความไม่สอดคล้อง” (Discrepancy Evaluation) ซึ่งจะประเมินหลักสูตรทั้งหมด 5 ส่วน คือ

1. การออกแบบ (Design)
2. ทรพยากรหรือสิ่งที่เริ่มตั้งไว้เมื่อใช้หลักสูตร (Installation)
3. กระบวนการ (Process)
4. ผลผลิตของหลักสูตร (Products)
5. ค่าใช้จ่ายหรือผลตอบแทน (Cost)

ในแต่ละส่วนจะมีขั้นตอนการประเมินผลโดยจะดำเนินการเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้ประเมินจะต้องกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน (Standards – S) ของสิ่งที่ต้องการวัดก่อน เช่น มาตรฐานด้านเนื้อหา เป็นต้น

ขั้นที่ 2 ผู้ประเมินต้องรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานหรือการปฏิบัติจริงของสิ่งที่ต้องการวัด (Performance – P)

ขั้นที่ 3 ผู้ประเมินนำข้อมูลที่รวบรวมได้ขั้นที่ 2 มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ในขั้นที่ 1 (Compare – C)

ขั้นที่ 4 ผู้ประเมินศึกษาความแตกต่าง หรือความไม่สอดคล้องระหว่างผลการปฏิบัติจริงกับเกณฑ์มาตรฐาน (Discrepancy – D)

ขั้นที่ 5 ผู้ประเมินส่งผลการประเมินไปให้ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรว่าจะเลิกการใช้หลักสูตรที่ประเมิน หรือปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติ หรือเกณฑ์มาตรฐานให้คุณภาพดีขึ้น (Decision Making)

S = Standard เป็นขั้นแรกของการประเมินหลักสูตร กล่าวคือ ประเมินผลต้องตั้งสิ่งมาตรฐานที่ต้องการวัดไว้ก่อน

P = Performance หลักจากดำเนินการขั้นแรกเรียบร้อยแล้ว ผู้ประเมินจะต้องรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานหรือการปฏิบัติจริง ในสิ่งที่ต้องการวัดให้เพียงพอข้อมูลที่รวบรวมความเป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นพฤติกรรมที่ชัดเจน

C = Compare เมื่อตั้งมาตรฐานและรวบรวมข้อมูลเสร็จแล้วก็นำข้อมูลมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้

D = Discrepancy จากการเปรียบเทียบข้อมูลกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ผู้ประเมินพบว่ามีช่องว่างอะไรที่เกิดขึ้นกับผลที่คาดหวัง

D = Decision Making ผู้ประเมินจะส่งผลผลประเมินไปให้ผู้ที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งขั้นตอนการประเมินดังกล่าวสามารถอธิบายเป็นรูปแบบดังนี้

แบบการประเมินผลหลักสูตรของโพรวินซ์ นับว่าสะดวกแก่การประเมินหลายประเภท และเป็นกระบวนการที่ให้เห็นถึงผู้บริหารจะตัดสินใจ จะใช้หรือไม่ หรือจะปรับปรุงเพิ่มเติม หรือจะหยิบยกข้อมูลใดข้อมูลหนึ่งมาพิจารณา

ประโยชน์ของการประเมินหลักสูตร

1. ทำให้ทราบว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนั้นมีข้อดีและข้อบกพร่องในส่วนไหน ทั้งนี้จะได้เป็นประโยชน์ในการวางแผน ปรับปรุงหลักสูตรได้ตรงประเด็นมากที่สุด
2. ทำให้ทราบว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนั้นมีองค์ประกอบที่สอดคล้องกัน หรือเหมาะสม และถูกต้องหรือไม่
3. ทำให้มีความน่าเชื่อถือ ความเชื่อมั่นแก่ผู้ใช้หลักสูตรและผู้ที่เกี่ยวข้อง
4. ทำให้สามารถพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น
5. ช่วยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะหลักสูตรเปรียบเสมือนเข็มทิศทางการเรียน หากพบข้อบกพร่องจะได้ช่วยแก้ไขการเรียนรู้ของผู้เรียนในครั้งต่อไป
6. สร้างความเข้าใจให้ประชาชนได้รับทราบเกี่ยวกับทิศทางทางการศึกษาของชาติ
7. ทำให้ทราบถึงผู้เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรว่ามีความคิดเห็นต่อหลักสูตรอย่างไร
8. ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้รับทราบถึงการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนว่าบรรลุผลหรือเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
9. ช่วยให้เห็นคุณค่าของหลักสูตรที่สถานศึกษากำลังใช้
10. เป็นแนวทางในการตัดสินใจว่าจะใช้หลักสูตรต่อไปหรือยกเลิกหรือปรับปรุงหลักสูตรดังกล่าวในอนาคต เพื่อให้หลักสูตรมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพและกระบวนการโค้ช

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูและการโค้ช

หลักการแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ

การพัฒนาวิชาชีพ มีความสำคัญในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ไปสู่ความสำเร็จหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความก้าวหน้าด้านวิชาการและเทคโนโลยีการเปลี่ยนแปลงทางด้านนโยบาย เศรษฐกิจ สังคม เป้าหมายทางการศึกษาตลอดจนหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้หรือการพัฒนาต่างๆ ของผู้เรียน การพัฒนาบุคลากรในที่นี้หมายถึง การพัฒนาในวิชาชีพทางการศึกษา การพัฒนาบุคลากรหรือการพัฒนาวิชาชีพจัดเป็นงานหนึ่งของงานการนิเทศแบบพัฒนาการ (Development Supervision) ของ Glickman มี 5 ภาระงาน ได้แก่ การช่วยเหลือครูโดยตรง การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากลุ่ม การพัฒนาวิชาชีพ หรือ การพัฒนาบุคลากร และการวิจัยเชิงปฏิบัติการหรือการวิจัยในชั้นเรียน

ความหมายของการพัฒนาวิชาชีพ

จากคำกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าการพัฒนาวิชาชีพ (Personal development) หมายถึง การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน ส่งผลให้มีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ และท้ายสุดส่งผล ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนการสอนอีกด้วย

การพัฒนาวิชาชีพแบบ Cognitive Coaching

วัชรา เล่าเรียนดี (2556 : 270-272) กล่าวถึงการพัฒนาวิชาชีพโดยใช้ Cognitive Coaching ได้ดังนี้

การพัฒนาวิชาชีพโดยใช้ Cognitive Coaching หรือการโค้ชทางปัญญาเป็นแนวคิดของ Robert Garmston และ Costa รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ Cognitive Coaching มีจุดเด่นคือ การพัฒนาทางด้านสติปัญญาและทักษะการคิดขั้นสูงที่ส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ ทั้ง 2 ฝ่าย เป็นการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้ทำหน้าที่นิเทศหรือโค้ชและผู้สอนเป็นความร่วมมือกันคิด ปฏิบัติและทดลองในสิ่งที่ศึกษาเป็นไปได้และมีประโยชน์ต่อตนเองและผู้สอน เป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งต้องอาศัยการยอมรับไว้วางใจซึ่งกันและกัน (Mutual Trust) การเป็นมิตรแท้ในวิชาชีพ การเปิดใจกว้าง ยอมรับการเสนอแนะ การวิพากษ์จากกันและกัน ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้อง มีการฝึกอบรมด้านเทคนิคและทักษะที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดีโดยเฉพาะทักษะการสื่อสาร การพูด สนทนา การให้คำแนะนำแก่กัน องค์กรประกอบ หรือวงจรของการปฏิบัติต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีการฝึกปฏิบัติจริงทุกองค์ประกอบ

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับวรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

ความหมายของวรรณกรรม

คำ "วรรณกรรม" นี้ ใช้เป็นครั้งแรกในพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. 2475 ซึ่งหมายถึงสิ่งที่เขียนขึ้นทั้งหมด จะใช้รูปแบบใดหรือเพื่อความมุ่งหมายใดก็ได้ เช่นนวนิยาย เรื่องสั้น บทละครพูด บทละครรำ สารคดี บทความ ตำรา ข่าว ประกาศแจ้งความ ฉลากยา คำอธิบายวิธีใช้ต่าง ๆ ฯลฯ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2540 : 1) ชูติมา สัจจามันท์และคณะ (2543 : 1) ให้ทรรศนะว่า วรรณกรรมเป็นบันทึกความรู้ ความคิด ประสบการณ์ของมนุษย์ สืบทอดและสร้างความเชื่อมต่อของสังคม เป็นกระจกสะท้อนให้เห็นภาพชีวิตความเป็นอยู่ สังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนทรรศนะ ความเชื่อของผู้คนในสังคม

กลุ่มชนในภาคอีสานต่างก็มีวรรณกรรมของตนเอง เช่น กลุ่มเขมร-ส่วย กลุ่มโคราชก็มีวรรณกรรมของตนเอง ซึ่งเรียกว่า "วรรณกรรมเขมร" และ "วรรณกรรมโคราช" ตามลำดับ แต่ในที่นี้ จะกล่าวถึงเฉพาะวรรณกรรมของกลุ่มไทย-ลาว ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของภาคอีสาน

วรรณกรรมท้องถิ่น หมายถึง ข้อมูลในท้องถิ่นที่แสดงออกด้วยภาษาคำพูด และที่บันทึกไว้เป็นตัวอักษรโดยข้อมูลดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของท้องถิ่นเป็นการบันทึกเรื่องราวในชีวิตประจำวันไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวของความเป็นอยู่ความคิด ตลอดจน ความเชื่อต่างๆ โดยการบอกเล่า จดจำ สั่งสอนหรือปฏิบัติสืบเนื่องต่อกันมาช้านาน จน

รับรู้ และจำกันได้ภายในท้องถิ่นของตน เช่น ปริศนาคำทายผญา คำสอย เพลงกล่อมเด็ก หมอลำ นิทาน พื้นบ้าน เป็นต้น วรรณกรรมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะของศิลปะ และการบันทึกทาง ประวัติศาสตร์

ความเป็นมาของวรรณกรรมอีสาน

ชาวอีสานกลุ่มวัฒนธรรมไทย-ลาว ได้สืบทอดวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำโขงร่วมกับชาวล้านช้างมาตั้งแต่อดีต ฉะนั้นจึงมีลักษณะร่วมกันอยู่มากทางด้านวรรณกรรม ตัวอักษร ตลอดจนภาษาพูด โดยเมื่อพิจารณาอย่างละเอียดแล้วพบว่าภาษาอีสานกับภาษาลาวมีความคล้ายคลึงกันมาก จนเกือบเป็นภาษาเดียวกัน จะต่างกันที่สำเนียงเพี้ยนกันเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ในการสืบทอดวัฒนธรรมด้านวรรณกรรมและตัวอักษรนั้น พบว่าอาณาจักรล้านช้าง มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับอาณาจักรล้านนาในสมัยราชวงศ์มังราย ดังปรากฏในพงศาวดารล้านช้าง และพงศาวดารโยนก กล่าวไว้ว่า ในสมัยพระเจ้าโพธิสารราชแห่งล้านช้าง เมืองแก้วได้ไปเผยแพร่พระธรรมในอาณาจักรล้านช้างเมื่อ พ.ศ. 2066

ที่มาของวรรณกรรมอีสาน

สืบเนื่องจากข้อสันนิษฐานเดิมเกี่ยวกับที่มาของเพลงลูกทุ่งอีสาน ซึ่งยังไม่สามารถหาข้อยุติหรือข้อสรุปได้ว่า เรื่องเพลงลูกทุ่งอีสานมีที่มาจากที่ไหนหรืออย่างไรกันแน่ โดยเฉพาะแหล่งที่มาจากครูเพลงทางภาคอีสาน ในเมื่อยังไม่แน่ใจในข้อสันนิษฐานที่ผู้ศึกษาส่วนใหญ่เข้าใจ ก็ได้มีผู้รู้บางท่านมีข้อสันนิษฐานใหม่เกี่ยวกับที่มาของวรรณกรรมอีสานเรื่องเพลงลูกทุ่งอีสาน โดย มีข้อสันนิษฐานใหม่ ดังนี้

1) ไม่ได้มาจากครูเพลงทางภาคกลาง

2) มาจากหมอลำเรื่องต่อกลอนและหมอลำเพลิน

3) เป็นนิทานพื้นบ้านที่แอบอ้างขาดกโดยเรื่องราวในนิทานมาจากเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ กล่าวคือเนื้อหาเป็นการนำเอาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ล้านช้าง สมัยที่มีข้อขัดแย้งภายในราชวงศ์หลายยุคหลายสมัยมาเขียน และนำเอาคตินิยมเรื่องธรรมราชามาเป็นแกนเรื่อง คล้ายกับเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ ซึ่งยุคนี้ผู้ฟังเพลงลูกทุ่งหันมาสนใจเพลงลูกทุ่งหมอลำ ซึ่งตรงกับ ช่วงที่เพลงลูกทุ่งกำลังได้รับความนิยมน้อย

เนื้อหาของวรรณกรรมอีสาน หรือรูปแบบการประพันธ์ เหตุผลที่ตั้งข้อสันนิษฐานเช่นนี้ เพราะโครงเรื่องหรือภาษาเป็นสำนวนอีสาน มีโครงเรื่องคล้ายเพลงลูกทุ่งหรือหมอลำวรรณกรรมของล้านช้าง ซึ่งคำว่าลูกทุ่งอีสานนี้ แวง พลังวรรณ สันนิษฐานว่ามาจากการที่ชาวอีสานได้หลงไหลกันเข้ากรุงเทพฯ จำนวนขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้สังคมชาวอีสานในกรุงเทพฯ เป็นปึกแผ่นขึ้นโดยพื้นฐานจากความเป็นคนจากพื้นเพเดียวกัน มีความรู้สึกห่วงหาอาลัยถิ่นเกิดเหมือนๆ กันและความโหยหาศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมเหมือน ๆ กันพลังความเป็นอีสานได้กลายเป็นพลังขับและเป็นปัจจัยที่เอื้อรองรับและอุ้มชูการก่อเกิดของเพลงลูกทุ่งมิติใหม่ ที่มีรูปแบบ เนื้อหาและรับใช้ชีวิตคนพลัดบ้าน

ปรากฏการณ์เหล่านี้ล้วนเป็นแรงเสริมและมีส่วนช่วยหนุนให้ศิลปินอีสานได้สร้างสรรค์งานที่พวกเขาภูมิใจที่จะเรียกขานว่า “เพลงลูกทุ่งอีสาน”

เมื่อพิจารณาพัฒนาการของดนตรีและการสื่อสารของมนุษย์ ไม่ว่าในวัฒนธรรมของชนชาติใดก็จะเห็นความเชื่อที่เกี่ยวกับอำนาจของเสียงดนตรีนั้น มีทั้งที่ดีเกี่ยวเนื่องกับความดีและความชั่วร้าย

ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการนำสัญลักษณ์แห่งเสียงดนตรีสื่อสารออกไปอย่างไร ดังจะเห็นได้จาก วรรณคดีเรื่อง พระอภัยมณี ของสุนทรภู่ซึ่งท่านได้ให้ความสำคัญถึงพลังอำนาจของดนตรี เสียงปี่ ของพระอภัยมณี สามารถเลือกใช้เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ตั้งแต่ กล่อมให้หลับไหล หลงรัก คลาย โกรธ สงบศึกสงคราม หรือแม้กระทั่งใช้เป็นอาวุธสังหาร ทรมานให้มีเลือดลมทรุดใจตาย

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งที่เหมือนกันในทุกชนชาติ จะพบว่าการพัฒนาการของดนตรี มักจะมีความผูกพันกับศาสนา โดยเฉพาะอำนาจของเสียงดนตรีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความดี เสียงดนตรีสามารถใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวจิตใจ และเมื่อผสมผสานท่วงทำนองดนตรีเข้ากับคำร้องหรือบทเพลงแล้วก็จะมีประโยชน์ในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น จากการใช้ประโยชน์ในด้านศาสนา ในยุคสมัยต่อมาเพลงก็มีอรรถประโยชน์ที่จะประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ ของสังคมมากขึ้น เช่น ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมือง เพื่อการศึกษา เพื่อความบันเทิง หรือไปจนกระทั่งเพื่อสร้างผลกำไรในยุคสมัยที่เพลงกลายเป็นสินค้าหรือพาณิชย์ศิลป์

ในการจำแนกประเภทของวรรณกรรมที่ใช้ในการสื่อความหมาย อาจพิจารณาได้จากคุณลักษณะของดนตรีที่มีพัฒนาการจากความเรียบง่ายไปสู่ความซับซ้อน นับตั้งแต่รูปแบบที่เรียบง่ายที่สุดของการขับร้องที่มีเพียงแนวทำนองเดียวโดยปราศจากเครื่องดนตรีใด ไปสู่การเป็นผลงานศิลปะที่มีความซับซ้อนของการเรียบเรียงเสียงประสาน มีการใช้เครื่องดนตรีนี้บร้อยขึ้นเพลงหรือดนตรีทั้งหลายในโลกจึงอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ

1) ดนตรีพื้นบ้าน (Folk Music) ลักษณะของดนตรีพื้นบ้าน คือ ดนตรีที่มีมาแต่ดั้งเดิม ในกลุ่มสังคมทุกกลุ่มทั่วโลก ดนตรีพื้นบ้านมักจะเป็นเพลงที่มีการร้องประกอบเป็นส่วนมาก จึงเรียกกันอีกชื่อหนึ่งว่า “เพลงพื้นบ้าน” หรือ Folk Song

2) ดนตรีศิลปะ (Art Music) ได้แก่ ดนตรีที่ประพันธ์ขึ้นอย่างตั้งใจ โดยผู้ประพันธ์เพลงศึกษาเพลง ศึกษาดนตรีมาอย่างมีระเบียบแบบแผนดนตรีประเภทนี้เป็นการสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อให้เห็นถึงความสวยงามของศิลปะดนตรีซึ่งเป็นโสตศิลป์ ดนตรีประเภทนี้ ได้แก่ ดนตรีตะวันตก (Western Music) ที่รู้จักกันในนามของดนตรีคลาสสิก (Classical Music) และดนตรีประจำชาติต่าง ๆ ที่เรียกว่า Traditional Music

ครูสุรินทร์ ชื่อจริงว่า ชานนท์ ภาคศิริ เป็นชาวจังหวัดอำนาจเจริญเพลงของ ครูสุรินทร์ นั้นมีอยู่มากมายเช่น เพลง หนาวลมที่เรณู ที่ ศรีศิริ ศรีประจวบ ร้องนั้นรู้ว่าครูสุรินทร์แต่ง แต่ไม่รู้มาก่อนเลยว่าตอนแต่งเพลงนี้ครูสุรินทร์ ไม่เคยไป อ.เรณูนคร จ.นครพนม เพียงที่เดียว ๆ ไปงานพระธาตุพนมเท่านั้น สมัยนั้นเรณูนคร ยังเป็นเพียงตำบล ยังไม่ได้เป็นอำเภออย่างปัจจุบันนี้ เรณูนคร นั้นเป็นเมืองที่มีผู้คนชาวผู้ไทอยู่มากไปจนถึงจังหวัดสกลนคร ในเนื้อเพลงมีเขียนถึง

ดูดูร้อยให้ไม่คลายหนาวได้หรือหนา

ห่างนองพืดองหนาวหนักอรุณคายนับเวลา

จะกลับมาอบไอรักเก่า ...

อู เป็นน้ำเมาอย่างหนึ่งซึ่งหมักด้วยกลบและปลายข้าวใส่ไว้ในไห เวลาจะกินก็เติมน้ำแล้วเจาะไม้คูด ไม่ใช่เฉพาะที่เรณูนคร-นครพนมหรือครบุรีที่ ทางเหนือก็มีเยอะ ที่ฝั่งลาวก็มีหลายคูดไปคูดไปสลับกันคูด เมาไม่รู้ตัว เมาเป็นเจียบ ๆ พอมีน ๆ อีกเพลงของครูสุรินทร์ ภาคศิริ ที่ คุณศักดิ์สยาม เพชรชมพู ร้อง คือเพลง ทุงกุลาร้องไห้เพลงนี้โด่งดังมาก เป็นเพลงช้าหวานปนเศร้า

และเล่าถึงทุ่งกุลาร้องไห้ แผ่นดินอีสานเป็นพื้นที่กว้าง พอบอกว่า “ทุ่งกุลาร้องไห้” คนก็คิดถึง ความแห้งแล้ง กันดาร ก็ไปคิดถึงหน้าแล้ง ไม่คิดถึงหน้าฝนต้นไม้กำลังสีเขียว ต้นหนาวใบไม้กำลังผลัด ใบเปลี่ยนสี

ทะเลกว้างใหญ่ได้กลายเป็นสภาพมาเป็นท้องทุ่งทุ่งอันกว้างใหญ่ไพศาลจนมองสุดลูกหูลูกตา มองเห็นขอบทุ่งจดขอบฟ้าประหนึ่งว่ามองดูทะเล ตำนานเรื่องทุ่งกุลาร้องไห้ นี้ นับว่าเป็นตำนานที่มีความใกล้เคียงกับความจริงมากที่สุดเพราะตรงกับข้อสันนิษฐานทางภูมิศาสตร์กล่าวว่า บริเวณ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีลักษณะเป็นแอ่งแผ่นดิน 2 แอ่ง เป็นที่ต่ำ มีบ่อ หนอง บึงหรือมีน้ำท่วม ถึงในฤดูฝน แอ่งแผ่นดินตอนล่างมีอาณาเขตกว้างขวางคือ แอ่งโคราชมีแม่น้ำมูลและสาขาใหญ่น้อย คือ ลำชี ลำน้ำพอง ลำปาว ไหลผ่านลงสู่แม่น้ำโขงทางด้านตะวันออก แต่แม่น้ำเหล่านี้โดยเฉพาะแม่น้ำมูลไหลลงสู่แม่น้ำโขงไม่สะดวกเพราะพื้นดินตรงกลางเป็นแอ่งดังกล่าวทำให้บริเวณนี้ มีน้ำขัง ตลอดฤดูน้ำเกิดน้ำท่วมล้นฝั่งแทบทุกปี บริเวณทุ่งราบที่กว้างขวางเป็นแอ่งนี้ ได้แก่ ทุ่งกุลาร้องไห้ ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด สุรินทร์ มหาสารคาม ศรีสะเกษ ยโสธร พอถึงหน้าแล้งน้ำจะแห้งระเหยไป จนกลางเป็นทุ่งโล่ง ดินกร่อย ทำการเพาะปลูกไม่ได้ มีแต่ป่าละเมาะขึ้นประปราย หญ้าที่ขึ้นก็ใช้ เลี้ยงสัตว์ไม่ได้ พอถึงหน้าน้ำที่น้ำท่วมเต็มบริเวณถึงกับมีการจับปลากัน ได้มีผู้สันนิษฐานว่าเมื่อ หลาย พันปีมาแล้วบริเวณนี้เคยเป็นทะเลมาก่อน

นิทานทุ่งกุลาร้องไห้ เมื่อทะเลอันกว้างใหญ่ไพศาลได้กลายเป็นสภาพมาเป็นท้องทุ่งอันกว้างใหญ่ ทำให้มองเห็นดินแดนขอบฟ้ามาแล้วเป็นเวลานานเท่าไรไม่มีใครสามารถจะบอกได้แต่คนเฒ่าคนแก่ได้เล่าสืบต่อกันมา ว่าเมื่อหลายร้อยปีมาแล้ว ได้มีการไปมาค้าขายติดต่อกับพ่อค้าต่างบ้าน ต่างเมือง ทั้งที่ใกล้เคียงและห่างไกลกัน มีพ่อค้าหาบสินค้าเที่ยวขายไปตามหมู่บ้านแถบทุ่งกว้างนี้เป็นประจำโดยเฉพาะในฤดูแล้ง

บรรดาพ่อค้าที่มาค้าขายในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ นี้ ได้มีพ่อค้าพม่าเผ่าหนึ่งมีชื่อว่า เผ่ากุลา ได้นำสินค้าแร่ขาย และมากันเป็นหมู่ ๆ ละ 20 - 30 คน สินค้าที่นำมาขายได้แก่ สีย้อมผ้า เข็ม แพรพรรณ ยาสมุนไพร ไพธ่ เครื่องถมซึ่งสานด้วยไม้ไผ่ทาร์กลองสี ลวดลายสวยงาม เป็นกล่องคล้ายกระติบข้าวเหนียว ชาวบ้านนิยมซื้อไว้ใส่บุหรีและหมากพลูเวลาเดินทางไปไหนมาไหน พวกพ่อค้า

ประเภทของวรรณกรรมอีสาน

วรรณกรรมอีสานแบ่งได้หลายลักษณะ กล่าวคือ ถ้าแบ่งตามเนื้อหาสาระ แบ่งเป็นวรรณกรรมทางพุทธศาสนา วรรณกรรมประวัติศาสตร์ วรรณกรรมคำสอน วรรณกรรมนิทาน และวรรณกรรมเบ็ดเตล็ด (ธวัช ปุณโณทก. 2544 ข : 4-20) ถ้าแบ่งตามการจดบันทึก มี 2 ประเภท ได้แก่ วรรณกรรมที่ไม่เป็นลายลักษณ์หรือแบบมุขปาฐะ และวรรณกรรมที่เป็นลายลักษณ์หรือบทประพันธ์ ถ้าแบ่งตามลักษณะการประพันธ์ แบ่งเป็นร้อยแก้วและร้อยกรอง (มนัส สุขสาย. 2544 ก) ประเภทร้อยกรองสามารถแบ่งตามประเภทคำประพันธ์ เป็น 5 แบบ คือ กาพย์ กลอน โคลง ฮ้าย และโสก (มหาศีลา วีรวงศ์. 2539) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. **วรรณกรรมไม่เป็นลายลักษณ์หรือมุขปาฐะ** เป็นวรรณกรรมที่บอกเล่าต่อกันมา วรรณกรรมบางอย่างนั้นเป็นทั้งแบบมุขปาฐะและแบบลายลักษณ์ แล้วแต่ว่าจะปรากฏหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ ตัวอย่างเช่น

นิทานก้อม เป็นนิทานพื้นบ้านสั้นๆ (ก้อม แปลว่า สั้น) มักจะเป็นนิทานตลกโปกฮา สองแง่ สองงาม หรือประเภทชิงไหวชิงพริบ เช่น พี่อ้าย (พี่เขย) ผากเยี่ยวน้ำสาว (น้องเมีย) พ่อเถ้า (พ่อตา) กับลูกเขย บักเซียงเหมี้ยง หัวพ่อ (หลวงตา) กับจิว (เณร) น้อย เป็นต้น

คำทวย หรือปริศนาคำทาย ซึ่งมีหลายลักษณะ เช่น คำทวยเกี่ยวกับมนุษย์ คำทวยเกี่ยวกับเครื่องมือทำมาหากิน คำทวยเกี่ยวกับพืช สัตว์ คำทวยเกี่ยวกับดินฟ้าอากาศ คำทวยเกี่ยวกับศาสนาและประเพณี เป็นต้น

เพลงเด็ก เป็นเพลงพื้นบ้านไทยอีสานที่ร้องกันมาตั้งแต่โบราณ มีหลายประเภท เช่น เพลงกล่อมลูก เพลงปลอบเด็ก (แม่หรือผู้เลี้ยงจะขับร้อง เวลาอาบน้ำ ป้อนข้าว หรือเล่นกับเด็กๆ) เพลงประกอบการละเล่น (เด็กๆ จะขับร้องขณะเล่นกันเพื่อความสนุกสนาน)

หมอลำ เป็นเพลงพื้นบ้านของชาวไทยอีสานที่สนุกสนานให้ความบันเทิงและเป็นที่ยอมรับกันมาก เนื่องจากมีลีลาการขับร้องที่สนุกสนานเร้าใจ สามารถประยุกต์เข้ากับดนตรีสากลได้อย่างลงตัว แต่ดั้งเดิมนั้นหมอลำจะขับร้องประกอบดนตรี คือ แคน พิณ และกลอง เท่านั้น มีหลายประเภท ได้แก่ ลำหมู่ ลำคู่ ลำซิ่งซู้ ลำกลอน ลำพื้นหรือลำเรื่อง ลำผีฟ้า ถ้าแบ่งตามทำนองลำหรือ "ลาย" อาจแบ่งเป็น ลำทางสั้น ลำทางยาวหรือลำล่อง ลำเต้ย ลำพูไทย ลำตั้งหวาย ลำเพลิน ลำเวียง ลำซิ่ง เป็นต้น คำประพันธ์ที่นำมาขับร้องหมอลำเป็นประเภท "กลอน" ถ้าเป็นกลอนลำสั้น ๆ จดจำขับร้องต่อ ๆ กันมา ก็เป็นประเภทมุขปาฐะ ถ้ากลอนลำเป็นเรื่องยาว ๆ เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เช่นกลอนลำเรื่องสังข์สินชัย ก็ถือว่าเป็นวรรณกรรมประเภทลายลักษณ์

เซ็งหรือลำเซ็ง เป็นการขับร้องอย่างหนึ่ง มีลักษณะพิเศษคือมีคนหนึ่งเป็นคนขับร้องนำ มีลูกคู่อย่างน้อยหนึ่งคนขับร้องซ้ำประโยคเดียวกันไปเรื่อย ๆ ที่นิยมขับร้องกัน ได้แก่ เซ็งบั้งไฟ เซ็งนางแมว เซ็งนางดั่ง เป็นต้น คำประพันธ์ที่นำมาเซ็งเป็นประเภท "กาพย์"

คำสอย เป็นลีลาการใช้ภาษาอย่างมีศิลปะอย่างหนึ่งของชาวไทยอีสาน คำสอยเป็นบทพูดให้คล้องจองกันสั้นๆ มักพูดสอดแทรกขึ้นขณะมีการแสดงหมอลำ เพื่อสร้างบรรยากาศที่สนุกสนานยิ่งขึ้น มักจะขึ้นต้นด้วยคำว่า "สอย สอย ." ลงท้ายด้วยคำว่า "...จั่งซี้กะว่าสอย" คำสอยมักจะมีลักษณะสองแง่สองงาม ล้อเลียน ตลกโปกฮา บางทีอาจถึงขนาดลามกหยาบโลน แต่ในมิตินั้น ชาวไทยอีสานถือว่าเป็นที่ยอมรับได้ เช่น

"สอย สอย ผักกะโดนกินกับลาบกับก้อย ไม้มีเมียน้อย เป็นคนด้อยพัฒนา...จั่งซี้กะว่าสอย"

2. วรรณกรรมประเภทลายลักษณ์

วรรณกรรมประเภทลายลักษณ์ของอีสานมีหลากหลาย มีผู้จัดกลุ่มตามสาระไว้หลายประเภท เช่น ศาสตราจารย์ธวัช ปุณโณทก (2544 ข : 14) แบ่งไว้ 5 ประเภท คือ

2.1 วรรณกรรมพุทธศาสนา เป็นนิทานชาดกและตำนานพุทธศาสนา

2.2 วรรณกรรมประวัติศาสตร์ เช่น ท้าวฮุ่งท้าวเจือง พื้นเวียง พื้นเมืองอุบล ตำนานขุนบรม เป็นต้น

2.3 วรรณกรรมนิทาน เช่น นางผมหอม สังข์สินชัย กำฟ้าผีน้อย เป็นต้น

2.4 วรรณกรรมคำสอน เช่น ธรรมดาสอนโลก ท้าวคำสอน เสียวสวาด เป็นต้น

2.5 วรรณกรรมเบ็ดเตล็ด เช่นบทสวดต่างๆ ฎญา นิทานก้อม เป็นต้น

จารุวรรณ ธรรมวัตร (2521) กล่าวว่าหากจะนำวรรณกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือมาจัดประเภทอาจทำได้ดังนี้

1. แบ่งตามลักษณะหลักฐานที่ปรากฏ

1.1 วรรณกรรมมุขปาฐะ ใช้วิธีจำสืบทอดกันมา การเล่าสืบทอดกันเรียกว่า การต่อหนังสือ ได้แก่ นิทาน ประเพณีต่าง ๆ การแหล่ขวัญ ภาษิต ฆะหยา เพลงพื้นเมือง เพลงกล่อมเด็ก เพลง ประกอบการเล่นของเด็ก

1.2 วรรณกรรมที่จารึกเป็นลายลักษณ์อักษร

1.2.1 วรรณกรรมร้อยแก้ว ได้แก่ วรรณกรรมที่แต่งเป็นความเรียง ธรรมดา ส่วนใหญ่จะใช้ในการบันทึกเหตุการณ์ พงศาวดาร ตำนาน ประเพณีต่าง ๆ เช่น ตำนานเมืองอุบล ตำนานเมืองร้อยเอ็ด ประเพณีทำบุญมหาชาติ ประเพณีเถรภิเสก เป็นต้น

1.2.2 วรรณกรรมร้อยกรอง ได้แก่ วรรณกรรมที่ผูกเป็นถ้อยคำขึ้นตาม ลักษณะของฉันทลักษณ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น โคลง กาบ กลอนลำ ฮ่าย ส่วนใหญ่มักจะเป็นเรื่องยาว ๆ ที่ใช้เทศน์และแสดงหมอลำ เช่น สังข์ศิลป์ชัย กาละเกด ชูลูนางอ้าว ผาแดงนางไอ่ เป็นต้น

2. แบ่งตามลักษณะเนื้อเรื่อง

2.1 วรรณกรรมพุทธศาสนา เป็นวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธ เนื้อหา ส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติและพระสาวก ชาดก ระเบียบประเพณี พิธีการต่าง ๆ เช่น มหาชาติ คำเมือง แสงมณีแยงโลก (เวสสันดรสำนวนอีสาน) อุปลุต เสถพนหรือเซตะพน สุภณณานาคชาดก นรชีวะชาดก สักขปัตถชาดก เป็นต้น

2.2 วรรณกรรมประวัติศาสตร์ เป็นวรรณกรรมที่เขียนขึ้นโดยเอาโครงเรื่องมาจากเกร็ดพงศาวดาร ตำนานต่าง ๆ เช่น ท้าวสูงหรือขุนเจือง ขุนทิง ฟันขุนบรมราชาธิราช ตำนานฟ้าแดดสูงยาง ตำนานนางอรพิมท้าว ปาจิตต์ เป็นต้น

2.3 วรรณกรรมนิทาน เป็นวรรณกรรมที่ผูกขึ้นจากนิทานพื้นเมืองเล่าสืบทอดกัน มาหรืออาจจะเป็นนิยายที่ผูกขึ้นตามคติแนวความเชื่อของคนถิ่นนั้น เช่น กาละเกด แต่งอ่อน ท้าวคันคาก นาง ผมหอม เชียงเมี่ยง นกกระจอก ผาแดงนางไอ่ พระลักษมณ์พระราม ชูลูนางอ้าว นางก้นไทร ท้าวปลาแดกปลา สมอ ท้าวกำกาดำ เป็นต้น

2.4 วรรณกรรมคำสอน เป็นวรรณกรรมที่มีจุดมุ่งหมายในการแต่งเพื่อสั่งสอนให้บทเรียนแก่ผู้อ่าน เช่น ท้าวคำสอน สีเสลิวเสียวสวาสดี กาพย์พระมนี กาพย์วิฑูรย์บัณฑิต กาพย์ปู่สอนหลาน กาพย์หลานสอนปู่ อินทนิญาณสอนลูก พญาคำกองสอนไพร่ เป็นต้น

2.5 วรรณกรรมนิราศ มีปรากฏอยู่ในเรื่องหนึ่ง คือ สารลีปสุรย์

3. แบ่งตามลักษณะสำคัญของเนื้อเรื่องตาม Northrop Faye

3.1 Internal Fiction หมายถึง วรรณกรรมที่เนื้อเรื่องมีจุดสำคัญอยู่ที่การ กระทำของตัวละครและสิ่งแวดล้อมของตัวละครเป็นสำคัญ ได้แก่ สังข์ศิลป์ชัย กาละเกด นกกระจอก ท้าวปลา แดกปลาสมอ ท้าวกำกาดำ นางแต่งอ่อน จำปาสีตัน เป็นต้น

3.2 External Fiction หรือ Thematic หมายถึง วรรณกรรมที่จุดสนใจของเรื่อง อยู่ที่ความคิดเห็นหรือแนวความคิดของผู้แต่ง ซึ่งเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและสังคมของผู้แต่งเอง เช่น

ท้าวคำ สอน อินทนิญาณสอนลูก ภาพย์ปู่สอนหลาน ภาพย์หลานสอนปู่ สารลือปสุรย์ ภาพย์พระมุนี เป็นต้น

อุดม บัวศรี (2540) กล่าวว่า วรรณคดีของอีสานสามารถแบ่งได้หลายลักษณะ ดังนี้

1. แบ่งตามที่ปรากฏ ได้แก่ ลักษณะแห่งปรากฏของวรรณคดีมีลักษณะคือ

1.1 วรรณคดีมุขปาฐะ คือ วรรณคดีที่เล่าสืบต่อกันมาโดยไม่มีการเขียนบันทึก เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วรรณคดีปากเปล่า (Oral Literature)

1.2 วรรณคดีลายลักษณ์ คือ วรรณคดีที่จารึกหรือเขียนไว้ด้วยตัวอักษรชนิดใดชนิดหนึ่งในภาษาอีสาน เช่น อักษรธรรม อักษรไทยน้อย อักษรขอม และอักษรไทยปัจจุบัน เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วรรณคดีลายลักษณ์ (Written Literature)

2. แบ่งตามลักษณะคำประพันธ์ ได้แก่

2.1 ร้อยแก้ว ได้แก่ วรรณกรรมที่แต่งเป็นคำบรรยายหรือเรื่องเล่าเป็นลักษณะเทคนิคโวหาร หรือสาธกโวหาร เป็นต้น เช่น เรื่องมาลัยหมื่นมาลัยแสน สังข์หอมธาตุ ตำนานอุรังคธาตุ นิทาน ขุนบุญสม ตำรายา และตำราดูฤกษ์ยามต่าง ๆ เป็นต้น

2.2 ร้อยกรอง ได้แก่ วรรณคดีที่แต่งด้วยคำประพันธ์ประเภทบทกวี (Poetry) ซึ่งอาจเป็นโคลง ภาพย์ กลอน ฮ้าย โสภ ตามแบบอย่างการประพันธ์ในระบบของบทกวีอีสาน เช่น นิทานเรื่องท้าวฮุ่งท้าวเจือง สิ้นไซ ท้าวกาดำ นางแตงอ่อน เป็นต้น

3. แบ่งตามเนื้อหาของเรื่อง คือ วรรณคดีที่ถือเอาเนื้อหาสาระของเรื่องว่ากล่าวถึงอะไรเป็นหลัก ได้แก่

3.1 ประวัติศาสตร์ตำนาน เป็นวรรณคดีเชิงประวัติศาสตร์ตำนาน ได้แก่ เรื่องราวของวีรกษัตริย์ วีรบุรุษ ตำนาน พงศาวดาร เช่น เรื่องท้าวฮุ่งท้าวเจือง ขุนบูรุม ตำนานอุรังคธาตุ ตำนานเมืองฟ้าแดดสูงยาง เป็นต้น

3.2 นิทาน เป็นวรรณคดีนิทาน ได้แก่ วรรณคดีที่เกี่ยวกับนิทานให้จินตนาการ และความบันเทิง ตลอดจนวรรณคดีที่เป็นนิทานสนุกสนานอื่น ๆ เช่น สิ้นไซ กาดำ เป็นต้น

3.3 พุทธศาสนา เป็นวรรณคดีพุทธศาสนาหรือเกี่ยวกับพุทธศาสนา เช่น เวสสันดร ชาดกเสถพนหรือเสตพน มาลัยหมื่นมาลัยแสน พระเจ้าเลียบโลก

3.4 คำสอน เป็นวรรณคดีที่มีเนื้อหามุ่งที่คำสอนในลักษณะสอนศีลธรรม จริยธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี พระเวท วิถีชีวิต เช่น ท้าวคำสอน พญาคำกองสอนไพร่ อินทนิญาณสอนลูก ภาพย์ปู่สอนหลาน ภาพย์หลานสอนปู่

3.5 เบ็ดเตล็ด เป็นวรรณคดีที่ไม่สามารถจัดเข้า 4 ประเภทที่กล่าวมาแล้ว โดยมากเป็นวรรณคดีปากเปล่าเล่าสืบกันมา เรียนรู้โดยวิถีถ่ายทอดท่องจำ เช่น บทสูตรขวัญ โสภ เพลงกล่อม ลูก เพลงการละเล่น คำผญา คำกาย เป็นต้น

ธวัช ปุณโณทก (2537) กล่าวว่า ฉันทลักษณ์ที่ปรากฏในวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานมีอยู่ 3 แบบ คือ โคลงสาร ภาพย์ และร่าย (ฮ้าย)

โดยปกติแล้ววรรณกรรมส่วนใหญ่จะนิยมประพันธ์เป็นโคลงสาร เพราะเหมาะกับการอ่านทำนองลำของท้องถิ่นอีสาน (คล้ายทำนองลำพื้นหรือลำเรื่อง) เช่น การอ่านหนังสือในบุญงันเฮือนดี (งานศพ) และการเทศน์ทำนองลำของชาดกท้องถิ่น ส่วนภาพย์นั้นนิยมนำมาแข่งจึงเป็นวรรณกรรม

สั้น ๆ ส่วนใหญ่ ส่วนรายนี้นิยามประพันธ์วรรณกรรมศาสนาโดยเฉพาะชาดกธวัช ปุณโณทก (2537) มีความเห็นว่าการจัดประเภทวรรณกรรมพื้นบ้านภาคอีสานโดยยึดรูปแบบของฉันทลักษณ์ เป็นเกณฑ์นั้นไม่นิยมกัน เพราะเห็นว่าวรรณกรรมอีสานให้ความสำคัญในการนำเสนอเนื้อหาสาระ มากกว่าฉันทลักษณ์ นั่นคือ วรรณกรรมอีสานจะประพันธ์เป็น “โคลงสาร” หรือเรียกตามภาษาถิ่น ว่า “กลอนลำ” เป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้นจึงมีความเห็นว่าน่าจะจัดประเภทตามเนื้อหาสาระของ วรรณกรรมดังนี้

1. **วรรณกรรมพุทธศาสนา** ได้แก่ วรรณกรรมชาดก เช่น ลำมหาชาติ (พระมหา เวสสันดรชาดก) ลำท้าวปาจิต นางอรพิม (ปาจิตกุมารชาดก) สุวรรณสังข์ (สุวรรณสังข์ชาดก) ท้าวคันทนามหรือท้าวคันทนาม เสียวสวาดหรือศรีเสียวเสียวสวาด ท้าวโสวัต แลนมูล นกกระจอก พระยาคันคาก พระเจ้าสิบชาติ มาลัยหมื่นมาลัยแสน เป็นต้น และวรรณกรรมตำนานพุทธศาสนา เช่น อรัญคันทาน (ตำนานพระธาตุพนม) พระมาลัยเสียบโลก ชินธาตุ พินธุธาตุพนม สังฮอมธาตุ เซตุนพนหรือเสตพน ปุจฉาพยากรณ์ สมาสสงสาร พินเมือง มูลสถาปนาหรือปฐมฐาปนา ปฐมกัปปปฐม กัลป์ ปฐมมูล กาละนับมือส่วย เป็นต้น

2. **วรรณกรรมประวัติศาสตร์** ได้แก่ ท้าวสูงหรือเจือง พินเมืองเวียงจันทน์ พินเวียง ตำนานขุนบรม พงศาวดารจำปาศักดิ์ ตำนานพระพุทธรูปต่างๆ เช่นพินพระบาง พินพระแทรกดำ พินพระแก้ว พินพระแก่นจันทร์ เป็นต้น

3. **วรรณกรรมนิทาน** ได้แก่ จำปาศักดิ์ นางผมหอม สิ้นไซ ท้าวสีทน ไก่แก้ว บัวหอม บัวฮอง บัวเสียว ปลาแตกปลาสมอ กำพร้าผีน้อย ลิ่นทอง พระลักพระลาม สุพรมโมกขา กาละเกต นางแดง อ่อน ขุนทิงขุนเทือง ท้าวผาแดงนางไอ่ ท้าวขูลูนางอ้ว สุวรรณสังข์ ท้าวคันทนามหรือ ท้าวคันทนาม ท้าวปาจิตนาง อรพิม เป็นต้น

4. **วรรณกรรมคำสอน** ได้แก่ ธรรมดาสอนโลก ฮิตสิบสองคองสิบสี่ พระยาคำกองสอน ไพร่ อินทญาณสอนลูก ท้าวคำสอน กาพย์ปู่สอนหลาน กาพย์หลานสอนปู่ ยอดคำสอน สาสน์ สมคิด กาละนับ มือส่วย สิริจันโหวาทยอดคำสอน ย่าสอนหลาน เป็นต้น

5. **วรรณกรรมเบ็ดเตล็ด** ได้แก่ บทส่ขวัญ คำแข็ง ผญา นิทานก้อม เป็นต้น

ธวัช ปุณโณทก (2522) กล่าวถึงปัญหาการจำแนกวรรณกรรมอีสานว่า การจำแนก ประเภทของวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานตามลักษณะเนื้อเรื่องนั้นมีปัญหา และไม่สามารถแยก ออกเป็นประเภทได้ อย่างเด็ดขาด เพราะวรรณกรรมอีสานเป็นแบบวรรณกรรมเอนกประสงค์ กล่าวคือ แม้จะเป็นเรื่องตำนานแต่ก็ มีจุดมุ่งหมายที่จะสอนจริยธรรมด้วย ในขณะที่เดียวกันก็เป็น เรื่องเทิดทูนวีรบุรุษด้วย เช่น เรื่องท้าวประจิต นาง อรพิม เป็นต้น

สรุปได้ว่าวรรณกรรมอีสานแบ่งได้หลายประเภทตามแต่กฎเกณฑ์ที่นำมาแบ่ง ได้แก่ แบ่งตามรูปแบบคำประพันธ์ แบ่งตามลักษณะที่ปรากฏหรือวิธีถ่ายทอด แบ่งตามจุดสำคัญหรือจุด สนใจของเรื่อง และแบ่งตามเนื้อหา

สำหรับการศึกษาคำนี้ ใช้เกณฑ์แบ่งประเภทวรรณกรรมโดยยึดเนื้อหาเป็นหลัก ซึ่ง อาจมีปัญหาในการจัดวรรณกรรมเข้าประเภทอยู่ บ้างตามที่ธวัช ปุณโณทก (2522) ได้กล่าวไว้ ข้างต้น

วรรณกรรมพระพุทธศาสนา เช่น

1. ปฐมสมโพธิ	2. เวสสันดรคำกลอน	3. พุทธทำนาย
4. นกจอกน้อย	5. พระยาขันคาก	6. เสียวสวาด
7. ท้าวโสวัตร	8. ท้าวคัชฌาม	

วรรณกรรมประวัติศาสตร์ เช่น

1. ปฐมกัปปุสังคะสาयाสังคะสี	2. ขุนบรม	3. ท้าวสูงหรือเจือง
4. ท้าวขุนทิง	5. เขตพน	6. พันเวียง
7. ประวัติเมืองอุบลราชธานี		

วรรณกรรมนิทาน จำนวน 26 เรื่อง ดังนี้

1. สังข์ศิลป์ชัย	2. จำปาสีตัน	3. กากะเกษ
4. พระลักพระลาม	5. ผาแดงนางไอ่	6. ขูลุนางอ้ว
7. ท้าวกำกาดำ	8. นางผมหอม	9. นางแดงอ่อน
10. สุริวงศ์	11. กำพริ่าผีน้อย	12. กำพริ่าไก่อแก้ว
13. บัวสม บัวฮอง บัวเฮียว	14. ท้าวลันทอง	15. ท้าวจิวทอง
16. จักร์ฉินพรหมริน	17. ท้าวยี่ควายเงิน	18. พญาปัสเสนที
19. เชียงเมียง	20. ท้าวหมาหุย	21. ท้าวศรีทนต์
22. จันทะหมุด	23. ท้าวนกคุ้ม	24. ท้าวคำฟอง
25. ท้าวตักแตนโมคำ	26. ท้าวเต่าคำ	

วรรณกรรมคำสอน จำนวน 9 เรื่อง ดังนี้

1. ธรรมสร้อยสายคำ	2. ฮีตสิบสองคองสิบสี่	3. กำพริ่าคำสอน
4. อินทญาณสอนโลก	5. สิริจันโทวาทคำสอน	6. ธรรมดาสอนโลก
7. กาละนั่มมือส่วย	8. ชนะสันทะ	9. ย่าสอนหลาน

แบ่งออกเป็น 8 ประเภท ได้แก่ วรรณกรรมศาสนา วรรณกรรม กรรมเกี่ยวกับประวัติ และตำนาน วรรณกรรมคำสอน วรรณกรรมที่แสดงถึง อารมณ์และความรักวรรณกรรมเกี่ยวกับ ความเชื่อและพิธีกรรม วรรณกรรมนิทาน

2.1 วรรณกรรมศาสนา เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพุทธประวัติและธรรมวินัยของศาสนา เช่น เรื่องกาพย์พระเจ้า ฯลฯ

2.2 วรรณกรรมเกี่ยวกับประเพณี เป็นเรื่องเกี่ยวกับประเพณีตามเทศกาล และ ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต เช่น เรื่องฮีตสิบสองคองสิบสี่ ผาแดงนางไอ่ ฯลฯ

2.3 วรรณกรรมเกี่ยวกับประวัติและตำนาน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ความเป็นมา ของบุคคล และสิ่งของต่าง ๆ เช่น อูรังคราตุ (ตำนานธาตุนม) ฯลฯ

2.4 วรรณกรรมคำสอน เป็นวรรณกรรมที่มุ่งสั่งสอนให้บุคคลเป็นคนดีในสังคม เช่น เรื่องหลานสอนปู่ พญาคำกอง (สอนไพร) ฯลฯ

2.5 วรรณกรรมที่แสดงถึงอารมณ์และความรัก เป็นวรรณกรรมที่พรรณนาความรู้สึกของ อารมณ์หนุ่มสาวอย่างลึกซึ้ง เช่น เรื่องสิบปะสุน (สิบบสุน)

2.6 วรรณกรรมเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรม เป็นวรรณกรรมที่มุ่งสร้างกำลังใจ ความเชื่อมั่นและการรักษาโรคทางจิตได้ โดยจะใช้ประกอบพิธีกรรมในช่วงวิกฤตของชีวิต ตั้งแต่เกิดจนตาย เช่น คำขึ้นบ้านใหม่

2.7 วรรณกรรมนิทาน เป็นวรรณกรรมที่ผูกเรื่องราวให้เกิดความสนุกสนาน ส่วนมากเป็นแนวความคิดตามคติและฉากพื้นบ้านอีสาน บ่งบอกวิถีการดำเนินชีวิต ชาวอีสานมักจะมีนิทานปรัมปราเล่าสู่กันฟังมาช้านานแล้ว เป็นนิทานที่ให้ความรู้ สาระ ความบันเทิงใจให้แก่ เด็ก ๆ โดยผู้เฒ่าผู้แก่จะเล่านิทานให้ลูกหลานฟัง เป็นการสั่งสอนให้รู้จักประพฤติกิริยาคือ ละเว้น ความชั่ว การประพฤติตนอยู่ในสังคม โดยผ่านจากตัวละครในนิทานนั้น ๆ ซึ่งจะมีการสอดแทรก เรื่องความจงรักภักดี ความซื่อสัตย์ ความรัก และเรื่องราวของศาสนาอยู่ด้วยเสมอเป็นแนวทางที่ สอดคล้องกับเอกลักษณ์ของชุมชนนั้น ๆ

2.8 วรรณกรรมสรรพวิชา เป็นวรรณกรรมที่จารึกสรรพวิชาต่าง ๆ เช่น หมอฮฮา (หมอคู) บทสูตรขวัญ ตำรายา กฎหมาย ยุทธกรรม เป็นต้น

สรุปวรรณกรรมอีสานจึงยังคงสะท้อนชีวิตของชาวไทยภาคอีสานต่อไป ภาพสะท้อนของชาวไทยภาคอีสานที่ปรากฏในวรรณกรรมอันสืบสืบทอดกันมา แม้ว่าจะเป็นภาพที่ผ่านการ ประูแต่ง แต่วรรณกรรมอีสานสามารถช่วยในการค้นหาความจริงเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวไทยภาคอีสานได้เป็นอย่างดี เพราะสิ่งที่อยู่เบื้องหลังวรรณกรรมที่เกิดจากการประูแต่งของภูมิปัญญาของคนอีสานก็คือความจริงในชีวิตของกลุ่มชนที่ได้ผ่านพบมานั่นเอง

เอกลักษณ์ของชาวอีสานที่ปรากฏในวรรณกรรม

บรรพชนชาวอีสานได้สร้างสรรค์วรรณกรรมไว้ คือวรรณกรรมที่ใช้ภาษาเขียนเป็นสิ่งบันทึกในรูปแบบของหนังสือผูกหนังสือก๊อมและวรรณกรรมที่ใช้ภาษาเสียงหรือมุขปาฐะถ่ายทอดสืบกันมารุ่นแล้วรุ่นเล่า เช่น ฃญา นิทานก๊อม กลอนลำและปริศนาธรรมต่าง ๆ วรรณกรรมทั้งสองรูปแบบได้กำเนิดขึ้นอย่างมีบทบาทหน้าที่ต่อสังคม ลักษณะการใช้บทร้อยกรองอีสานมีสองลักษณะคือใช้เพื่อควบคุมสังคม ใช้เพื่อความบันเทิง ในส่วนของการควบคุมสังคม บรรพชนชาวอีสานได้นำเอาความเชื่อดั้งเดิม ความประพฤติกิริยาคือที่ควรปฏิบัติ และหลักคำสอนทางพุทธศาสนา มาผสมกันแต่งเป็นบทร้อยกรองเพื่อบังคับใช้กับสมาชิกในสังคมอย่างน่าชมเชย ส่วนการใช้บทร้อยกรองเพื่อความบันเทิงใจนั้นมิได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อความบันเทิงสถานเดียวแต่มีจุดมุ่งหมายอื่นร่วมด้วยเช่นเพื่อสั่งสอนอบรมและเพื่อเผยแพร่ศาสนา

พันธกิจที่สำคัญยิ่งของวรรณกรรมอีสานคือ การให้การศึกษาแก่ปวงชน วรรณกรรมเป็นตัวบทที่พระอาจารย์ผู้รู้ ผู้อาวุโสทั้งหลายได้สอนผู้เยาว์ให้เขียนและอ่านตัวอักษรธรรมตัวอักษรท้องถิ่น วิธีการสอนนั้นผูกเป็นกุศโลบายว่าใครคัดลอกหนังสือธรรมมุขปาฐะพระพุทศาสนาจะได้ผลอันสืบสืบทอดกันมา จึงเกิดธรรมเนียมการเขียนอ่านและจำคนอื่นลอกหนังสือถวายวัดสืบต่อกันมา ด้วยเหตุนี้ วรรณกรรมอีสานจึงแพร่หลายและสืบทอดมาอย่างอนุชนรุ่นหลังดังมีหลักฐานปรากฏในวรรณกรรมหลายเรื่อง

วรรณกรรมอีสานที่นิยมสร้างส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องพุทธศาสนา กฎหมายท้องถิ่น ตำรา ยา นิทานพื้นบ้าน วรรณกรรมคำสอน จาริตประเพณี ตำนานศาสนสถาน ตำนานวีรบุรุษ ตำนาน

วรรณกรรมอีสานมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตจิตใจของคนพื้นบ้านอย่างแยกกันไม่ออก ความเกี่ยวพันนี้นอกจากการที่นักร้องจะนำชีวิต อารมณ์ ความรู้สึกของชาวชนบทมาขับกล่อมเป็น เพลงแล้ว เขายังได้รับผลตอบแทนเป็นเงิน หรือ ชื่อเสียงจากการที่สามารถถ่ายทอดความรู้สึก ออกมาอย่างสมจริง ซึ่งแม้กระทั่งคนเมืองก็ยังปฏิเสธความมีเสน่ห์ของวรรณกรรมอีสานไม่ได้

ชีวิตและจิตใจของคนพื้นบ้านที่ปรากฏในวรรณกรรมอีสานนั้น อยู่ในรูปของพื้นบ้าน ทำนองเพลงพื้นบ้าน และภาษาพื้นบ้านที่ใช้สื่อเรื่องราวและความรู้สึก

ดินแดนอีสาน มีวรรณกรรมเกิดขึ้นมากมาย จากคนมีการศึกษาน้อย ยากจน พ่อแม่ทำ นานา จนกลายเป็นคนมีชื่อเสียง มีเงินมากมาย ก็เพราะดนตรีลูกทุ่งอีสาน มีเนื้อหาที่กินใจ สะท้อนวิถี ชีวิต อารมณ์ ความรู้สึก หรือ เนื้อหาถ้อยคำตลก สนุกสนานของคนอีสาน

วรรณกรรมภาคอีสานจะขับกล่อมเป็นทำนองอยู่ทั่วทุกแห่งหนในประเทศไทย เพลง ลูกทุ่งอีสานจึงเป็นที่รู้จักของคนเมือง หรือ ของภาคอื่น ๆ เพราะสถานที่ ภาษา ประเพณี การ ดำรงชีวิต ล้วนปรากฏอยู่ในดนตรีลูกทุ่งอีสานทั้งสิ้น

2.5 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคติธรรม

ประเภทของคติธรรม

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดคุณธรรม 8 ประการสำหรับนักเรียน ได้แก่

1) **ขยัน** คือ ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อดทน ไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค ความขยันต้องควบคู่กับการใช้ปัญญา แก้ปัญหาจนเกิดผลสำเร็จตาม ความมุ่งหมาย ผู้ที่มีความขยัน คือ ผู้ที่ตั้งใจทำอย่างจริงจังต่อ เรื่องในสิ่งที่ถูกที่ควร เป็นคนสู้ งาน มีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รักงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

2) **ประหยัด** คือ การรู้จักเก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ ผู้ที่มีความประ หยัด คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตเรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิด ก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า รู้จักทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของ ตนเองอยู่เสมอ

3) **ซื่อสัตย์** คือ ประพฤติตรง ไม่เอินเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปลอดจาก ความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ ผู้ที่มีความซื่อสัตย์ คือ ผู้ที่มีความประพฤติตรง ทั้งต่อหน้าที่ ต่อวิชาชีพ ตรงต่อเวลา ไม่ใช่เล่ห์กล คดโกง ทั้งทางตรงและทางอ้อม รับผิดชอบต่อตนเองและปฏิบัติอย่าง เต็มที่ถูกต้อง

4) **มีวินัย** คือ การยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งวินัยใน ตนเองและวินัยต่อสังคม ผู้ที่มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน/องค์กร/สังคมและประเทศ โดยที่ตนเองยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจ

5) **สุขภาพ** คือ เรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิริยามารยาทที่ดีงาม มีสัมมาคารวะ ผู้ที่มีความสุขภาพ คือ ผู้ที่อ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ ไม่ก้าวร้าว รุนแรง วางอำนาจข่มผู้อื่น ทั้งโดยวาจาและท่าทาง แต่ในเวลาเดียวกันยังคงมีความมั่นใจในตนเอง เป็นผู้ที่ มีมารยาท วางตนเหมาะสมตามวัฒนธรรมไทย

6) **สะอาด** คือ ปราศจากความมัวหมอง ทั้งกายใจ และสภาพแวดล้อม ความผ่องใส เป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น ผู้ที่มีความสะอาด คือ ผู้รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อมถูกต้องตามสุขลักษณะ ผีกฝนจิตใจมิให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ

7) **สามัคคี** คือ ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ การ เกิดงานการอย่างสร้างสรรค์ ปราศจากการทะเลาะวิวาท ไม่เอา رأดเอาเปรียบกัน เป็นการยอมรับความมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิด ความหลากหลายในเรื่องเชื้อชาติ ความกลมเกลียวกันในลักษณะเช่นนี้ เรียกอีกอย่างว่า ความสามัคคี ผู้ที่มีความสามัคคี คือ ผู้ที่เปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อตนเอง ทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การทำงานสำเร็จลุล่วง แก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้ที่มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ พร้อมทั้งจะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติ

8) **มีน้ำใจ** คือ ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทร เอาใจใส่ ให้ความสนใจในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน ผู้ที่มีน้ำใจ คือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่น เข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติการ เพื่อบรรเทาปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

ฉันทพร บุษปฤกษ์ (2554) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล สำหรับนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล สำหรับนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 2) ทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล สำหรับนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และ 3) ประเมินผลหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล สำหรับนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคล โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้ 3.1) เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลของนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ก่อนและหลังการใช้หลักสูตร 3.2) ประเมินความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลของนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ ระหว่างการใช้หลักสูตร 3.3) ศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลของนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ก่อนและหลังการใช้หลักสูตร 3.4) ศึกษาความคิดเห็นหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล สำหรับนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลหลังการใช้หลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ควรได้รับการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ ให้มีความสามารถทางด้าน

อารมณ์ ความสามารถทางด้านสังคม ร่วมกับความสามารถทางด้านปัญญาพร้อมกันไป โดยจัดเป็นหลักสูตรเสริมเพิ่มเติมในส่วนของการจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาได้รับการฝึกในสถานการณ์จริง หรือเสมือนสถานการณ์จริง ด้วยการฝึกเป็นกลุ่มร่วมกับเพื่อน เพื่อให้เกิดความสามารถ 3 ส่วน ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้คือ 1.1) ความสามารถในการเข้าใจตนเอง 1.2) ความสามารถในการเข้าใจผู้อื่น 1.3) ความสามารถในการอยู่ร่วมกันกับสังคม โดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ 2) องค์ประกอบหลักสูตร ประกอบด้วย สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร สารการเรียนรู้ของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อประกอบการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 3) ความรู้เกี่ยวกับการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล พบว่า ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล ค่าเฉลี่ย 4.00 อยู่ในระดับสูง 5) ความคิดเห็นที่มีต่อการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล พบว่า ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 6) ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตร ค่าเฉลี่ย 4.54 อยู่ในระดับสูงที่สุด และ 7) ประสิทธิภาพของหลักสูตรระหว่างและหลังการทดลองใช้หลักสูตรมีประสิทธิภาพ E_1 เท่ากับ 84.40 ประสิทธิภาพ E_2 เท่ากับ 85.00 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

สมหวัง มหาวัง (2554) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและประเมินหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 2) การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมและประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ 3) การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมกับโรงเรียนที่เป็นหน่วยศึกษา 4) การประเมินและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม และ 5) การนิเทศติดตามและประเมินผลงานครูผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผลการวิจัยพบว่า 1) การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความเหมาะสม ประกอบด้วย สภาพปัญหาและความจำเป็น หลักการ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร แนวการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม การวัดและประเมินผลและเกณฑ์การผ่านหลักสูตรฝึกอบรม 2) ครูมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษา ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและแสวงหาความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และความรู้เกี่ยวกับ การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูมีเจตคติ ได้แก่ ตระหนักและเห็นความสำคัญ รักการทำงานร่วมกัน การมีส่วนร่วมและการเห็นคุณค่าของตนเอง และครูมีทักษะ ได้แก่ สามารถทำหน่วยการเรียนรู้ และรายวิชาเพิ่มเติมได้อย่างเหมาะสม ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างสมรรถนะครู ได้แก่ วิสัยทัศน์และเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษา นโยบายสถานศึกษา ระยะเวลาในการเสริมสร้างสมรรถนะภาระหน้าที่ที่เพิ่มมากขึ้นของครู การมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม การมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติการและการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติการ 3) ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะด้านความรู้ ความเข้าใจ และมีการประเมินตนเองด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านเจตคติและด้านทักษะปฏิบัติ หลังการทดลองสูงกว่าการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และครูผู้เข้ารับ

การฝึกอบรมได้ประเมินความเหมาะสมการใช้หลักสูตรฝึกอบรมโดยรวม อยู่ในระดับมาก และ 4) นักเรียนที่เรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้และรายวิชาเพิ่มเติมที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความพึงพอใจต่อการเรียนทุกหน่วยการเรียนรู้และรายวิชาเพิ่มเติม อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

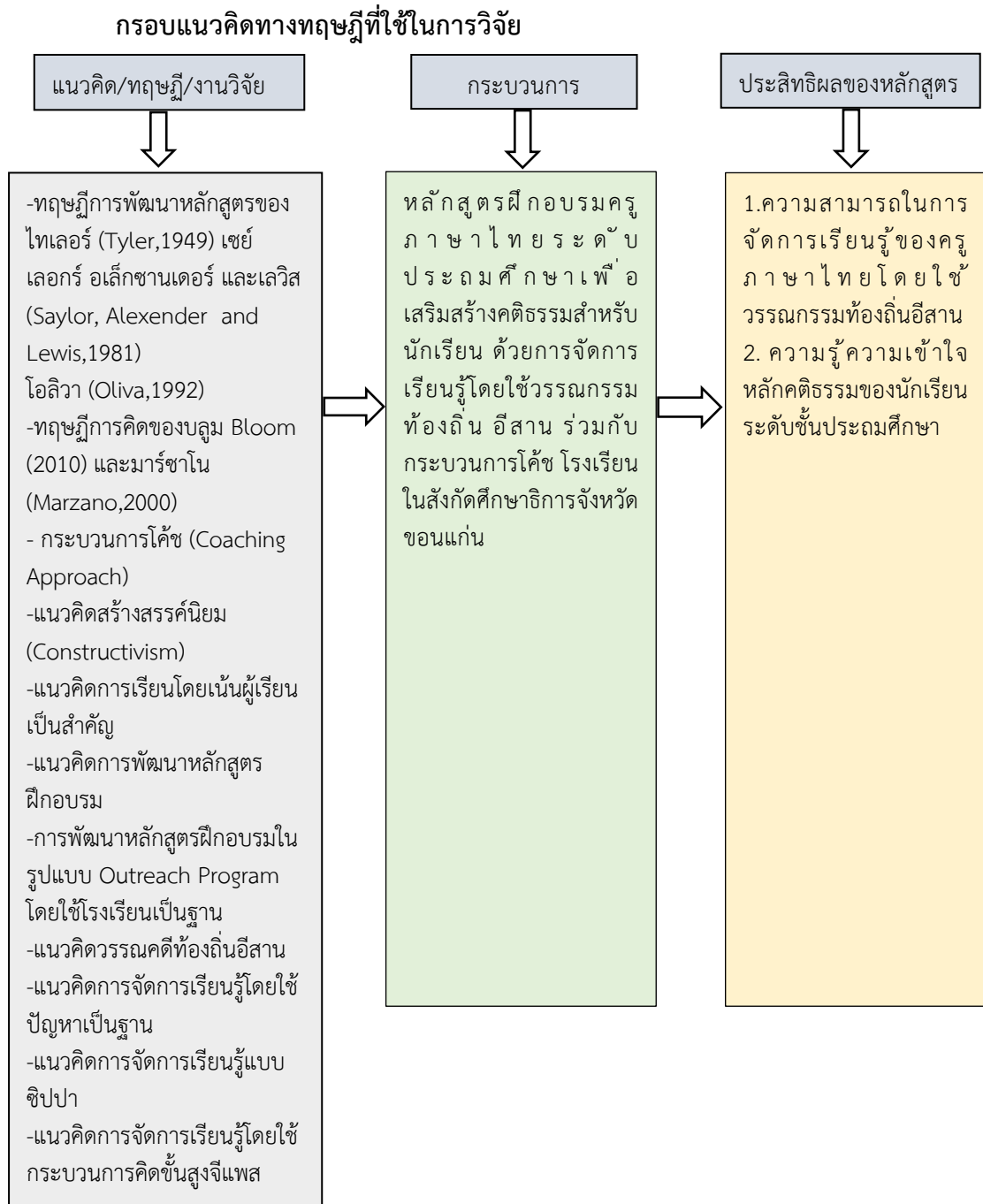
พีระพรรณ ทองศูนย์ (2556) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานใต้ ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานใต้ ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นจากการสัมภาษณ์บุคคลและการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรอบรมพบว่า หลักสูตรประกอบด้วยวิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ โครงสร้างเวลาเรียน การวัดและประเมินผล คำอธิบายรายวิชา เพื่อให้ครูนำไปออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ 2) หลักสูตรฝึกอบรมมีจำนวน 5 หน่วย การเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยหน่วยการฝึกอบรมที่ 1 เรื่องการวางแผนพัฒนาหลักสูตรการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานใต้ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Planning: P) หน่วยการฝึกอบรมที่ 2 การเชื่อมโยงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรอิงมาตรฐานกับหลักสูตรสถานศึกษา (Standard-based Curriculum: S) หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 นำแนวคิดการจัดการความรู้ (CSKTL) มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ หน่วยการฝึกอบรมที่ 4 การบริหารจัดการหลักสูตรการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานใต้ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Management System: M) หน่วยการฝึกอบรมที่ 5 การสร้างเครือข่ายหลักสูตรการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานใต้ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Network: N) 3) การทดลองใช้หลักสูตร พบว่าครูมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานใต้ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ก่อนและหลังการฝึกอบรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) การประเมินหลักสูตรและการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า หลักสูตรประกอบด้วยวิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ โครงสร้างเวลาเรียน การวัดและประเมินผล คำอธิบายรายวิชา เพื่อให้ครูนำไปออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม

สุนน ไวยบุญญา (2557) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาครูที่ส่งเสริมทักษะการสื่อสารสำหรับเด็กปฐมวัยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาครู ที่ส่งเสริมทักษะการสื่อสารสำหรับเด็กปฐมวัย และ 2) เพื่อประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาครูที่ส่งเสริมทักษะ การสื่อสารสำหรับเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาครูที่ส่งเสริมทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัยมีความเหมาะสมของหลักสูตรมีความเหมาะสมตามเกณฑ์มากที่สุด และมีการตรวจสอบประสิทธิภาพก่อนนำไปใช้จริงโดยผู้เชี่ยวชาญ และ 2) ประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาครูที่

ส่งเสริมทักษะการสื่อสารสำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า 2.1) นักศึกษาครุมีด้านความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรก่อนและหลังด้วยการวิเคราะห์สถิติ The Mann-Whitney U Test ได้ค่า = 2.33 ซึ่งมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.2) นักศึกษาครุมีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการสื่อสารสำหรับเด็กปฐมวัยด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก 2.3) นักศึกษาครุมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2.4) ทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัยหลังจากได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยนักศึกษาครุมีพัฒนาการด้านทักษะการสื่อสารดีขึ้น สามารถฟัง พูด อ่าน เขียน และสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ในระดับดีมาก 2.5) เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาครุภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ชโรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3

การสังเคราะห์ภาพรวมจากการสังเคราะห์

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

3.1 การสังเคราะห์ภาพรวม

การเสนอภาพรวมการสังเคราะห์ชุดโครงการนี้ คณะผู้วิจัยขอเสนอภาพรวมในการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1.1 ภาพรวมการสังเคราะห์ชุดโครงการ จำนวน 2 โครงการ ดังปรากฏในตารางที่ 1

1.2 ผลการศึกษาจากการสังเคราะห์โครงการต่าง ๆ ได้แก่ การสังเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนในศตวรรษ ที่ 21 และการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 1 การเสนอภาพรวมการสังเคราะห์ชุดโครงการ จำนวน 2 โครงการ

โครงการ	ผู้รับผิดชอบ
การสังเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนในศตวรรษ ที่ 21	บัญชา ธรรมบุตร และคณะ
การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น	ณัฐกิตต์ สิริวัฒนาทากุล และคณะ

3.2 ผลการศึกษาจากการสังเคราะห์โครงการต่าง ๆ

ผลงานการวิจัยทั้งหมดในชุดโครงการนี้ได้นำมาสรุปไว้โดยสังเขปในบทนี้ ซึ่งรายละเอียดต่าง ๆ ได้รวบรวมและเขียนไว้ในรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ของแต่ละชุดโครงการ ผลการดำเนินงานและข้อสรุปโดยสังเขปของแต่ละโครงการมีดังต่อไปนี้

3.2.1 ผลการดำเนินงานของโครงการวิจัยที่ 1 การสังเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนในศตวรรษ ที่ 21

การสังเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยม สำหรับนักเรียนในศตวรรษ ที่ 21 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสังเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนในศตวรรษ ที่ 21 2) เพื่อพัฒนาคตินิยมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่จัดการ

เรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน 3) เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน 4) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis & Mc Taggart ซึ่งแบ่งเป็น 4 วงจร ดังนี้ 1) ขั้นวางแผน (Planning) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ และดำเนินการสร้างเครื่องมือและหาประสิทธิภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 2) ขั้นปฏิบัติการ (Action) นำแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องวรรณกรรมท้องถิ่นมาใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 3) ขั้นสังเกตการณ์ (Observer) ครูผู้สอนสังเกตการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติการสอน ซึ่งครูผู้สอนและผู้ช่วยครูจะสังเกตกระบวนการของการปฏิบัติ และผลของการปฏิบัติ 4) ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection) ประเมินหรือตรวจสอบกระบวนการ ปัญหาที่ได้จากการสังเกตการณ์ ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้สรุปผลดังกล่าว ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการประเมินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา ผลการศึกษา พบว่า การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.41) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.08) แสดงว่ามีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ระดับมาก

ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา ผลการศึกษา พบว่า ความสามารถในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ภาพรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.54) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.10) แสดงว่ามีความสามารถในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ระดับมากที่สุด

ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่ทำแบบวัดคตินิยม ก่อนและหลังเรียน ผลการศึกษา พบว่า ความรู้การจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่ทำแบบวัดคตินิยม พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05 ทั้งนี้ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 9.09) และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 1.72) เมื่อเรียนแล้ว ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่ทำแบบวัดคตินิยม พบว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย

โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 สูงขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 17.94) และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 1.01)

ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน การจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียน การจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียน การจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ภาพรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.48) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.18) แสดงว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ระดับมาก

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยเกี่ยวกับการสังเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 โดยจากการได้เก็บข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ ตำรา เอกสาร งานวิจัย การสัมภาษณ์คณาจารย์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย และสนทนากลุ่มย่อยครูภาษาไทย ระดับประถมศึกษา เกี่ยวกับความต้องการ ทั้งนี้จากผลการสังเคราะห์ข้อมูลพบว่า ไม่ว่าจะเป็ เอกสารหรือสัมภาษณ์ บุคคลทุกคนเห็นเป็นแนวทางเดียวกันว่ามีความต้องการอย่างยั้งที่จะให้มีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ที่จะทำใ้ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา มีความรู้ความสามารถเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาด้านการนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคติธรรมใ้แก่นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ชลธิชา หอมพุง (2560) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุกเพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ได้ผลการวิจัย ดังนี้ 1. ผลการวิเคราะห์วรรณกรรมมีดังนี้ 1.1) ผลการปริวรรตวรรณกรรมท้องถิ่นพบว่าวรรณกรรมท้องถิ่นต้นฉบับมีข้อความบางอย่างขาดหายและลบเลือนแต่ไม่กระทบกับใจความหลัก 1.2) การวิเคราะห์ตามแนวทางวรรณคดีพบว่า วรรณกรรมท้องถิ่นมีทั้งความงามทางวรรณศิลป์และข้อคิดในการใช้ชีวิต 1.3) การวิเคราะห์ทางคติชนวิทยาพบว่าวรรณกรรมมีบทบาทที่สำคัญในการสอนการปฏิบัติตนและคุณธรรม จริยธรรม และสะท้อนภูมิปัญญา ความเชื่อ ค่านิยม และวัฒนธรรม การวิเคราะห์ทางจิตวิทยาพบว่าวรรณกรรมส่งเสริมใ้บุคคลมี Super Ego ด้านทฤษฎีการเสริมแรงปรากฏทั้งตัวเสริมแรงบวกและตัวเสริมแรงลบและการวิเคราะห์ด้านสังคมวิทยา มีการกล่าวถึงบรรทัดฐานทางสังคม 3 ประเภท ได้แก่ วิถีประชา จารีตประเพณี และกฎหมาย สถาบันทางสังคมปรากฏ 3 สถาบัน คือ ครอบครัว ศาสนา และการปกครอง 2. พัฒนาแนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ได้ทั้งหมด 58 แนวการจัดการเรียนรู้ ซึ่งทุกแนวการจัดการเรียนรู้มีค่าประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ เฉลี่ย 5.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.30 ผลการทดลองใช้และการขยายผล ด้านความพึงพอใจ พบว่าทั้งครูและนักเรียนโรงเรียนทดลองและโรงเรียนขยายผลมีความพึงพอใจแนวการจัดกิจกรรมในระดับมากที่สุด โดยด้านที่พึงพอใจสูงที่สุดคือด้านกิจกรรม รองลงมาคือด้านประโยชน์ และรองลงมาคือด้านเนื้อหา ด้านการเกิดขึ้นของความสามารถในศตวรรษที่ 21 ทั้ง

กลุ่มทดลองและกลุ่มขยายผลมีความความสามารถในศตวรรษที่ 2 ของผู้เรียนสูงขึ้นทั้ง 4 ด้านตามลำดับ คือ ด้านการทำงานร่วมกัน ด้านการใช้วิจารณญาณ ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านการแก้ปัญหา

ข้อเสนอแนะ

การสังเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยม สำหรับนักเรียนในศตวรรษ ที่ 21 คณะผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า การสังเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยม สำหรับนักเรียนในศตวรรษ ที่ 21 สามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาได้ โดยจะต้องมีการเตรียมสื่อ อุปกรณ์ เอกสารให้ครบถ้วน ทั้งนี้เนื่องจากหากขาดส่วนใดส่วนหนึ่งไปอาจทำให้การจัดการเรียนรู้นั้นไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อนำการสังเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยม สำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ไปสร้างเป็นหลักสูตรฝึกอบรมครูประจำการทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

2.2 ผลการดำเนินงานของโครงการวิจัยที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยม สำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสังเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 2) เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น 3) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น 4) เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น 5) เพื่อประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการ (Need Analysis: R1) เป็นขั้นตอนที่ได้มีการวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร แนวคิด

ทฤษฎี ผลการวิจัยสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำมาสังเคราะห์เพื่อไปสู่ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D1) เป็นขั้นตอนที่ได้จากการนำผลในขั้นตอนที่ 1 มาออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร (Implementation: R2) เป็นการทดลองใช้หลักสูตร ขั้นนี้เป็นการนำหลักสูตรและคู่มือหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับกระบวนการโค้ช ไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร (Evaluation: D2) เป็นขั้นตอนการประเมิน และปรับปรุงหลักสูตรและคู่มืออบรมหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้สรุปผลดังกล่าว ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ทั้งการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์คณาจารย์ผู้สอนภาษาไทย และการสนทนากลุ่มย่อยครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา พบว่า มีความต้องการที่จะให้มีการฝึกอบรมให้แก่ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา ทั้งนี้หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาต้องมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจน เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซักถาม แสดงความคิดเห็น โดยครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานเป็นอย่างดี และต้องนำแนวคิดการเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ใช้ในการพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ที่มองว่าการฝึกอบรมมีความสำคัญและมีความต้องการที่จะเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ของตนเอง

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช

ข้อมูลจากการศึกษาพบว่าหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช ประกอบไปด้วย 1) สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) สาระการเรียนรู้ประจำหน่วย ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ แนวคิดวรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน 1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 แนวคิดการเสริมสร้างคติธรรมสำหรับผู้เรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาไทย หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน และ 5) กระบวนการฝึกอบรม ซึ่งมีกระบวนการจัดกิจกรรมการอบรม 5 ขั้นตอนหรือ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่เรียกว่า SBADF ดังนี้ ขั้นที่ 1 เร้าความสนใจ

(Stimulation) เป็นขั้นตอนที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เตรียมความพร้อมก่อนที่จะมีการ อบรม ซึ่งวิทยากรต้องหาสิ่งเร้าความสนใจผู้เข้ารับการอบรมโดยอาจให้เล่นเกม หรือควิทัศน์ใน เรื่อง ที่เกี่ยวข้อง กับ สิ่งที่จะอบรม จากนั้นเป็นการซักถาม อภิปราย แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยน เรียนรู้ ซึ่งกันและกัน ขั้นที่ 2 ระดมพลังสมอง (Brain Storming) เป็นขั้นตอนที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้ เข้ารับ การอบรมรวมพลังสมอง ระดมความคิดและปรึกษาหารือกันก่อนที่จะลงมือปฏิบัติหรืออบรม แยกกลุ่ม แบ่งหน้าที่กันและมอบหมายภาระงานภายในกลุ่ม ขั้นที่ 3 ปฏิบัติงาน (Action) เป็นขั้นตอน ที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย โดยกิจกรรม อาจจะทำให้ศึกษาเอกสารการเรียนรู้ ทำใบงาน นำเสนอผลงานเกี่ยวกับประเด็นที่วิทยากร มอบหมายให้ ขั้นที่ 4 สรุปและอภิปราย (Discussion) เป็นขั้นตอนที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมร่วมกัน สรุปบทเรียนที่ได้รับการอบรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ อาจสรุปในรูปแบบ การบันทึกลงในกระดาษ ชาร์ต สมุดบันทึก หรือแผนภาพความคิด จากนั้นร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับ ข้อสรุปที่ได้ขั้นที่ 5 สะท้อน ผล (Reflection) เป็นขั้นตอนที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรม และวิทยากรร่วมกันสะท้อนผล การอบรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็น และวิพากษ์วิจารณ์ซึ่ง ผลที่ได้จะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาให้ผู้สอน และผู้เรียนเกิดทักษะ กระบวนการ และเจตคติที่ดี ต่อไป 6) กิจกรรมการเรียนรู้ 7) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 8) การวัดและประเมินผลหลักสูตร นอกจากนี้ผลการประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร และคู่มือ ฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการ เรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมฉบับร่างมีความสอดคล้องในภาพรวม ได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.63) และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D. = 0.05) แสดงว่ามีความสอดคล้องระดับมากที่สุด และหลักสูตรฝึกอบรมฉบับร่างมี ความเหมาะสม ในภาพรวม ได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.53) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.06) แสดงว่ามีความเหมาะสม ระดับมากที่สุด

ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินธรรม สำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช 1.1 ผลทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ของครู ภาษาไทยระดับประถมศึกษา หลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้ ก่อน อบรมมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 19.02) และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 1.66) เมื่อรับการ ฝึกอบรม หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัด ศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น พบว่าความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา สูงขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 27.12) และมีค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D. = 1.17) 1.2 ผลการประเมินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรม ท้องถิ่นอีสานของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา พบว่า การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา ภาพรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.45) และค่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.22) แสดงว่ามีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ระดับมาก และถ้าพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีผลการประเมินใน

จัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ระดับมาก ส่วนข้อที่มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน น้อยที่สุด คือ ข้อที่ 7 การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.40) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.57) แสดงว่ามีความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ระดับมาก

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โดยจากการได้เก็บข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ ตำรา เอกสาร งานวิจัย การสัมภาษณ์คณาจารย์สาขาวิชาการสอนภาษาไทย และสนทนากลุ่มย่อยครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา เกี่ยวกับความต้องการ ทั้งนี้จากผลการสังเคราะห์ข้อมูลพบว่า ไม่ว่าจะเป็นเอกสารหรือสัมภาษณ์ บุคคลทุกคนเห็นเป็นแนวทางเดียวกันว่ามีความต้องการอย่างยั้งที่จะให้มีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ที่จะทำใ้ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา มีความรู้ความสามารถเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาด้านการนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมใ้แก่นักเรียนซึ่งสอดคล้องกับ (Mink, Owen, 1993 : 2) กล่าวว่ การโค้ชเป็นกระบวนการของบุคคลที่เรียกว่าผู้โค้ช สร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่ช่วยให้เขาเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ผู้โค้ชจะช่วยให้บุคคลได้บรรลุเป้าหมายการทำงานในระดับที่สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ กระบวนการนี้เป็นการสร้างใ้บุคคลมีความเข้มแข็งขึ้น ภูมิใจในตนเองแสดงความสามารถซึ่งเป็นผลต่อการทำงานที่จะตามมา กระบวนชี้แนะจึงเป็นกระบวนการเสริมพลังอำนาจ สอดคล้องกับคำกล่าวของเฉลิมชัย พันธุ์เลิศ (2549 : 23) ที่กล่าวว่า การโค้ชเป็นการดำเนินการที่เน้นปฏิสัมพันธ์รายบุคคลหรือกลุ่มย่อยที่ผู้ที่มีหน้าที่ชี้แนะได้ช่วยเหลือใ้ผู้ได้รับการชี้แนะ สามารถวัดกรอบความคิด ทบทวนการทำงานที่ผ่านมา และแสวงหาแนวทางในการพัฒนางาน/แก้ปัญหาการทำงานด้วยตนเอง นอกจากนี้การโค้ชยังเป็นกระบวนการที่เป็นเครื่องมือสำคัญที่ใ้รับการยอมรับใ้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากรในองค์กรใ้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้ได้รับการโค้ชตระหนักรู้ถึงความเป็นไปของตนเองและจุดที่ตนเองยืนอยู่ในทุก ๆ ด้าน อันมีความสำคัญยั้งต่อการกำหนดเป้าหมายอย่างสร้างสรรค์ รวมถึงการค้นพบศักยภาพและความสามารถของตนเองที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้นด้วยความมุ่งมั่นและตั้งอยู่บนทัศนคติที่ดีผู้ที่มีบทบาทอันยั้งใหญ่นี้ใ้แก่โค้ช (Coach) อาจจะเป็นผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการโค้ชบุคลากร เริ่มตั้งแต่ความรู้ความเข้าใจในการโค้ชซึ่ง เป้าหมายวัตถุประสงค์ การเรียนรู้เพื่อใ้รู้จักธรรมชาติของใ้ที่จะได้รับการโค้ช วิธีการโค้ช (Coach) การวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่าง ๆ ในการโค้ช ตลอดจนสามารถมีเทคนิคอันแยบยลเพื่อปฏิบัติการโค้ชซึ่งใ้สมบูรณ์จนจบกระบวนการและทรงความมีประสิทธิภาพใ้เกิดแก่ผู้ได้รับการโค้ช ซึ่งการโค้ชนี้เป็นการพัฒนาบุคลากรใ้มีความรู้ความสามารถ พัฒนางานประจำของตนเอง ตลอดจนนำความรู้ที่ใ้ไปใช้ในการพัฒนาองค์กรหรือหน่วยงานต่อไป ดังเช่น สมาน รังสิโยภุชณ์ (2524 : 80) ที่กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมใ้บุคคลมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการทำงานดีขึ้น ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการทำงานใ้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นหรืออีกนัยหนึ่ง การพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการที่จะเสริมสร้างและเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ ความสามารถ ทักษะ อุปนิสัย ทัศนคติ และวิธีการในการทำงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งการโค้ชครูถือว่า

เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจ เพิ่มเติมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้แก่ครูผู้ที่จะนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้กับนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช คณะผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมเป็นหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของ ผู้เข้ารับการอบรม โดยผู้เข้ารับการอบรมได้แสดงความคิดเห็นว่าเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับ การอบรมนำไปใช้ประโยชน์ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นเมื่อจะมีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมใด ๆ ผู้พัฒนา หลักสูตรจำเป็นต้องมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม อย่างรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นการสอบถาม สัมภาษณ์ สทนากลุ่มย่อย หรือการวิเคราะห์เอกสาร ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้หลักสูตรตอบสนองความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ความเข้าใจจากการอบรมไปใช้ต่อไป

2. จากผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้าง คตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการ โค้ช เป็นหลักสูตรที่ตรงกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ มีองค์ประกอบของหลักสูตร ถูกต้องครบถ้วน มี กระบวนการที่เป็นระบบ สามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาได้ ดังนั้น เมื่อนำหลักสูตรไปใช้จะต้องศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตร และกระบวนการของหลักสูตร เป็นอย่างดี โดยจะต้องมีการเตรียมสื่อ อุปกรณ์ เอกสารให้ครบถ้วน ทั้งนี้เนื่องจากหากขาดส่วนใด ส่วนหนึ่งไปอาจทำให้การฝึกอบรมตามหลักสูตรนั้นไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. หลักสูตรฝึกอบรม สามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา ได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนั้นควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อนำหลักสูตรฝึกอบรมดังกล่าวไปใช้ ใน การฝึกอบรมครูประจำการทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

2. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน และการโค้ช ทั้งนี้จะได้นำความคิดเห็นดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ต่อไป

บทที่ 4

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการศึกษา

ผลสรุปของชุดโครงการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น พบว่า

4.1.1 ผลการสังเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ 1) การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา ภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2) การจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ความรู้เกี่ยวกับคตินิยม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 4) ความคิดเห็นของนักเรียน การจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ภาพรวม อยู่ในระดับมาก

4.1.2 ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ดังนี้ 1) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและหาความต้องการจำเป็น พบว่าอาจารย์และครูภาษาไทยต่างต้องการให้มีหลักสูตรอบรมในเรื่องการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน เพื่อที่ครูจะได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนอ่านและเขียนภาษาไทย ได้นำแนวคิดใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน 2) ผลการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม พบว่าหลักสูตรฝึกอบรมฉบับร่างมีความสอดคล้องในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเหมาะสมในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการนำหลักสูตรไปทดลองใช้พบว่า หลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญ .05 ความสามารถการจัดการเรียนรู้ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมครูเป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของครู และนำไปใช้เสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนได้

4.2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ได้คู่มือ จำนวน 1 เล่ม ดังนี้

4.2.1 คู่มือการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

4.3. ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

จากการศึกษาวิจัยในชุดโครงการนี้ ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่ายังมีประเด็นสำคัญอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องศึกษาเพิ่มเติมดังนี้

4.3.1. ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครู – อาจารย์สอนภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น สำหรับครูสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา และอาจารย์สอนภาษาไทยระดับอุดมศึกษาต่อไป

บรรณานุกรม

- กมล รอดคล้าย. (2557). สพฐ.ตั้งทีมแก้ ป.3 อ่านไม่ออกวาง 4 ชั้น-เริ่มเต็มรูปแบบปี' 58. มติชน. 30
กรมวิชาการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร :
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมวิชาการ (2546). *การจัดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (2546). *กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน/กรมวิชาการ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพ : ศุภสภา
ลาดพร้าว.
- กรองเทพ เคลือบพณิชกุล. (2542). *การใช้ภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- กลิน สระทองเนียม. (2545). “การอ่านเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ตลอดชีวิต แต่ทำไมคนไทยไม่ชอบ
อ่านหนังสือ” ประชาศึกษา, 53(1) : 25
- กอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์. (2551). *ทักษะภาษาเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- กาญจนา कुमारิกษ์. (2540). *พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร*. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กาญจนา कुमारิกษ์ (2558). *พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร*. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กาญจนา เชื้อมจันทร์. (2554). *วิธีสร้างนิสัยรักการอ่าน*. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2561. สืบค้นได้
จาก<http://www.thaigoodview.com>.
- กาญจนา บุญรมย์. (2537). *การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา*. อุบลราชธานี : ฝ่ายเอกสารตำรา
สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ฉันท ชาติทอง. (2554). *การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิด*. กรุงเทพมหานคร: เพชรเกษมการพิมพ์.
- ฉันท ชาติทอง. (2552). *การจัดการชั้นเรียนห้องเรียนแห่งความสุข (Classroom Management:
Happiness Classroom)*. กรุงเทพมหานคร: เพชรเกษมการพิมพ์.
- จรรยา มีธนากร. (2558). *กทม. ดิวเข้มโรงเรียนแก้ปัญหาเด็กอ่านหนังสือไม่ออก ปี 58 เด็ก กทม.อ่าน
เขียนได้*. ไทยรัฐ.
- จินตนา ไบกาชุย. (2547). *เทคนิคการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภา. ลาดพร้าว.
- จุฬาลักษณ์ นิลสาขา. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความสามารถในการสอนอ่าน
และวินิจฉัยการอ่าน สำหรับครูระดับประถมศึกษาตอนต้น*. ฉบับภาษาไทย สาขา
มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ และศิลปะ. ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). *การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน (Reading and Reading
Promotion)*. กรุงเทพมหานคร: โสภณการพิมพ์.
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ และคณะ. (2546). *หนังสือเรียน ช่วงชั้นที่ 3 ภาษาไทย ม.1*. นนทบุรี : ไทยร่ม
เกล้า.
- ณัฐพงศ์ชัย ไทรพงษ์พันธ์ (2557). *การพัฒนาหลักสูตร*. ราชบุรี : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
หมู่บ้านจอมบึง.
- ทัศนีย์ ศุภเมธี. (2542). *การสอนภาษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ สถาบัน
ราชภัฏชลบุรี.

- ธนู ทดแทนคุณ และกุลวดี แพทย์พิทักษ์. (2548). *ภาษาไทย 1*. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- ธำรง บัวศรี. (2532). *ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: ครุสภา
ลาดพร้าวธำรง บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและการพัฒนา*.
กรุงเทพมหานคร : พัฒนาศึกษา.
- ฉันทพร บุษปฤกษ์. “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่าง
บุคคล สำหรับนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล.” วิทยานิพนธ์
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.
- ธิดาวรรณ สีหะวงษ์. (2556). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และแรงจูงใจใฝ่
สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่3ระหว่างการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบ BBL และ
แบบ 4 MAT*. ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นภดล จันท์เพ็ญ. (2542.) *การใช้ภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร : ต้นอ้อ-แกรมมี.
- บังอร ทองพูนศักดิ์. (2542). *พฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทยระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร :
คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- บัญชา อึ้งสกุล. (2544). *การวางแผนการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู*. วารสารวิชาการ, 5(12), 48-
53.
- บันลือ พงกษะวัน. (2539). *มิติใหม่ในการสอนอ่าน*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- บันลือ พงกษะวัน. (2543). *แนวทางการพัฒนาการอ่านเร็ว คิดเป็น*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2554). *การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development)*. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุษบา บัวสมบุญ, สรัญญา จันท์ชูสกุล, พินดา วราสุนันท์, ณัฐกิตติ์ นาทา. (2561). *การสำรวจ
นวัตกรรมการสอนอ่านและเขียนภาษาไทยของครูในระดับชั้นประถมศึกษา*. วารสาร
ศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย. ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2561).
- ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์. (2561). *ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู (Professional
Learning Community : PLC) กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการศึกษา : แนวคิดสู่การ
ปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร : M & N Desing Printing.
- ปรียา หิรัญประดิษฐ์. (2552). *การใช้ภาษาไทยในวงราชการ*. กรุงเทพมหานคร : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ปิตินันท์ สุทธสาร. (2559). *คู่มือการสอนอ่านเขียนแจกลูกสะกดคำ*. ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย จำกัด.
- เปลื้อง ณ นคร (2544). *ศิลปะแห่งการอ่าน : หลักวิธีการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพมหานคร :
ข้าวฟ่าง.
- ผะอบ โปษะกฤษณะ. (2538). *ลักษณะสำคัญของภาษาไทย การเขียน การอ่าน การพูด การฟัง และ
ราชาศัพท์*. กรุงเทพมหานคร : รวมสาส์น.

- พรพิไล เลิศวิชาและอัครภูมิ จารุภากร. (2550). *ออกแบบกระบวนการเรียนรู้โดยเข้าใจสมอง*. กรุงเทพมหานคร : ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด .
- พินดา วราสุนันท์, บุชบา บัวสมบุรณ์, สรัญญา จันท์ชูสกุล, ณัฐกิตติ์ นาทา. (2560). *ผลการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ไปใช้ในการสอนอ่าน และเขียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาในเขตกรุงเทพและปริมณฑล*. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ* : ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม-มิถุนายน 2560.
- พระพรธ ทองศูนย์. (2556). “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาหลักสูตรการจัดการความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานใต้ ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม.” *วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญา ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร*. พุทธชาต ทองกร. (2551). *นวัตกรรมที่ใช้แก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอ่านภาษาไทย*. *วารสารวิชาการ*, 11(2): 81-86.
- มธุรส ประภาจันทร์ มารุต พัฒนา วิชัย วงษ์ใหญ่ โชติมา หนูพริก. (2559). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความสามารถในการสอนอ่านและวินิจฉัยการอ่าน สำหรับครูระดับประถมศึกษาตอนต้น*. *วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University: ฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. (พฤษภาคม – สิงหาคม 2559).
- รวีวัตร์ สิริภูบาล. (2543). “การพัฒนาแบบจำลองฝึกอบรมครูเชิงทักษะปฏิบัติ.” *ปริญญา วิทยานิพนธ์การศึกษาศึกษาศาสตร์บัณฑิต (เทคโนโลยีทางการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*.
- รุจิร ภูสาระ. (2545). *การพัฒนาหลักสูตร: ตามแนวปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.
- เรวณี ชัยเชาวรัตน์. (2559). *กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาครูด้านการออกแบบการเรียนรู้ผ่านการเข้าร่วมเป็นสมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ*. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- วรรณ โสมประยูร. (2544). *การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- วรรณ โสมประยูร. (2553). *เทคนิคการสอนภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า วิชาการ จำกัด.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด,เอกรินทร์ สังข์ทอง และชวลิต เกิดทิพย์. (2557). *รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย*. *วารสาร Hatyai Journal* 12 (2) : 123-124.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2523). *พัฒนาหลักสูตรและการสอน*. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองธรรม.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2525). *การพัฒนาหลักสูตรการสอนมิติใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : เนศการพิมพ์.

- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : อาร์ แอนด์ ปรีนธ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2538). *ทฤษฎีและการพัฒนาหลักสูตร*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2551). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- ศิริพร ลิ้มตระกูล. (2547). “*ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการอ่าน*.” ในเอกสารการสอนชุดวิชาการอ่าน ภาษาไทย หน่วยที่ 1-7. พิมพ์ครั้งที่ 12. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สงัด อุทรานันท์. (2532). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสถาบันภาษาไทย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2559). *คู่มือการสอนอ่านเขียนแจกลูกสะกดคำ*. ชุมชนุ สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สถาบันส่งเสริมอัจฉริยภาพและนวัตกรรมการเรียนรู้. (2550ก). *การศึกษามลการติดตามการ ดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง(BBL: Brain-based Learning)ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบเข้มแข็ง*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมชนุสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สถาบันส่งเสริมอัจฉริยภาพและนวัตกรรมการเรียนรู้. (2550ข). *การศึกษามลการติดตามการ ดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง(BBL :Brain-based Learning) ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนศูนย์ปฐมวัยต้นแบบเข้มแข็ง*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมชนุสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สถาบันส่งเสริมอัจฉริยภาพและนวัตกรรมการเรียนรู้. (2550ค). *สมองเรียนรู้อย่างไร. เอกสาร ประกอบการอบรมครู BBL ระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : สำนักวิชาการและ มาตรฐานการศึกษา.
- สนิท ตั้งทวี. (2536). *อ่านไทย*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- สมพร มั่นตะสูตรแพ่งพิพัฒน์. (2534). *การอ่านทั่วไป*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- สมหวัง มหาวัง. (2554). “*การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบูรณา การภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*.” วิทยานิพนธ์การศึกษาดุขฎี บัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). *โครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบการคิดต้นแบบการเรียนรู้ทางด้านทฤษฎีและแนว ปฏิบัติ*. (ม.ป.ท.)
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2549). *รายงานการ ประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) .

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). รายงานการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาไทย : การวิเคราะห์ห่อภิมาณ (Meta-analysis). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2554). รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูและผู้เรียนในการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต. กรุงเทพมหานคร : สกศ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). แนวทางการดำเนินงานเพื่อขยายผลการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาในการสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต. กรุงเทพมหานคร : สกศ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2555). สภาวะการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลก. กรุงเทพมหานคร: พรินทวาทกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). รายงานการประเมินการปฏิรูปการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: ครูสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถของเด็กในการอ่านวิเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: พรินทวาทกราฟฟิค.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). เอกสารแนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอน ตามเจตนารมณ์กระทรวงศึกษาธิการ “2549 ปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน” แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์. กรุงเทพมหานคร : ครูสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2549). แนวทางการบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอน. เอกสารแนวทางการปฏิรูปการเรียนการสอนตามเจตนารมณ์ กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2546). สรุปผลการประชุมวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 จุด. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553) ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำลี รักสุทธี. (2550). ทางก้าวสู่มืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร : ธนธัชการพิมพ์.
- สำลี รักสุทธี. (2553). การจัดทำสื่อนวัตกรรมและแผนประกอบสื่อนวัตกรรม. นนทบุรี : เพิ่มทรัพย์การพิมพ์.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. (2539). เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 5 (Thai 5) หน่วยที่ 1-5. กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์.
- สุเทพ อ่วมเจริญ. (2558). การพัฒนาหลักสูตร : ทฤษฎีและการปฏิบัติ. นครปฐม : ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์.

- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2539). *ปัญหาการอ่านภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุนน ไวยบุญญา. (2557). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของ นักศึกษาครูที่ส่งเสริมทักษะการสื่อสารสำหรับเด็กปฐมวัย*. สาขาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุมิตร คุณานุกร. *หลักสูตรและการสอน*. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สุรพล ธรรมร่มดี, ทศนีย์ จันอินทร์, และคงกฤษ ไตรรงค์. (2553). *อาศรมศิลป์วิจัย : การวิจัยและพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ แนวจิตตปัญญา*. โครงการเอกสารวิชาการการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ลำดับที่ 8. นครปฐม : เอมี เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด
- เสาวลักษณ์ รัตนวิเศษ (2543). *การพัฒนาการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา*. กรุงเทพมหานคร : ประยูรวงศ์พรินต์ติ้ง.
- อรุณรุ่ง โยธสิงห์ และสำราญ กำจัดภัย. (2559). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา*. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2559).
- อุทามาตร์ erguson. (2557). *การพัฒนาผลการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการเขียนสื่อความของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมแบบ 4 MAT กับแบบ BBL*. ปรินญาการศึกษา มหาบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ภาษาต่างประเทศ

- APEID. (1977). *Implanting curriculum : A Symposium of Experience from The Asian Region*. Bangkok; UNESCO Regional Office Education in Asia.
- Beauchamp (1975). *Curriculum Theory*. 3 rd ed. Wilmette Illinoid : The Kagg Press.
- Best, John W. (1981). *Research in education*. London: Prentice-Hall India.
- Boyd, V. (1992). *School context. Bridge or barrier to change?* Austin, TX : Southwest Educational Development Laboratory.
- Caine and Caine. (1989). *Teaching and the human brain*. Alexandria: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Caine and Caine. (1991). *Teaching and the human brain*. Alexandria: Association for Supervision and Curriculum Development
- Dale, E. (1969). *Audiovisual methods in teaching*, third edition. New York: The Dryden Press; Holt, Rinehart and Winston.
- Darling – Hammond, L. (1994, November). *The current status of teaching and teacher development in the United States*. New York : Teacher College, Columbia University.

- DuFour, R., & Eaker, R. (1998). *Professional Learning communities at work: Best practices for enhancing student achievement*. Bloomington, IN: Solution Education Service.
- DuFour, R., Eaker, R., & Many, T. (2006). *Learning by Doing A Handbook for Professional Learning Communities at Work*. Bloomington, IN: Solution Tree Press.
- Eastwood, K., & Louis, K. (1992). *Restructuring that lasts: Managing the performance dip*. *Journal of School Leadership*, 2(2), 213-224.
- Eric Jensen. (2000). *Brain-Based Learning the new science of teaching the training*. Sun Diego, CA: The Brain store.
- Fullan, M. (1999). *Change Forces: The Sequel*. London. Falmer Press.
- Fullan and Good. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw Hill.
- Hargreaves, A. (2003). *Teaching in the knowledge society: Education in the age of insecurity*. New York: Teacher College Press.
- Hord, S.M. (1997). *Professional learning communities : Communities of inquiry and improvement*. Austin : Southwest Educational Development Laboratory. journal.oas.psu.ac.th/index.php/asj/article/viewFile/125/688
- Hord, Roussin & Sommers (2010). *Guiding professional Learning Community*. United of America.
- Joyce, B, & Weil, M. and Showers, B. (1993). *Model of teaching*. 4th ed. Boston : Allyn and Bacon : A Divison of Simon & Schuster, Inc.
- Joyce, B, & Weil, M. and Showers, (1996). *Model of teaching*. 5th ed. Boston : Allyn and Bacon.
- Joyce, B, & Weil, M. and Showers,. (2000). *Models of Teaching*. (6th ed.) Boston: Allyn and Bacon.
- Kotter, J. P., & Cohen. (2002). *The heart of change: Real-life stories of how people change their organizations*. Boston: Harvard Business School Press.
- Kruse, S., Louis, S.K., & Bryk, A. (1995). *Building professional learning community in schools*. Madison, WI: Center for School Organization and Restructuring.
- Little, J. W. (1997). *Excellence in professional development and professional Community*. Washington, D.C.: Office of Educational Research and Improvement.
- Luis, K. S., & Kruse, S. D. (1995). *Professional and community: Perspectives on reforming urban schools*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.

- Ministry of Education (MOE). (2009). *Teachers-The Heart of Quality Education*. Retrieved from <http://www.moe.gov.sg/media/press/2009/09/teachers-the-heart-of-quality.php>
- Olivier, F. D. (2009). *Professional Learning Committees: Characteristics, Principals, and Teachers*. Paper Presented at the Annual Meeting of the Louisiana
- Oliva, P.F. (1992). *Developing the Curriculum*. (3rd ed). New York : Harper Collins.
- Richard, P. R., et al. (1996). *Fundamentals of Behavioral Statistics*. (8th ed.). New York : McGraw – Hill.
- Saylor Alexander and Lewis. (1981). *Curriculum Planning for The Better Teaching and Learning*. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Saylor, J.G., & Alexander, M. W. (1974). *Planning Curriculum for School*. (3rd ed.). New York : Holt Rinehart and Winston.
- Schmoker, M. (2004). *Learning communities at the crossroads : Toward the best Schools we've ever had*. Phi Delta Kappan, 86(1), 84-88.
- Senge, P. M. (1990). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization*. Doubleday, New York, NY: MCB UP Ltd.
- Senge, P. M., N. Cambron-McCabe, T. Lucas, A. Kleiner, J. Dutton, & B. Smith. (2000). *Schools that Learn : A Fifth Discipline Fieldbook for Educators, Parents, and Everyone Who Cares about Education*. New York: Doubleday.
- Sergiovanni, T. (1998). *International Journal of Leadership in Education*. Vol.1 No.1, P. 37
- Stoll, L., & Louis, K.S. (2007). *Professional learning community*. New York, NY: Open university Press.
- Taba, Hilda. (1962). *Curriculum Development : theory and practice*. New York : Brace & World.
- Taba, Hilda. (1978). *Curriculum Development : Theory and Practices*. New York : Harcourt.
- Taylor, F.W. (2003). *Scientific Management*. New York : Harper.
- Thompson, S. C., Gregg, L., & Niska, J. M. (2004). *Professional learning communities, leadership, and student learning*. *Research in Middle Level Education Online*, 28(1). Retrieved from <http://www.nmsa.org/Publications/RMLEOnline/tabid/101/Default.aspx>
- Tyler Ralph W (1949). *Basic Principia of Curriculum and Instruction*. Chicago : the University of Chicago press
- Williams, Everett More. (1984). *Relation of Bureaucratic Structure to Communication Satisfaction of Teachers in a Suburban Texas School District*. Doctor 's Thesis, Denton, Texas : North Texas State University

Wood, J. C. & Wood, J. M. (2002). *Henri Fayol: Critical Evaluations in Business and Management*. New York, NY: Routledge.

ภาคผนวก ก
เอกสารการตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย

ที่ สว 88/ต.2567

วารสารเสฏฐวิทย์ปริทัศน์
57 หมู่ 1 ตำบลแสนชาติ อำเภोजังหวัด
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

15 พฤษภาคม 2567

เรื่อง ตอบรับการตีพิมพ์บทความวารสารเสฏฐวิทย์ปริทัศน์
เรียน อาจารย์ ดร.ปัญญา ธรรมบุตร, อาจารย์รัชนิภา นนทรภักดี, อาจารย์ ดร.อรุณพงษ์ ผิวเหลือง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกิตติ์ สิริวัฒนาทากุล, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา เกียรติจรุงพันธ์

วารสารเสฏฐวิทย์ปริทัศน์ TCI กลุ่ม 2 เป็นวารสารด้านสังคมศาสตร์ เปิดรับบทความวิชาการ บทความวิจัย รวมทั้งบทวิจารณ์หนังสือ เปิดรับตีพิมพ์เผยแพร่บทความด้านพระพุทธศาสนา ปรัชญา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และสหวิทยาการด้านสังคมศาสตร์ กำหนดเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ โดยบทความที่ส่งมาตีพิมพ์เผยแพร่กับวารสารจะได้รับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 ท่าน

ตามที่ท่านได้ส่งบทความเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับกระบวนการโค้ชโรงเรียนในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น” เผยแพร่ในวารสารเสฏฐวิทย์ปริทัศน์นั้น ในกรณีนี้วารสารได้ดำเนินการส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาแล้ว ผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ทั้ง 3 ท่านได้อ่านบทความและผู้เขียนได้แก้ไขตามคำแนะนำแล้ว กองบรรณาธิการเห็นชอบรับบทความของท่านตีพิมพ์ในวารสาร เสฏฐวิทย์ปริทัศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน พฤษภาคม-สิงหาคม พ.ศ. 2567

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และขอขอบพระคุณที่ท่านได้ส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในครั้งนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.สนั่น ประเสริฐ)

บรรณาธิการวารสารเสฏฐวิทย์ปริทัศน์

วารสารเสฏฐวิทย์ปริทัศน์ (TCI กลุ่ม 2)
ติดต่อประสานงาน โทร. 084 886 8052

ที่ จว. ๑๘๙/๒๕๖๕

เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๑. ชื่อโครงการวิจัย

ชื่อเรื่อง : การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับกระบวนการโค้ชโรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

TITLE : DEVELOPMENT OF A TRAINING COURSE FOR THAI TEACHERS AT PRIMARY LEVEL TO ENHANCE MORALITY FOR STUDENTS BY LEARNING MANAGEMENT LOCAL ISAN LITERATURE TOGETHER WITH THE COACHING PROCESS IN SCHOOL KHON KAEN PROVINCE PROVINCIAL EDUCATION OFFICER

๒. ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย

ณัฐกิตต์ สิริวัฒนาตกุล

๓. ผลการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน

คณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๖๕ วันที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๕ มติที่ ๒๘๗/๒๕๖๕ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า โครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของจริยธรรมการทำวิจัยในคน โดยที่ผู้วิจัยเคารพสิทธิและศักดิ์ศรี ในความเป็นมนุษย์ ไม่มีการลวงละเมิดสิทธิ และไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ตัวอย่างการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง และผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย

จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยในขอบข่ายของโครงการวิจัยที่เสนอได้ ตั้งแต่วันที่ออกเอกสารรับรองผลการพิจารณาการทำวิจัยในคนฉบับนี้ จนถึงวันที่ ๒๗ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๖

ออกให้ ณ วันที่ ๒๗ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๕

ลงนาม

(พระมхамขวินทร์ ปุริสุตโตโม, ผศ.ดร.)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ประวัติผู้วิจัย

1. ชื่อ นายบัญชา ธรรมบุตร

ระดับ	ชื่อปริญญา	พ.ศ.ที่จบ	สถาบัน
ปริญญาตรี	ศาสตรศาสตรบัณฑิต (ศน.บ. การสอนภาษาไทย)	2557	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ปริญญาโท	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม. การสอนภาษาไทย)	2560	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ปริญญาเอก	ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ศษ.ด. การบริหารการศึกษา)	2566	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

2. ประวัติการทำงาน

ปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง
 เลขที่ 253/7 ถนนวิสุทธิเทพ บ้านโนนชัย ตำบลกุดป่อง อำเภอเมือง
 จังหวัดเลย

3. ผลงานทางวิชาการ

3.1) ตำรา หนังสือ เอกสารประกอบการสอน

3.2) งานวิจัย

นายบัญชา ธรรมบุตร, บัญชา เกียรติจรุงพันธ์, นายอรรถพงษ์ ผิวเหลือง, นายคชา ประณีตพลกรัง.
 การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหาของนักศึกษา
 สาขาวิชาการสอนภาษาไทยชั้นปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. (ได้รับ
 สนับสนุนงบประมาณวิจัยจากสถาบันคุณสงวร ประจำปีงบประมาณ 2563.3)

บทความทางวิชาการ

บัญชา ธรรมบุตร. (2565). การพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
 วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร, ปีที่ 5 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม-กันยายน 2565)
 หน้า 221-232. TC12.

อรรถพงษ์ ผิวเหลือง, พระบวร ปวรธมโม, บัญชา ธรรมบุตร, แมนมิตร อัจหาญ. (2565). การ
 จัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน:แนวคิดเพื่อพัฒนาการอ่านและการเขียนภาษาไทย.

วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น, ปีที่9 (ฉบับที่1 มกราคม-มีนาคม 2565), หน้า24-36. TCI2.

วสันต์ เกษงาม, ประยูร แสงใส, สุรจุมิ แสงมโน, อัครเดช นิละโยธิน, **บัญชา ธรรมบุตร**. (2565). **คุณธรรมจริยธรรมกับความเป็นครู**. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2565), หน้า65-76. TCI2.

พระครูปลัดสุรจุมิ แสงมะโน, พระปลัดวสันต์ ธีรวโร, **บัญชา ธรรมบุตร**, แสงอาทิตย์ ไทยมิตร, พระพจน์นัท กุมพล. (2563). **พระพุทธเจ้าชนะมารในปรัชญา 5 กระบวนทัศน์**. วารสารพุทธมคค์ ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวธวิกสิตาราม, ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563) หน้า 51-60. TCI2.

บทความทางวิชาการ

พระสุขุม สุขวฑฒโก, พระมหาอรรัง ฐิตปญโญ, พระสุวรรณ สุขเมธปญโญ, ชนมกร ประไกร, **บัญชา ธรรมบุตร**, ณทิพรดา ไชยศิลป์, มงคล สารินทร์. (2565). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตภาคกลางปริมณฑล**. วารสารพุทธมคค์ ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวธวิกสิตาราม, ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2565), หน้า 80-95. TCI2.

บัญชา ธรรมบุตร, บัญชา เกียรติจรุงพันธ์, อรรถพงษ์ ผิวเหลือง, คชา ปราณีตพลกรัง. (2565). **การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหาของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาไทยชั้นปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน**. วารสารสถาบันวิจัยพินลธรรม, ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม), หน้า77-91. TCI2.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกิตต์ สิริวัฒนาทากุล

ตำแหน่ง อาจารย์

ประวัติการศึกษา

ระดับ	ชื่อปริญญา	พ.ศ.ที่จบ	สถาบัน
ปริญญาตรี	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) ภาษาไทย	2551	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปริญญาโท	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) หลักสูตรและการสอน	2555	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ปริญญาเอก	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) หลักสูตรและการสอน	2560	มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติการทำงาน

- ข้าราชการครู ในสังกัดสพฐ. ชัยภูมิ
- อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอน

ภาษาไทยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ผลงานทางวิชาการ

ตำรา หนังสือ เอกสารประกอบการสอน

ณัฐกิตต์ สิริวัฒนาทากุล. เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 465140 ศิลปะการอ่าน

ณัฐกิตต์ สิริวัฒนาทากุล. (2562). การวิจัยเพื่อการเรียนการสอนภาษาไทย. นครปฐม

: ปริ้นสวยการพิมพ์. จำนวน 255 หน้า.

ผลงานการวิจัย

ณัฐกิตต์ สิริวัฒนาทากุล. (2562). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความสามารถจัดการเรียนรู้สำหรับครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. (ทุนภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร). วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม 2561 อยู่ในฐานข้อมูล TCI ฐาน 1.

ณัฐกิตติ์ นาทา. (2561). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานเป็นฐาน : แนวคิดเพื่อการพัฒนาทักษะทางภาษาไทย. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร. ปีที่ 38 ฉบับที่ 5 เดือนกันยายน-ตุลาคม 2561 : หน้า 182-202.,

Natthakit Nata and Ketvirun Tungsirivat. (2017). **Active Learning for Language Skills Development. International (Humanities, Social Sciences and Arts) Veridian E-Journal, Silpakorn University.**Volume 10 Number 5 July - December 2017.อยู่ในฐาน TCI ฐาน 1.

ชลธิชา หอมฟุ้ง ,สมพร ร่วมสุข,ณัฐกิตติ์ นาทา, สมพร ร่วมสุข, รจนา คำนึ่งผล, วันวิสาห์ ปัญญาจิระภูมิ และไพรินทร์ ฟังพงษ์ .(2559). “การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการสอนภาษาไทยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.” วารสารVeridian E-Journal.ปีที่ 9 ฉบับที่ 3.(เดือนกันยายน -ธันวาคม).(TCI กลุ่ม 1.)

มีชัย เอี่ยมจินดา บุชบา บัวสมบุญ และณัฐกิตติ์ นาทา. (2560). การวิจัยและประเมินโครงการสืบสานภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal,Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. ปีที่ 10 ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคม 2560. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TCI กลุ่ม 1).

พินดา วราสุนันท์, บุชบา บัวสมบุญ, สรัญญา จันทร์ชูสกุล, และณัฐกิตติ์ นาทา. (2560). ผลการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพ.ศ. 2551 ไปใช้ในการสอนอ่านและเขียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.,18(1). 70-82.(TCI กลุ่ม 1).

บทความทางวิชาการ

บุชบา บัวสมบุญ บำรุง ชำนาญเรือ, มีชัย เอี่ยมจินดา, กรภัทสรสรณ์ อินทรบำรุง และณัฐกิตติ์ นาทา. (2560). “Evaluation of the Curriculum for the Master of Educaton in Teaching Thai Language program (Revised Version of 2014) the Faculty of Education at Silpakorn University” วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับ International (Humanities, Social Sciences and Art) ปีที่ 10 ฉบับที่ 5 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม 2560. (TCI กลุ่ม 1).

Meechai lemjinda and Natthakit Nata.**Coaching Approach As An Agent Of Managing Curriculum Change. Vol 11 No 4 (2018): ฉบับ International Humanities, Social Sciences and arts (January - June2018)**

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

เลขที่ 9/37 หมู่ที่ 12 บ้านโนนชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

ประวัติผู้วิจัย

1. ชื่อ นายบัญชา เกียรติจรุงพันธ์ ตำแหน่งทางวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
(การสอนภาษาไทย)

ระดับ	ชื่อปริญญา	พ.ศ.ที่จบ	
อนุปริญญา	ประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) การสอนภาษาไทย	2524	วิทยาลัยครูอุบลราชธานี
ปริญญาตรี	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) ภาษาไทย	2529	สุโขทัยธรรมมาธิราช
ปริญญาโท	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) ภาษาไทย กลุ่มวรรณคดี	2543	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ปริญญาเอก	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) วิจัยศิลปะและ วัฒนธรรม	2556	มหาวิทยาลัยขอนแก่น

2. ประวัติการทำงาน

ปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนภาษาไทย

สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
เลขที่ 9/37 หมู่ที่ 12 บ้านโนนชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น

3. ผลงานทางวิชาการ

3.1) ตำรา หนังสือ เอกสารประกอบการสอน

บัญชา เกียรติจรุงพันธ์. (2557). **ตำราเรียนวิชาภูมิปัญญาภาษาไทย**. ฉบับปรับปรุง. สาขาวิชาการ
สอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บัญชา เกียรติจรุงพันธ์. (2558). **แผนการจัดการเรียนรู้สาระภาษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น :
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

3.2) งานวิจัย

บัญชา เกียรติจรุงพันธ์. (2557). การพัฒนาความสามารถการเขียนหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยใช้แนวคิดการสร้างหนังสือภาพสำหรับเด็กและเยาวชนด้วยบันได 8 ขั้น. การประชุมวิชาการระดับชาติ “ศึกษาศาสตร์วิจัย” ครั้งที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. สงขลา. แม็กซ์มีเดีย วาย 2 เคเพรส.

Benjaporn Laowongsee. Buncha Kiatjarungphan (2015) . The Curriculum development for developing the Thai language creativity of the 4th-6th grade students ByTorrance’ s Future Problem Solving Model. A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of master of education curriculum and instruction graduate school KhonKaen University.

3.3) บทความทางวิชาการ

บัญชา เกียรติจรุงพันธ์. (2554). “จ้ำ” ผู้สื่อสารกับปู่ตา : รอยต่อแห่งความทรงจำร่วมของชุมชน =JUM : The communicant with the ancestors : the seam of shared memories of the community. ใน วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 3, 1 (ม.ค.-มิ.ย. 2554) 20-39

บัญชา เกียรติจรุงพันธ์. (2555). ศิลาลेข =รอยจารึกเรื่องราวในแผ่นดิน Path. ใน บทความวิชาการศิลปวัฒนธรรมลาว-ไทย มรดกล้านช้าง 2 Academic paper on Lao-Thai Art & Culture 2. ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา. หน้า 85 – 97

บัญชา เกียรติจรุงพันธ์. (2556). สัญลักษณ์ศรัทธา สืบสานมรรคาแห่งวัฒนธรรม =A symbol of Faith; Carrying on the Cultural Path. ใน บทความวิชาการศิลปวัฒนธรรมลาว-ไทย มรดกล้านช้าง 3 Academic paper on Lao-Thai Art & Culture3. ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา. หน้า 264-272

บัญชา เกียรติจรุงพันธ์. (2556). ทศนะใหม่ทางพุทธธรรมในวรรณกรรมเรื่อง สิ้นไซ. ใน สารมิตรภาพไทย-ลาว 20, 2 (เม.ย.-มิ.ย. 2556) 38-45.

บัญชา เกียรติจรุงพันธ์. (2556). แนวทางการสร้างสรรค์หนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน ใน วารสารศึกษาศาสตร์. 36, 2 (กค.-กย. 2556) 1-9

ประวัติผู้วิจัย

1. ชื่อ ดร.อรรถพงษ์ ผิวเหลือง

ระดับ	ชื่อปริญญา	พ.ศ.ที่จบ	สถาบัน
ปริญญาตรี	พุทธศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย)	2555	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ปริญญาโท	พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์)	2557	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ปริญญาเอก	พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ภาษาศาสตร์)	2562	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2. ประวัติการทำงาน

ปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาวิชาการสอนภาษาไทย

สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ 103 วัดเจดีย์หลวง ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมืองเชียงใหม่
จังหวัดเชียงใหม่

3. ผลงานทางวิชาการ

3.1) ตำรา หนังสือ เอกสารประกอบการสอน

อรรถพงษ์ ผิวเหลือง. เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 1019 ภาษาศาสตร์ภาษาไทยสำหรับครู

3.2) งานวิจัย

อรรถพงษ์ ผิวเหลือง และชุ่ม พิมพ์ศิริ. (2565). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา ED1020 ประวัติวรรณคดีและวรรณคดีเอกของไทย โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ RASEP Model สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย. วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร ปีที่ 5 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม – ธันวาคม 2565). หน้า 1 – 10.

บัญชา ธรรมบุตร, บัญชา เกียรติจรุงพันธ์, คชา ประณีตพลกรัง, และอรรถพงษ์ ผิวเหลือง. (2565). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหาของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาไทย ชั้นปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. วารสารสถาบันวิจัยพินลธรรม ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2565). หน้า 77 – 91.

บัญชา เกียรติจรุงพันธ์, ณัฐกิตติ์ สิริวัฒนาทากุล และอรรถพงษ์ ผิวเหลือง. (2563). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา ED1020 ประวัติวรรณคดีและวรรณคดีเอกของไทยโดย

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับนักศึกษา สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน. *ตีพิมพ์วารสารศึกษาศาสตร์ มมร*. ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม). หน้า 106 – 117.

3.3) บทความทางวิชาการ

อรรถพงษ์ ผิวเหลือง. (2565). การจัดการเรียนรู้แบบ RASEP Model. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา*. ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มีนาคม). หน้า 19 – 26. (TCI 2).

อรรถพงษ์ ผิวเหลือง และคณะ. (2565). การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน : แนวคิดเพื่อพัฒนาการสอนอ่านและเขียนภาษาไทย. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*. ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มีนาคม). หน้า 24 – 36. (TCI 2).

อรรถพงษ์ ผิวเหลือง. (2564). รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้โดยการกระทำ. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*. ปีที่ 8 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม – ธันวาคม). หน้า 22 – 30. (TCI 2).

ประวัติผู้วิจัย

1. ชื่อ นางรัชณีบุรณ์ เนตรภักดี

ระดับ	ชื่อปริญญา	พ.ศ.ที่จบ	
ปริญญาตรี	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) การศึกษาปฐมวัย	2543	สถาบันราชภัฏเลย
ปริญญาโท	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) หลักสูตรและการสอน การศึกษาพิเศษ	2552	มหาวิทยาลัยขอนแก่น

2. ประวัติการทำงาน

ปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
 เลขที่ 9/37 หมู่ที่ 12 บ้านโนนชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น
 จังหวัดขอนแก่น

3. ผลงานทางวิชาการ

3.1) ตำรา หนังสือ เอกสารประกอบการสอน

รัชณีบุรณ์ เนตรภักดี. (2563). เอกสารประกอบการสอน รายวิชา ED 2034 การศึกษาปฐมวัย.
 โรงพิมพ์ เค.แอนด์.เค.เซ็นเตอร์กรุ๊ป

3.2) งานวิจัย

คัมภีรภาพ คงสำรวย, รัชณีบุรณ์ เนตรภักดี, ธนกร ชูสุขเสริม. (2563). การศึกษาประสิทธิภาพและ
 ทักษะคตินักศึกษาชั้นปีที่ 3 ต่อการใช้สื่อการเรียนภาษาอังกฤษชุดการฟังอย่างมี
 วิจารณญาณ. ตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด(TC12)
 ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2563).

อานันท์ กรมน้อย, กิตติพิชญ์ คำแผ่นจิโรจน์, รัชณีบุรณ์ เนตรภักดี. (2563). การประเมินหลักสูตร
 รายวิชา อ 21101 ภาษาอังกฤษพื้นฐานชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรแกนกลาง
 การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยใช้รูปแบบ CIPP MODEL EVALUATION
 OF FOUNDATION ENGLISH (E 21101) MATTHAYOM 1 FOLLWING CORE
 CURRICULUM 2008 USING CIPP MODEL.. ตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตมหาจุฬาลงกรณขอนแก่น
 (TC12) ปีที่ 7 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม - ธันวาคม 2563).

รัชณีบุรณ์ เนตรภักดี, คัมภีร์ภาพ คงสำรวย, ชูลีพร นาห้วนิลและสุทธินันท์ พรหมพันธุ์ใจ.(2562). ผลการเล่านิทานชาดกในการปลูกฝังธรรมาธรรม 4 ให้กับเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในชุมชน สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น. ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการแสงอีสาน(TCI2) ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2562)

อ้อยทิพย์ ไทยน้อย, ภัทรลดา วงษ์โยธา, รัชณีบุรณ์ เนตรภักดีและคณะ. (2562). การศึกษาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้ภาระงานจิ๊กซอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ตีพิมพ์ในวารสารแสงอีสานมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน(TCI2) ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2562).

3.3) บทความทางวิชาการ

ชนาธิป ศรีโท, รัชณีบุรณ์ เนตรภักดี, ชูลีพร นาห้วนิล. (2560). แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ. ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการแสงอีสาน (TCI2) ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2560).

รัชณีบุรณ์ เนตรภักดี, คัมภีร์ภาพ คงสำรวย, อานันท์ กรมน้อยและเตือนใจ ผางคำ. (2563). ความปกติใหม่(New Normal) กับแนวทางการจัดการศึกษาในประเทศไทย. ตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด(TCI2) ปีที่ 9ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2563).